

KONINKLIJKE LANDMACHT

DIENSTGEHEIM

VS 30-5

VOORSCHRIFT 30-5, 3e druk (hiermee vervalt
VS 30-5, uitgave 1 april 1960)

VOORSCHRIFT

GEVECHTSINLICHTINGEN

DIENSTGEHEIM

3B-4-006296

DEZE MAP IS EIGENDOM VAN HET MINISTERIE VAN DEFENSIE

VOORSCHRIFT 30-5, 3e druk (hiermee vervalt VS 30-5, uitgave 1 april 1960)

GEVECHTSINLICHTINGEN

(Een uitgave van de Sectie Plannen, School Militaire Inlichtingendienst, in opdracht van Afdeling Inlichtingen en Veiligheid, Landmachtstaf)

DIENSTGEHEIM

Dit voorschrift is geclassificeerd overeenkomstig het gestelde in artikel 6, 2e lid, van het classificatievoorschrift VS 2-1111, alsmede overeenkomstig de richtlijn 6. – f van dat voorschrift

DIENTSTGEHEIM

INHOUDSOPGAVE

blz.

) INLEIDING 0-1

HOOFDSTUK 1 DE GEVECHTSINLICHTINGENDOCTRINE

1. Algemeen 1-1
2. Gevechtsinlichtingen 1-2
3. Kernvragen 1-3
4. De basisprincipes 1-4

HOOFDSTUK 2 BEGRIPPEN EN DEFINITIES

1. Algemeen 2-1
2. Omschrijving van de begrippen en definities 2-1

**HOOFDSTUK 3 HET INITIEREN VAN DE INLICHTINGEN-
WERKZAAMHEDEN**

) 1. Algemeen 3-1
2. Het initiëren van inlichtingenwerkzaamheden 3-1
3. Vaststellen van de (gevechts)inlichtingenbehoefte 3-2
4. Uitwerken (in overleg met G3) van kernvragen 3-5
5. Het maken van een verkennings- en waarnemingsplan ... 3-5
6. Het maken van een doelopsporingsplan 3-6
7. Het geven van opdrachten tot het verzamelen van gegevens
aan de verschillende verzamelorganen 3-7
8. Het doen van verzoeken aan neven-, hogere en steunende
eenheden om gegevens/(gevechts)inlichtingen 3-7

HOOFDSTUK 4 HET VERZAMELEN VAN GEGEVENS

) 1. Algemeen 4-1
2. Het verzamelen 4-2
3. Verzamelorganen 4-3
4. Mogelijkheden en beperkingen van verzamelorganen 4-5

DIENTSTGEHEIM

HOOFDSTUK 5 HET VERWERKEN VAN GEGEVENS

1. Algemeen	5-1
2. Registreren	5-2
3. Evalueren	5-3
4. Analyseren, integreren en interpreteren	5-5
5. Verwerken van gevechtinformatie	5-7
6. Het verwerken door een verzamelorgaan	5-7
7. Het All Sources Information Centre (ASIC)	5-8

**HOOFDSTUK 6 HET VERSPREIDEN VAN (GEVECHTS)IN-
LICHTINGEN**

1. Algemeen	6-1
2. Gedetailleerdheid bij verspreiding	6-2
3. Classificatie bij verspreiding	6-3
4. Tijdige verspreiding	6-3
5. Wijzen van verspreiding	6-3
6. Berichten en rapportages	6-4
7. Algemene inlichtingenrapporten	6-5
8. De inlichtingenbijlage	6-6

HOOFDSTUK 7 WEER EN TERREIN

1. Algemeen	7-1
2. Het weer en het klimaat	7-2
3. Het terrein	7-2
4. De bodem (bodembkunde)	7-3
5. De ondergrond	7-3
6. De uiterlijke verschijningsvorm van het aardoppervlak	7-4
7. Het oppervlaktewater en het grondwater	7-5
8. Begroeiing	7-6
9. Het beoordelen van het terrein	7-6
10. Overige relaties tussen het terrein en een militair optreden	7-7
11. Het vastleggen van terreingegevens en -inlichtingen	7-7
12. Bronnen voor terreinstudies	7-8
13. Militair Geografische Informatie en Documentatie (MGID) ..	7-9
14. Militair Geografische Organisatie Koninklijke Landmacht ..	7-9

HOOFDSTUK 8 DE VIJAND

1. Algemeen	8-1
2. De samenstelling van de vijand	8-2
3. De dispositie van de vijand	8-3
4. De gevechtskracht	8-3
5. De vijandelijke activiteiten	8-5
6. Eigenaardigheden en beperkingen van de vijand	8-5
7. Ongeïdentificeerde eenheden	8-6

HOOFDSTUK 9 DE G2-BEOORDELING VAN DE TOESTAND

1. Algemeen	9-1
2. Paragraaf 1. OPDRACHT EN RICHTLIJNEN	9-1
3. Paragraaf 2. TOESTAND WEER EN TERREIN	9-2
4. Paragraaf 3. TOESTAND VIJAND	9-13
5. Paragraaf 4. VIJANDELIJKE MOGELIJKHEDEN	9-17
6. Paragraaf 5. CONCLUSIES	9-18
7. Het formuleren van de vijandelijke mogelijkheden	9-19
8. Wijzigingen in de G2-bvt	9-22
9. Model G2-bvt	9-23

HOOFDSTUK 10 HET VERKENNINGS- EN WAARNEMINGSPLAN

1. Algemeen	10-1
2. Verkenning	10-1
3. Waarneming	10-5
4. Gebied van inlichtingenverantwoordelijkheid	10-8
5. Gebied van belangstelling	10-9
6. Het verkennings- en waarnemingsplan	10-10
7. Nauwkeurigheid bij verkennen en waarnemen	10-12
8. Verkenning en waarneming op nationaal grondgebied	10-14
9. Model verkennings- en waarnemingsplan	10-14

HOOFDSTUK 11 HET DOELOPSPORINGSPLAN

1. Algemeen	11-1
2. Het doelopsporingsplan	11-2
3. Eisen te stellen aan doelopsporing	11-3

HOOFDSTUK 12 KRIJGSGEVANGENEN

1. Algemeen	12-1
2. De ondervraging	12-2
3. De behandeling van krijgsgevangenen	12-3
4. Behandeling krijgsgevangenen door territoriale eenheden .	12-6
5. Bijzondere krijgsgevangenen	12-6
6. Overige personen	12-8
7. Uittreksel uit de Derde Conventie van Genève betreffende de behandeling van krijgsgevangenen (Artikel 4) en het additio- nele Protocol I – Artikel 43 (12 augustus 1949)	12-8
8. Procedures voor de ondervraging	12-12
9. Het ondervragingsrapport	12-13
10. Categorie-indeling krijgsgevangenen	12-15
11. Het ondervragingsvolgnummer	12-17
12. De krijgsgevangenenlabel	12-18

HOOFDSTUK 13 VIJANDELIJKE DOCUMENTEN EN BUIT

1. Algemeen	13-1
2. Vijandelijke documenten	13-1
3. Buit	13-5
4. Rapportages bij vijandelijke documenten en buit	13-8

DIENTSTGEHEIM

INLEIDING

Gevechtinlichtingen zijn die tactische inlichtingen betreffende de vijand, het weer en het terrein, of het operatiegebied die te velde nodig zijn voor het voorbereiden en uitvoeren van een militair optreden op legerkorps- en lager niveau. (NAVO: combat intelligence).

De gevechtinlichtingen maken deel uit van alle inlichtingen, die in vredetijd en in oorlogstijd over een (potentiële) tegenstander, het weer (klimaat) en het terrein worden verzameld.

Gevechtinlichtingen en de daarop gebaseerde conclusies worden gebruikt in de beoordeling van de toestand en vormen een belangrijke factor in de uiteindelijke besluitvorming van de commandant. Gevechtinlichtingen moeten daarom voldoen aan speciale criteria van onder andere betrouwbaarheid, tijdigheid en doelgerichtheid.

Het doel van dit voorschrift is om deze criteria nader te specificeren en richtlijnen te geven op het gebied van de procedures, die hieraan ten grondslag liggen.

Hoewel dit voorschrift voor de gehele Koninklijke Landmacht geldt, richt het zich in het bijzonder op het Eerste Legerkorps. De eenheden, die niet tot het Eerste Legerkorps behoren, passen het voorschrift voor zover mogelijk toe, zij het dat de procedures mogelijk zullen moeten worden aangepast aan de voor die eenheden geldende omstandigheden.

In het voorschrift wordt met het legerkorpsniveau tevens het Nationaal Territoriaal Commando bedoeld.

Daar waar in dit voorschrift wordt gesproken over G2, kan tevens S2 en/of inlichtingensectie worden gelezen.

Bij de samenstelling van dit voorschrift is rekening gehouden met de in NAVO-verband gesloten overeenkomsten (Standardization Agreements (STANAGs)) die betrekking hebben op inlichtingen (Intelligence).

DIENTSTGEHEIM

DE GEVECHTSINLICHTINGENDOCTRINE

1. Algemeen

- a. De grote beweeglijkheid en vuurkracht van moderne strijdkrachten veroorzaken voortdurend, vaak snel wisselende situaties. Hierdoor wordt een commandant gedwongen veelal in korte tijd beslissingen te nemen. Het is daarom van het allergrootste belang, dat hij continu kan beschikken over zo volledig mogelijke, actuele en juiste (gevechts)inlichtingen over het weer, het terrein en de vijand binnen het gebied van belangstelling. Onvoldoende of onjuiste inlichtingen over deze factoren doen zijn greep op de uitvoering van de opdracht verloren gaan.
- b. Gevechtsinlichtingen worden verkregen uit het verwerken van gegevens, welke uit diverse bronnen en van verschillende niveaus afkomstig kunnen zijn. Deze gegevens worden enerzijds routinematig, anderzijds doelgericht verzameld voorafgaande aan en tijdens het operationeel optreden. Voor het verzamelen van gegevens staan vele, al dan niet gespecialiseerde, verzamelorganen ter beschikking.
- c. Teneinde tijdig over de benodigde gevechtsinlichtingen te kunnen beschikken om aan de (gevechts)inlichtingenbehoefte van de commandant te kunnen voldoen, dient de G2 een systematisch en doelgericht proces te doorlopen, de (gevechts)inlichtingenprocedure. Deze wordt onderverdeeld in een viertal stappen:
  - het initiëren van de inlichtingenwerkzaamheden;
  - het verzamelen van gegevens over weer, terrein en vijand door verzamelorganen door middel van verkenning en waarneming;
  - het verwerken (registreren, evalueren, analyseren, integreren en interpreteren) van gegevens tot (gevechts)inlichtingen;
  - het verspreiden van (gevechts)inlichtingen naar belanghebbenden.In toenemende mate worden delen van de (gevechts)inlichtingenprocedure geautomatiseerd.

- d. Inlichtingen kunnen worden onderscheiden in strategische en tactische inlichtingen. Strategische inlichtingen zijn benodigd voor het vaststellen van beleid en plannen op nationaal en multinationaal niveau; tactische inlichtingen zijn benodigd voor het voorbereiden en uitvoeren van operaties, gevechten en gevechtsacties.
- e. De totale (gevechts)inlichtingenprocedure wordt weergegeven in figuur 1-1. In de hoofdstukken 3 tot en met 6 zullen de diverse stappen hiervan uitgebreid worden behandeld.

2. Gevechtsinlichtingen

- a. Dit zijn die tactische inlichtingen betreffende het weer, het terrein en de vijand, of het operatiegebied die te velde nodig zijn voor het voorbereiden en uitvoeren van een militair optreden op legerkorps- en lager niveau. De G2 verwerkt de gevechtsinlichtingen in de G2-beoordeling van de toestand en stelt, ten behoeve van de besluitvorming van de commandant en de daaraan te leveren bijdrage door de stafofficieren, zijn conclusies en aanbevelingen hieruit ter beschikking aan de commandant en de staf. De belangrijkste conclusies betreffen de invloed van weer en terrein op de uitvoering van de eigen opdracht, het te verwachten optreden van de vijand in volgorde van waarschijnlijkheid en de vijandelijke kwetsbaarheid.
- b. Door de steeds wisselende omstandigheden in het gebied van belangstelling is het verzamelen van gegevens en (gevechts)inlichtingen omtrent het weer, het terrein en de vijand voor de G2 een voortdurend proces. Omdat een commandant van een eenheid of formatie verantwoordelijk is voor het verwerven van (gevechts)inlichtingen in zijn gebied van (inlichtingen)verantwoordelijkheid, zal de G2 ook van derden verzoeken om inlichtingen ontvangen met betrekking tot dit gebied. Om te kunnen voldoen aan de (gevechts)inlichtingenbehoefte van de commandant, de eigen eenheid en derden, zal de G2 zelf behoefte hebben aan een grote hoeveelheid (detail)informatie in de vorm van gegevens en (gevechts)inlichtingen. Hiervoor zal hij voor zichzelf een verzamelplan opstellen. Dit plan dient als uitgangspunt voor het initiëren en coördineren van de verzamelactiviteiten van de hem ter beschikking staande verzamelorganen. Omdat deze verzamelactiviteiten voortdurend in het gehele gebied van (inlichtingen)verantwoordelijkheid moeten worden

DIENTSTGEHEIM

ontplooid, zal de uitvoering van het door de G2 opgestelde verzamelpplan gedecentraliseerd dienen te geschieden. Om dit te bereiken zal de G2, aan de hand van zijn verzamelpplan, het verkennings- en waarnemingsplan opstellen. Daarnaast kunnen de uit het verzamelpplan voortvloeiende opdrachten en verzoeken separaat worden verzonden of via het operatiebevel, de inlichtingenbijlage of mondeling tijdens een bevelsuitgifte bekend worden gesteld. Overigens zullen er, naast dit gerichte verzamelen van gegevens, ook veel gegevens beschikbaar komen als gevolg van het routinematig verzamelen door alle eenheden. De bij de G2 binnenkomende gegevens zullen door hem worden verwerkt tot gevechtsinlichtingen, alvorens ze te gebruiken om in de (gevechts)inlichtingenbehoefte van de commandant, de eigen eenheid en derden te voorzien. In enkele gevallen zal hem de tijd ontbreken de binnenkomende gegevens te verwerken. Zo zal hij soms gegevens, die onder gevechtssomstandigheden worden verkregen en hun waarde veelal snel verliezen, zonder of slechts na summierere verwerking als gevechtsinformatie ter beschikking stellen aan belanghebbenden, zodat deze de gegevens onmiddellijk in de commandovoering kunnen gebruiken.

3. Kernvragen

- a. Hieronder wordt verstaan: dat deel van de (gevechts)inlichtingenbehoefte van de commandant, waarvan deze heeft aangegeven dat de beantwoording van doorslaggevend belang is voor zijn planning en commandovoering en waaraan in de (gevechts)inlichtingenprocedure voorrang dient te worden verleend.
(NAVO: priority intelligence requirements).
- b. De kernvraag is een mogelijkheid in handen van de commandant persoonlijk om directe sturing te geven aan het werk van zijn G2.
- c. De commandant zal, in het kader van de uitvoering van een opdracht, van de G2 willen weten of diens inschatting van de vijandelijke mogelijkheden, op grond waarvan hij zijn besluit moet nemen of heeft genomen, juist is.
Hij zal indien hij dit nodig acht, hierover vragen stellen: de kernvragen van de commandant.
Hoewel kernvragen zich, zoals gezegd, doorgaans zullen richten op het mogelijke vijandelijke optreden, kunnen deze ook betrekking

DIENTSTGEHEIM

DIENTSTGEHEIM

hebben op weer en terrein, met name in relatie tot de uitvoering van de eigen opdracht.

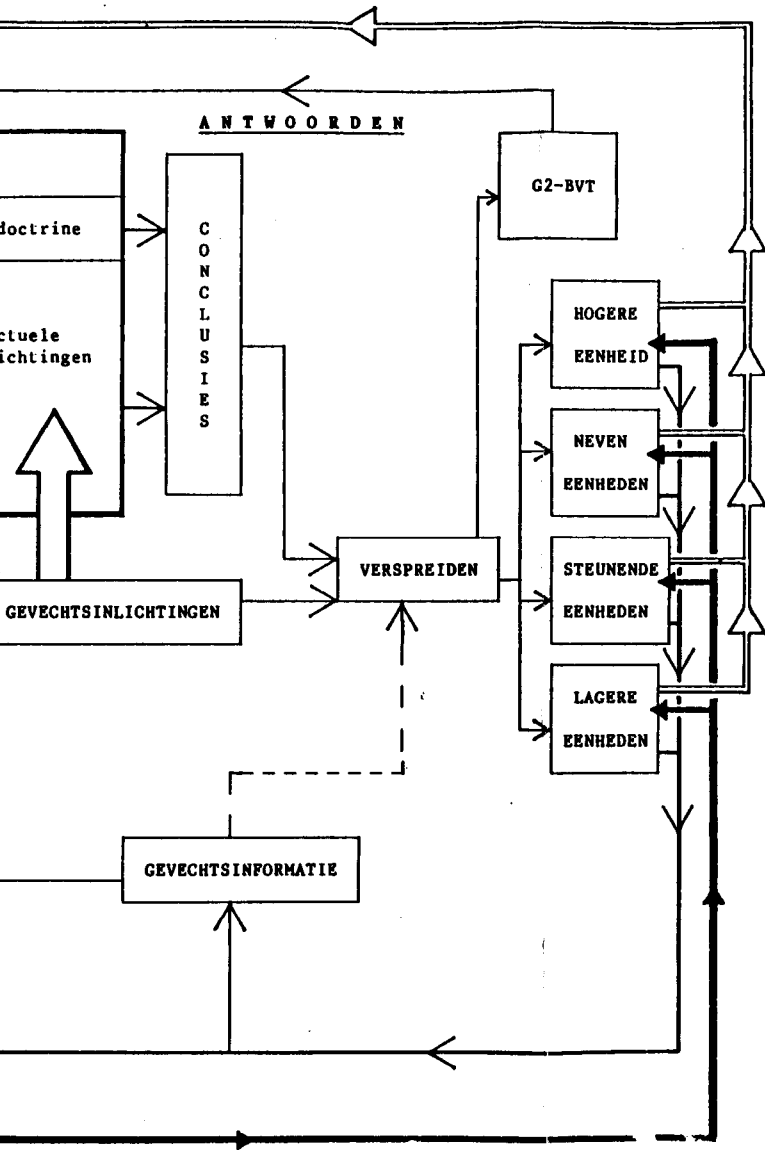
Omdat de antwoorden op kernvragen rechtstreeks invloed zullen hebben op de planning en de commandovoering van de commandant, zal de G2 zorgdragen, dat zowel het verzamelen als het verwerken van gegevens tot gevechtinlichtingen hierop met voorrang worden gericht, wat vaak zal betekenen dat de G2 zijn verzamelorganen met prioriteit hiervoor dient in te zetten.

4. De basisprincipes

Bij het inlichtingenwerk dienen een achttal basisprincipes in acht te worden genomen.

- a. *Gecentraliseerd toezicht.* Om eenheid van opvatting te bewerkstelligen, onnodig dubbel werk te voorkomen, onderlinge steun te bevorderen en een efficiënt en economisch gebruik van alle beschikbare middelen te verzekeren, dient van bovenaf centraal toezicht te worden gehouden op het inlichtingenwerk.
- b. *Tijdigheid.* Zelfs de meest nauwkeurige en betrouwbare gegevens en inlichtingen kunnen hun waarde verliezen, wanneer ze niet meer op tijd in enig besluitvormingsproces kunnen worden ingepast. In dit verband is het dan ook noodzakelijk, dat belangrijke veranderingen in de (vijandelijke) toestand zonder uitstel (kunnen) worden aangegeven.
- c. *Systematische inzet.* Grondige kennis van de mogelijkheden én de beperkingen van de diverse beschikbare verzamelorganen dient, via een geïntegreerd en gecoördineerd gebruik, te leiden tot een optimaal rendement van deze verzamelorganen.
- d. *Objectiviteit.* Men dient te vermijden er a priori van uit te gaan, dat een bestaand (vijand)beeld juist is én blijft. Wanneer nieuw binnenkomende gegevens of (gevechts)inlichtingen hiermee niet geheel overeenkomen of er zelfs mee in strijd zijn, zal niet alleen dit nieuwe materiaal, maar ook het bestaande (vijand)beeld kritisch moeten worden getoetst.

DIENTSTGEHEIM

DIENSTGEHEIM

- e. *Toegankelijkheid.* (Gevechts)inlichtingen moeten te allen tijde gemakkelijk beschikbaar zijn voor diegenen, die deze in het kader van hun functie nodig hebben (need to know).
- f. *Doelgerichtheid.* Bij al het inlichtingenwerk dient het voldoen aan de (gevechts)inlichtingenbehoefte van de commandant centraal te staan.
- g. *Bronbescherming.* Om ook een toekomstig gebruik te verzekeren, dient voor zover nodig de herkomst van gegevens adequaat te worden beveiligd.
- h. *Voortdurende aanpassing.* De (vijandelijke) toestand verandert continu; dit houdt in dat de situatie onafgebroken moet worden beoordeeld en steeds weer herzien, zodat hierop indien nodig onverwijld kan worden ingespeeld.

DIENSTGEHEIM

DIENSTGEHEIM

HOOFDSTUK 2

BEGRIPPEN EN DEFINITIES

1. Algemeen

- a. In dit hoofdstuk zijn de voornaamste begrippen en definities, die in dit voorschrift aan de orde komen en nog niet in het voorgaande werden behandeld, opgenomen.
- b. In oorlogstijd zal het voorzien in de behoefte aan (gevechts)inlichtingen voor inlichtingenfunctionarissen in tijd en in ruimte worden beperkt door de taak die aan een formatie/eenheid is opgedragen. In vredetijd zal het verwerven van inlichtingen de eventuele toekomstige behoefte aan (gevechts)inlichtingen zo volledig mogelijk moeten kunnen afdekken en derhalve veel uitgebreider zijn. In dit verband kunnen inlichtingen achtereenvolgens worden onderverdeeld naar tijd, niveau en onderwerp.
- c. Zowel in vredes- als in oorlogstijd dient voor een zodanig systeem te worden zorggedragen, dat de beschikbare (gevechts)inlichtingen voor een ieder die deze voor zijn functie vervulling nodig heeft, gemakkelijk bereikbaar zijn.

2. Omschrijving van de begrippen en definities

- a. De *informatiebehoefte* is de totale behoefte van de G2 aan gegevens en (gevechts)inlichtingen betreffende de vijandelijke slagordfactoren en de militaire aspecten van het weer en het terrein of het operatiegebied en waarin moet worden voorzien om aan de (gevechts)inlichtingenbehoefte van de commandant te kunnen voldoen.
○ (NAVO: information requirements).
- b. De *(gevechts)inlichtingenbehoefte* van de commandant omvat de conclusies betreffende de invloed van het weer en het terrein op het vijandelijk optreden en de uitvoering van de eigen opdracht, de conclusies betreffende de vijandelijke mogelijkheden alsmede de ter zake dienende (gevechts)inlichtingen.
(NAVO: intelligence requirements).

DIENSTGEHEIM

DIENSTGEHEIM

- c. Een *vijandelijke mogelijkheid* is die wijze van optreden, waartoe de vijand daadwerkelijk in staat is en die - indien uitgevoerd - van invloed zal zijn op de uitvoering van de eigen opdracht.
- d. Het *gebied van belangstelling* is het gebied waarover een commandant informatie nodig heeft voor de planning van zijn verdere optreden.
(NAVO: area of interest).
- e. Het *gebied van inlichtingenverantwoordelijkheid* is een aan een commandant toegewezen gebied waarin hij verantwoordelijk is voor het verzamelen van gegevens ten behoeve van het verwerven van (gevechts)inlichtingen.
(NAVO: area of intelligence responsibility).
- f. Een *verzamelorgaan* is elke eenheid of persoon, die kan worden belast met het verzamelen en zo nodig verwerken van gegevens.
(NAVO: agency, agent maar óók source)
- g. Een *bron* is iemand of iets waaruit gegevens kunnen worden verkregen.
(NAVO: source).
- h. Een *gegeven* is onverwerkte informatie, over welk onderwerp dan ook, die kan worden gebruikt voor de produktie van (gevechts)inlichtingen.
(NAVO: information).
- i. *Inlichtingen* zijn het produkt van het verwerken van gegevens betreffende vreemde mogendheden, vijandelijke of potentieel vijandelijke (elementen van) strijdkrachten, of over gebieden waarin militair wordt of in de toekomst mogelijk moet worden opgetreden.
(NAVO: intelligence).
- j. *Basisinlichtingen* zijn die inlichtingen, over welk onderwerp dan ook, die kunnen worden gebruikt als referentiekader voor het vaststellen van toekomstig beleid/plannen en waaraan nieuw beschikbaar komende gegevens kunnen worden getoetst.
(NAVO: basic intelligence).
Een (toekomstig) militair optreden vereist een grondige kennis van

DIENSTGEHEIM

DIENSTGEHEIM

de (potentiële) tegenstander en van de omstandigheden, waaronder moet worden opgetreden.

Naast inlichtingen over de politiek, de economie en de bevolking van de (potentiële) tegenstander, bevatten zij voor het legerkorps belangrijke kennis over de organisatie, de uitrusting en de tactiek van de vijandelijke strijdkrachten en over het klimaat en het terrein. Door de legerkorpscommandant wordt bepaald welke basisinlichtingen bij de verschillende eenheden aanwezig dienen te zijn. Hoewel basisinlichtingen in de regel voor langere tijd gelden, kunnen zij door allerlei ontwikkelingen wel aan veranderingen onderhevig zijn. De aanpassingen die hieruit voortvloeien, zullen altijd het gevolg zijn van het bekend worden van actuele inlichtingen.

- k. *Actuele inlichtingen* zijn inlichtingen, die de daadwerkelijke situatie op een bepaald moment en op een bepaalde plaats weergeven. (NAVO: current intelligence).

Actuele inlichtingen kunnen basisinlichtingen worden, maar kunnen ook, bijvoorbeeld onder gevechtsumstandigheden, slechts van zeer tijdelijke aard zijn.

- l. *Strategische inlichtingen* zijn inlichtingen die nodig zijn voor het vaststellen van beleid en van (militaire) plannen op nationaal of multinationaal niveau. (NAVO: strategic intelligence).

Ze worden zowel in vredes- als in oorlogstijd verworven en bestaan onder andere uit economische, politieke en militaire inlichtingen. Op legerkorps- en lager niveau dienen ze voornamelijk als uitgangspunt voor de inlichtingenwerkzaamheden.

- m. *Tactische inlichtingen* zijn inlichtingen die nodig zijn voor het voorbereiden en uitvoeren van een militair optreden op legerkorps- en lager niveau. (NAVO: tactical intelligence).

Ook deze worden zowel in vredes- als in oorlogstijd verworven. In vredetijd vindt dit voornamelijk plaats op de niveaus boven het legerkorps; in oorlogstijd gebeurt het ook op legerkorps- en lager niveau en ze worden in dat geval gevechtinlichtingen genoemd. (NAVO: combat intelligence).

DIENSTGEHEIM

DIENTSTGEHEIM

n. Tenslotte kunnen inlichtingen naar onderwerp of naar de manier van verwerving worden aangeduid. Voorbeelden zijn respectievelijk technische inlichtingen en verbindingsinlichtingen.

o. Alle bij de eenheden aanwezige (gevechts)inlichtingen dienen te allen tijde goed toegankelijk te zijn voor de gebruikers. Dit betekent dat zij systematisch geregistreerd en opgeslagen dienen te zijn in een archief, het *inlichtingenbestand*.

De legerkorpscommandant kan bepalen dat hoog geclassificeerde inlichtingen of kwetsbare inlichtingen, zoals verbindingsinlichtingen en contra-inlichtingen, bij bepaalde eenheden niet aanwezig mogen zijn; bijvoorbeeld niet bij manoeuvrebataljons en verkenningsseenheden.

p. *Gevechtinformatie* omvat de gegevens die onder gevechtsonmstandigheden worden verkregen, hun waarde snel verliezen en zonder of na een summiere verwerking ter beschikking worden gesteld van (gevechts)eenheden, teneinde die gegevens onmiddellijk in het gevecht te gebruiken.

(NAVO: combat information).

Onder gevechtsonmstandigheden zal het merendeel van de binnekomende gegevens afkomstig zijn van eigen eenheden, die tijdens het gevecht (gevecht meldingen) of door middel van verkenning en waarneming contact hebben met de vijand.

Het verwerken van gegevens tot gevechtinlichtingen zal altijd enige tijd in beslag nemen en vaak, met name op de lage niveaus, zal hiervoor in de hitte van de strijd geen tijd beschikbaar zijn, omdat zonder enig uitstel op vijandelijke activiteiten moet worden gereageerd.

In die gevallen zullen de gegevens, die hierop betrekking hebben, niet eerst tot gevechtinlichtingen worden verwerkt, maar als zogenaamde gevechtinformatie onmiddellijk worden verzonden om ten behoeve van de commandovoering te worden gebruikt.

Dit betekent overigens niet dat, omdat een aantal gegevens zonder of slechts na gedeeltelijke verwerking als gevechtinformatie is gebruikt, deze informatie niet alsnog in de inlichtingenkanalen moet worden doorgestuurd voor verwerking. Integendeel, dit moet wel degelijk geschieden, want hoewel deze gegevens als gevechtinformatie zijn gebruikt en voor het lage niveau niet meer relevant zijn,

DIENTSTGEHEIM

DIENSTGEHEIM

kunnen ze toch voor de hogere niveaus juist een belangrijke bron van (gevechts)inlichtingen zijn.

- q. Binnen het inlichtingenwerkgebied wordt onder *informatie* verstaan: gegevens en van andere eenheden/formaties afkomstige (gevechts)inlichtingen, welke door een inlichtingensectie (kunnen) worden gebruikt bij de productie van (gevechts)inlichtingen.
- r. In NAVO-verband wordt het begrip Intelligence Estimate gebruikt. In het kader van de officiële NAVO-inlichtingendoctrine en dit voorschrift wordt hieronder de G2-beoordeling van de toestand verstaan.

DIENSTGEHEIM

HOOFDSTUK 3

HET INITIEREN VAN DE INLICHTINGENWERKZAAMHEDEN

1. Algemeen

- a. Wanneer de commandant van een eenheid of formatie een (nieuwe) opdracht krijgt, zullen hierdoor in het algemeen de plaats en tijd van uitvoering en dus de gebieden van inlichtingenverantwoordelijkheid en belangstelling worden vastgelegd. Tevens zal hierbij naar voren komen welke voorbereidingstijd ter beschikking staat.

Afhankelijk van hetgeen op dat moment bekend is van de eigen en de vijandelijke toestand en de beschikbare kennis van weer en terrein, zal de commandant indien hij dat nodig acht kernvragen stellen aan zijn G2.

Binnen het werkgebied van de G2 zullen in dat eerste stadium in veel gevallen onvoldoende (gevechts)inlichtingen voorhanden zijn om direct aan de volledige (gevechts)inlichtingenbehoefte - waaronder de eventuele kernvragen - van de commandant te kunnen voldoen.

- b. Om zo snel en volledig mogelijk in staat te zijn aan de (gevechts)inlichtingenbehoefte van de commandant te voldoen, dient de G2 gebruik te maken van de (gevechts)inlichtingenprocedure, welke reeds in het kort in hoofdstuk 1 werd uiteengezet.

In dit hoofdstuk zal de eerste stap hiervan, het initiëren van de inlichtingenwerkzaamheden, worden behandeld.

2. Het initiëren van inlichtingenwerkzaamheden

Dit omvat:

- het vaststellen van de (gevechts)inlichtingenbehoefte;
- het uitwerken (in overleg met G3) van kernvragen, welke door de commandant zijn gesteld;
- het maken van een verkennings- en waarnemingsplan;
- het maken van een doelopsporingsplan;
- het geven van opdrachten tot het verzamelen van gegevens aan de verschillende verzamelorganen;
- het doen van verzoeken aan neven-, hogere en steunende eenheden om gegevens/(gevechts)inlichtingen.

3. Vaststellen van de (gevechts)inlichtingenbehoefte

- a. Feitelijk bestaat de (gevechts)inlichtingenbehoefte van de commandant uit een drietal concrete vragen, waarop de G2 binnen de hem ter beschikking staande tijd een zo goed en volledig mogelijk antwoord dient te (kunnen) geven:

- wat is de invloed die weer en terrein op de uitvoering van de eigen opdracht hebben,
- wat is het te verwachten optreden van de vijand in volgorde van waarschijnlijkheid en
- wat is de vijandelijke kwetsbaarheid?

Voor het beantwoorden van deze vragen zal de G2 zijn G2-beoordeling van de toestand afwerken, omdat de conclusies hieruit antwoord geven op de aan hem gestelde vragen.

Hoe snel en in welke mate de G2 deze vragen zal kunnen beantwoorden is afhankelijk van diverse factoren, zoals:

- de hoeveelheid (gevechts)inlichtingen, waarover de G2 direct al kan beschikken,
- de (lange) tijd die nodig zal zijn om op bepaalde gegevens of (gevechts)inlichtingen de hand te leggen,
- welke eenheden en middelen er zijn, die door hem als verzamelingen kunnen worden ingezet en
- de voorbereidingstijd, die hij ter beschikking heeft.

Met name de laatste factor zal in relatie met de andere factoren de G2 kunnen noodzaken prioriteiten te stellen bij de inzet van zijn verzamelingen; dit nog afgezien van de prioriteit die aan de beantwoording van de eventuele kernvragen van de commandant moet worden gegeven.

- b. Het vaststellen van de (gevechts)inlichtingenbehoefte van de commandant houdt in, dat de G2 bepaalt hoe door de opdracht de bovengenoemde vragen in tijd en ruimte worden geconcretiseerd, waarbij hij tevens rekening moet houden met de randvoorwaarden, welke de commandant in zijn richtlijnen heeft aangegeven. Het doel hiervan is, dat de G2 kan bepalen welke informatie hij, naast de reeds aanwezige en bruikbare gevechtsinlichtingen over vijand, weer en terrein, nog nodig heeft voor zijn G2-bvt. Om tot de conclusies in de bvt te kunnen komen, zal de G2 over een zo volledig en actueel mogelijk beeld van de vijandelijke toestand, het weer en het terrein moeten kunnen beschikken. De vijandelijke toestand wordt

DIENTSTGEHEIM

door de G2 in de regel op een overzichtskaart bijgehouden. Alleen al met behulp van deze kaart zal hij een duidelijk inzicht hebben in wat er bekend is en wat nog aan zijn kennis ontbreekt om de vijandelijke toestand zo volledig en actueel mogelijk vast te kunnen stellen.

Wat voor de vijandelijke toestand geldt, is ook van toepassing op de toestand weer en terrein. Ook hiervoor geldt, dat de G2 eerst moet bezien wat hierover bekend is, voordat hij kan bepalen welke informatie hij nog nodig heeft om de toestand weer en terrein zo volledig mogelijk vast te kunnen stellen.

- c. Aan de (gevechts)inlichtingenbehoefte van de commandant wordt door de G2 in principe voldaan, wanneer de conclusies uit zijn G2-bvt door de commandant worden geaccepteerd. Er moet echter wel worden aangetekend dat de G2-bvt een continu proces is en dat deze conclusies voortkomen uit de op dat moment bij de G2 aanwezige gevechtinlichtingen. Het is dus zeer wel mogelijk dat de conclusies, onder invloed van wijzigingen in de toestand vijand, weer en terrein, dienen te worden aangepast; met alle mogelijke gevolgen voor de commandovoering van de commandant.
- d. Aan de (gevechts)inlichtingenbehoefte van de overige stafofficieren en derden zal de G2 vaak al voor een belangrijk deel kunnen voldoen vóór hij zijn bvt heeft afgerond. De G2-bvt maakt per slot van rekening een integrerend bestanddeel uit van de staf-bvt en delen zullen al in een vroegtijdig stadium binnen de staf en ook daarbuiten kunnen worden verspreid.
- e. Het vaststellen van de (gevechts)inlichtingenbehoefte zal ertoe leiden dat de G2 voor zichzelf een overzicht krijgt welke informatie hij nodig heeft en welke verzamelorganen hij moet inzetten om aan die informatie te komen. Voor wat betreft informatie over de vijand kan dit kernachtig worden aangegeven met de zin: welke vijand bevindt zich waar en wat doet hij op welk moment.
Hierbij kan de G2 gebruik maken van een verzamelplan, wat voor hem in een later stadium een steun zal zijn bij het opstellen van het verkennings- en waarnemingsplan en van het doelopsporingsplan, bij het geven van opdrachten en het doen van verzoeken en bij het opstellen van de inlichtingenbijlage bij het operatiebevel. Het verzamelplan is dus alleen bedoeld om de benodigde informatie op te

DIENTSTGEHEIM

DIENSTGEHEIM

sommen en niet om hiermee al in dit eerste stadium naar de conclusies toe te werken; daarvoor moet de G2 gebruik maken van zijn G2-bvt.

Figuur 3-1 toont een voorbeeld van een verzamelplan.

Benodigde informatie	Verzamelorganen								Grondslag opdrachten/verzoeken	Plaats en tijd melden	Verwerkt in

Figuur 3-1: Voorbeeld van een verzamelplan

- f. Bij het vaststellen van de (gevechts)inlichtingenbehoefte van de commandant zal de G2 waarschijnlijk vaak met één kardinaal probleem worden geconfronteerd: de beperkte tijd die hij ter beschikking heeft om tot zijn conclusies te komen. Dit zal voor hem betekenen, dat hij voor zichzelf vaak zal moeten afwegen welke informatie hij beslist nodig heeft en welke informatie hij in geval van tijdnood zou kunnen missen en vervangen door aannames. Hoewel de G2 zo'n situatie, als het enigszins mogelijk is, zal willen vermijden, zal hij de inzet van zijn verzamelorganen hier toch eventueel op moeten baseren. In die gevallen, dat conclusies voor een deel op aannames berusten, dient de G2 dit wel aan te geven.

DIENSTGEHEIM

DIENTSTGEHEIM

4. Uitwerken (in overleg met G3) van kernvragen

- a. Dit houdt voor de G2 in, dat hij, samen met de G3, de kernvraag of kernvragen van de commandant in een zodanig verwerkbaar vorm brengt, dat dit kan leiden tot opdrachten aan verzamelorganen.
- b. De reden dat de G3 hierbij wordt ingeschakeld, is dat inzet van niet gespecialiseerde en rechtstreeks onder stafverantwoordelijkheid van de G2 vallende eenheden als verzamelorgaan zeer grondig gecoördineerd zal moeten worden. Gebeurt dat namelijk niet, dan kan dit betekenen dat de uitkomst van het geven van opdrachten voor het verzamelen van gegevens niet het gewenste resultaat zal hebben.

5. Het maken van een verkennings- en waarnemingsplan

- a. De commandant, die in het kader van een opdracht een gebied van inlichtingenverantwoordelijkheid opgedragen heeft gekregen, zal moeten zorgdragen dat het verwerven van (gevechts)inlichtingen in dit gebied veilig wordt gesteld, zodat zijn eenheid ook kan voldoen aan externe verzoeken/opdrachten om (gevechts)inlichtingen met betrekking tot dit gebied.
- b. Een van de taken van de G2 is, om namens de commandant zorg te dragen voor het verwerven van (gevechts)inlichtingen vanuit het opgedragen gebied van inlichtingenverantwoordelijkheid van de eenheid. Hiervoor zal de G2 gebruik moeten maken van alle bij de eenheid/formatie aanwezige verzamelorganen.
- c. Het maken van een verkennings- en waarnemingsplan door de G2 is dus niet alleen bedoeld als een van de middelen om aan de (gevechts)inlichtingenbehoefte van de commandant te kunnen voldoen, maar tevens als een middel om namens hem te voldoen aan externe verzoeken/opdrachten om (gevechts)inlichtingen.
- d. Wanneer een eenheid een nieuwe opdracht heeft gekregen, zal de G2 in de eerste fase vaak voor het probleem worden geplaatst, dat hij alleen gebruik kan maken van de gespecialiseerde verzamelorganen en dat hij de overige (sub)eenheden, die als verzamelorgaan zouden kunnen worden gebruikt, pas kan inzetten wanneer deze de

DIENTSTGEHEIM

DIENTSTGEHEIM

lokaties, (van)waar zij hun respectievelijke opdrachten moeten gaan uitvoeren, hebben betrokken.

- e. Het verkennings- en waarnemingsplan, waarin wordt aangegeven waar, hoe en wanneer alle daartoe geschikte eenheden en middelen zullen worden ingezet voor verkenning en waarneming, is om die reden een evoluerend plan dat steeds uitgebreid en/of aangepast zal worden.

In de eerste fase zullen alleen de gespecialiseerde eenheden en middelen hierop worden vermeld en naarmate er meer eenheden ter beschikking komen, zullen ook deze in het plan worden opgenomen.

- f. Het plan zal in de regel in de vorm van een oleaat worden gemaakt en verspreid. Omdat het, zoals gezegd, een evoluerend plan is, zal dat betekenen dat er in de regel meer dan één 'editie' moet worden verspreid, voordat het alle beschikbare verzamelorganen bevat. Maar ook dan zal het door veranderingen in de toestand vijand, weer en terrein doorgaans nog moeten worden aangepast om de diverse verzamelactiviteiten in beeld te houden.

- g. Al met al mag het duidelijk zijn, dat het verkennings- en waarnemingsplan nauw gerelateerd zal zijn aan de overzichtskaart vijandelijke toestand van de G2 op de diverse niveaus.

Het verkennings- en waarnemingsplan zal in hoofdstuk 10 verder worden uitgewerkt.

6. Het maken van een doelopsporingsplan

- a. Doelopsporing zal zich doorgaans in het bijzonder richten op het effectief inzetten van de beschikbare eigen vuursteunmiddelen in de diepte.

Naast het vaststellen van het geografische zwaartepunt in de vuursteun, zal de commandant van een eenheid/formatie zich daarom ook moeten uitspreken over welke vijandelijke eenheden en installaties met voorrang in de diepte moeten worden bestreden.

- b. De G2 zal de commandant via de G2-bvt adviseren over de vijandelijke dreiging en tevens over de vijandelijke kwetsbaarheden. Op basis hiervan kan de commandant prioriteit geven aan:

DIENTSTGEHEIM

DIENSTGEHEIM

- (1) Het vertragen respectievelijk stoppen van vijandelijke tweede echelons eenheden en andere reserves op kritieke momenten en plaatsen in het terrein.
- (2) Het aangrijpen van vijandelijke commandoposten.
- (3) Het aangrijpen van vijandelijke logistieke installaties en eenheden.
- (4) Het aangrijpen van vijandelijke artillerie-eenheden (grondwagensysteembestrijding).
- (5) Die vijandelijke eenheden, die ofwel bedreigend zijn voor de opdracht of waarvan de kwetsbaarheid kan worden uitgebuit.

c. Heeft de commandant zich hierover uitgesproken, dan kan de G2 deze prioriteitsstelling in zijn doelopsporingsplan opnemen, zodat de inzet van de doelopsporingsmiddelen hierop kan worden afgestemd.

Zie verder hoofdstuk 11, het doelopsporingsplan.

7. Het geven van opdrachten tot het verzamelen van gegevens aan de verschillende verzamelorganen

De G2 kan hiervoor gebruik maken van het verkennings- en waarnemingsplan en het doelopsporingsplan. In een latere fase kan de G2 gebruik maken van de inlichtingenbijlage, die bij het operatiebevel kan worden uitgegeven. Indien dit niet gebeurt, kan hij bij de bevelsuitgifte mondelinge opdrachten geven.

Naast deze methoden om opdrachten te geven, kan hij de verzamelorganen echter ook door middel van separate opdrachten inzetten. Hier van zal hij zeker in de eerste fase gebruik maken, omdat het voor hem van belang zal zijn de verzamelorganen zo spoedig mogelijk in te zetten voor het verzamelen van gegevens ten dienste van het werk aan de beantwoording van de kernvragen van de commandant en zijn eigen informatiebehoefte.

Ook in latere fases zal het echter nodig kunnen zijn door middel van snelle bijsturing het verzamelen van gegevens aan een eventueel veranderde toestand aan te passen.

8. Het doen van verzoeken aan neven-, hogere en steunende eenheden om gegevens/(gevechts)inlichtingen

Omdat de antwoorden op verzoeken door de grotere afstanden en ge-

DIENSTGEHEIM

DIENTSTGEHEIM

bieden, waaruit ze doorgaans moeten komen, in het algemeen langere tijd op zich zullen laten wachten, dient de G2 hier rekening mee te houden en zal hij eventuele verzoeken om gegevens/(gevechts)inlichtingen met enige prioriteit uit moeten laten gaan.

Eén van de mogelijkheden om deze verzoeken te doen is door middel van het Intelligence Request, dat op brigade- en hoger niveau gebruikt kan worden in het kader van het internationale rapportagesysteem.

DIENTSTGEHEIM

DIENTSTGEHEIM

HOOFDSTUK 4

HET VERZAMELEN VAN GEGEVENS

1. Algemeen

- a. De tweede stap in de (gevechts)inlichtingenprocedure, het verzamelen van gegevens over weer, terrein en vijand door de verzamelorganen, heeft voor de G2 een tweeledig doel. Enerzijds zal hij hierdoor voldoende informatie moeten verkrijgen om aan de (gevechts)inlichtingenbehoefte van zijn commandant te kunnen voldoen, anderzijds zal hij, namens zijn commandant, hiermee moeten bereiken, dat volledig aan externe verzoeken om gevechtsinlichtingen uit het gebied van inlichtingenverantwoordelijkheid van zijn eenheid kan worden voldaan.
- b. Aangezien het merendeel van de gegevens, welke de G2 hiervoor nodig heeft, moet worden verkregen uit het deel van het gebied van inlichtingenverantwoordelijkheid, dat door de vijand wordt bezet of beheerst, zal hij moeten kunnen beschikken over verzamelorganen, die in dat gebied kunnen optreden of met hun middelen op een andere wijze de gegevens uit dat gebied kunnen verkrijgen. Daarnaast zal de G2 ook verzamelorganen nodig hebben voor het deel van het gebied van inlichtingenverantwoordelijkheid, dat door eigen eenheden wordt bezet of beheerst. Tenslotte zal de G2 voor het deel van het gebied van belangstelling dat buiten het gebied van inlichtingenverantwoordelijkheid ligt, een beroep moeten doen op de secties G2 van neven- en hogere eenheden.
- c. In dit hoofdstuk zal worden behandeld:
- wat het verzamelen van gegevens inhoudt,
  - op welke soorten verzamelorganen de G2 een beroep kan doen en
  - wat de mogelijkheden en beperkingen van deze verzamelorganen zijn.

DIENTSTGEHEIM

2. Het verzamelen

- a. Voordat het verzamelen in het kader van de (gevechts)inlichtingen-procedure zal worden uiteengezet, dient eerst een basisregel, welke hier duidelijk invloed op heeft, te worden aangegeven: iedere militair(e eenheid) heeft de standaard-opdracht om waar te nemen en waarneming van vijand(elijke activiteiten), in principe langs de hiërarchieke weg, te melden.

- b. Het verzamelen van gegevens kan op passieve en actieve wijze geschieden.

Als gevolg van de standaard-opdracht tot waarneming en melden, komt het merendeel van de gegevens, die de G2 van zijn verzamelorganen binnenkrijgt, voort uit passieve waarneming. Ook het in opdracht of op verzoek verzamelen van gegevens betekent voor het gros van de verzamelorganen echter nog niet, dat zij dit met actieve maatregelen kunnen bereiken. Meestal zal passief moeten worden gewacht tot het moment, dat gegevens door vijandelijke activiteit kunnen worden verzameld.

Zo zal een eov-eenheid slechts bij de gratie van vijandelijke uitzendingen gegevens kunnen verzamelen en zal een waarnemings- en verkenningsploeg alleen dan gegevens over aantallen en dergelijke kunnen doorgeven, wanneer vijandelijke eenheden zijn waarnemingspost passeren.

Slechts enkele verzamelorganen zijn in staat actief gegevens te verzamelen. Deze kunnen, indien nodig, gericht zoeken naar bepaalde gegevens.

Toch moet de G2 hierbij bedenken, dat het principe van de objectiviteit hem voorschrijft, dat hij gegevens a-selectief laat verzamelen. In het vorige hoofdstuk gaven we daarom al aan, dat het actief inzetten van verzamelorganen niet op grond van een vooringenomen vijandbeeld dient te geschieden. Immers als een G2, bijvoorbeeld omdat hij aanwijzingen denkt te hebben voor een vijandelijke rivierovergang, specifiek zou laten zoeken naar overgangsmiddelen, dan worden deze gezien de vijandelijke organisatie zeker wel gevonden. Of dit objectief gezien daadwerkelijk een bevestiging is van zijn vermoeden, zal echter zeer de vraag zijn.

Slechts indien uit a-selectief verzamelde gegevens zou blijken dat overgangsmiddelen aanwezig zijn, mag de G2 dit, samen met andere aanwijzingen, als een bevestiging beschouwen voor een mogelijk-

DIENTSTGEHEIM

ke vijandelijke rivierovergang.

Uit dit voorbeeld mag blijken, dat het actief zoeken naar specifieke gegevens gevaarlijk kan zijn, ook al omdat het de mogelijkheid tot misleiding door de vijand in de hand werkt en dat deze wijze van inzet van verzamelorganen daarom met de nodige terughoudendheid moet worden gebruikt.

- c. Bij het verzamelen in opdracht of op verzoek zullen, naast de gevraagde gegevens, tevens andere gegevens worden verzameld; ook deze gegevens zullen natuurlijk door het verzamelorgaan aan de G2 moeten worden gerapporteerd.
- d. Verzamelen gebeurt op alle mogelijke manieren, onder meer door verkenning en waarneming, het af luisteren van vijandelijke verbindingen, het bestuderen van luchtfoto's, vijandelijke documenten en buit en het ondervragen van krijgsgevangenen. Onder gevechtsomstandigheden zal bij het verzamelen veelvuldig gebruik worden gemaakt van technische hulpmiddelen, zoals waarnemingsmiddelen, radar en radio-ontvangers. Hoewel deze middelen onder de meeste omstandigheden betere prestaties zullen leveren dan de mens, zijn ze toch niet in staat de mens als waarnemer volledig te vervangen.
- e. De verzamelorganen dienen ervoor zorg te dragen, dat de gegevens, die zij hebben verkregen, bij rapportage voldoen aan de in hoofdstuk 10 aangegeven criteria wie, waar, wat en wanneer.

3. Verzamelorganen

- a. Een *verzamelorgaan* is elke eenheid of persoon, die kan worden belast met het verzamelen en zo nodig verwerken van gegevens.
- b. Verzamelorganen kunnen het verzamelen van gegevens als hoofdtaak of als neventaak hebben.
Hoewel het aantal en soort verzamelorganen waarover een G2 kan beschikken, afhankelijk is van het niveau waarop hij werkzaam is, kan toch in het algemeen de volgende onderverdeling worden gemaakt:
  - organieke en onder (operationeel) bevel gestelde (delen van) inlichtingeneenheden,

DIENTSTGEHEIM

DIENSTGEHEIM

- organieke en onder (operationeel) bevel gestelde overige eenheden,
- secties G2 van neven-, hogere en steunende eenheden.

c. Inlichtingeneenheden zijn gespecialiseerd in één of meerdere deelgebieden van het inlichtingenwerk. Ze worden verdeeld in tactische- en strategische-inlichtingeneenheden. De laatsten vallen buiten het kader van dit voorschrift en worden verder niet behandeld.

De tactische-inlichtingeneenheden kunnen aan de hand van hun specialisatie worden onderverdeeld in:

- (1) Eenheden, die door directe waarneming gegevens verzamelen in door de vijand bezet of beheerst gebied;
  - waarnemings- en verkenningseenheden,
  - cavalerieverkenningseenheden.
- (2) Eenheden, die gegevens verzamelen door het ondervragen van krijgsgevangenen, het bestuderen van vijandelijke documenten en buit, het uitvoeren van terreinverkenningen en door het verwerken van militair geografische informatie;
  - militaire inlichtingendienst (mid)-eenheid,
  - bij (manoeuvre)-eenheden ingedeelde krijgsgevangenenonderzoekers.
- (3) Eenheden die gegevens verzamelen in het kader van contra-inlichtingenwerkzaamheden;
  - Ci-detachementen.
- (4) Eenheden die gegevens verzamelen uit vijandelijke COM(municatie)- en NONCOM(municatie)-uitzendingen;
  - verbindingsinlichtingen-eenheden,
  - eov-eenheden.

Voor de toekomst dient hierbij ook nog te worden gedacht aan:

- Rpv-eenheden voor verkenning en waarneming en doelopsporing.
- Eenheden, die gebruik maken van multi-sensorsystemen (onbemande grondsensoren in samenhang met radars voor verkenning en waarneming en doelopsporing).

Hoewel tactische-inlichtingeneenheden doorgaans van huis uit op legerkorps- en divisieniveau zijn ingedeeld, kunnen zij afhankelijk van de omstandigheden wel tijdelijk, geheel of gedeeltelijk, bij de lagere niveaus worden ingedeeld.

DIENSTGEHEIM

DIENSTGEHEIM

- d. De overige verzamelorganen zijn alle eenheden en staven, inbegrepen die van de lucht- en zeestrijdkrachten, welke zijn aangewezen voor de directe samenwerking.

4. Mogelijkheden en beperkingen van verzamelorganen

- a. In deze paragraaf zullen de diverse eenheden worden behandeld, welke door de G2 als verzamelorgaan kunnen worden ingezet. Hierbij dient wel bedacht te worden dat het soort en het aantal verzamelorganen waarover een G2 kan beschikken, afhankelijk is van het niveau waarop de G2 werkzaam is en eventueel van de middelen, die voor de uitvoering van de opdracht aan zijn eenheid zijn toebedeeld.

- b. De *cavalerieverkenningseenheid* is onder meer speciaal uitgerust en opgeleid voor het uitvoeren van verkenningen. In dit opzicht kan de eenheid als een inlichtingeneenheid worden beschouwd. De eenheid is in staat buiten het door eigen troepen beheerde gebied op te treden en daar, onder meer door verkennend waarnemen, gedurende lange tijd vijandelijke eenheden te blijven 'volgen'.

Tijdens een verdedigend optreden kan de eenheid in front van de vrw worden ingezet teneinde gegevens te verzamelen over het soort vijandelijke eenheden, de vijandelijke opmarsrichting en de plaats van de vijandelijke hoofdinspanning.

Bij een inzet op de flanken of in het achtergebied kan de eenheid door de grote beweeglijkheid en de goede verbindingen relatief grote gebieden toegewezen krijgen. Hierbij kan zij gegevens verzamelen over de vijandelijke troepenverplaatsingen op de flanken, het optreden van vijandelijke voortdetachementen, heli- of luchtgelandeenheden en spetnaz-teams in het achtergebied.

Tijdens een verdragend optreden kan de eenheid in front of op de flanken van een vertragende eenheid worden ingezet om zorg te dragen voor dezelfde gegevens als bij het optreden in front van een verdedigende eenheid, waardoor deze laatste eenheid onder meer in staat wordt gesteld met succes in bepaalde lijnen tijdelijk stand te houden.

Bij een aanvallend optreden is de eenheid in staat door middel van verkenning gegevens te verzamelen over de posities, de soort en sterkte van vijandelijke eenheden en de plaatsen waar vijandelijke weerstandslijnen kunnen worden aangetroffen.

DIENSTGEHEIM

DIENSTGEHEIM

Naast de hiervoor genoemde mogelijkheden kan de cavalerieverkenningseenheid ook worden ingezet om terreingegevens te verzamelen, bijvoorbeeld weg- en brugclassificaties. In samenwerking met lichte-helikoptereenheden kunnen over nog grotere gebieden verzamelactiviteiten worden ontplooid.

- c. Een (*pantser*)*infanterie-/tankeenheden* in voorste lijn is voor het verkrijgen van gegevens vrijwel geheel aangewezen op passieve waarneming van het gevechtveld. De grootte van het gebied waaruit gegevens kunnen worden verkregen, zal voor het belangrijkste deel afhankelijk zijn van de mogelijkheden, die het terrein en het weer aan de waarneming vanuit voorste lijn bieden.

Om toch het eigen gebied van inlichtingenverantwoordelijkheid af te kunnen dekken, dient de eenheid in dit gebied verkenningen uit te laten voeren door zijn subeenheden. Met name voor de tankeenheden zal dit betekenen, dat hiervoor gebruik zal moeten worden gemaakt van bij de eenheid ingedeelde (*pantser*)infanterie. Slechts offensief zal de tankeenheden met zijn organieke middelen verkennend kunnen optreden.

Het verkenningspeloton, dat bij deze eenheden organiek is ingedeeld, kan worden ingezet voor terreinverkenningen. Tevens kunnen, met behulp van de radarploegen, bepaalde terreindelen onder waarneming worden gehouden.

Gezien het feit dat het verkenningsdeel van het peloton geheel ongepantserd is, zal de mogelijkheid van inzet hiervan, in het kader van verkenningen naar de vijand toe, echter beperkt zijn.

- d. Het *brigadeverkennerspeloton* is door zijn pantsering en terreinvaardigheid in staat, niet alleen door passieve waarneming maar ook door verkenning gegevens te verzamelen, waarbij gedurende langere tijd vijandelijke eenheden kunnen worden 'gevolgd'.

Gezien de bescheiden hoeveelheid middelen is het aantal taken, dat aan de eenheid kan worden opgedragen, echter beperkt.

Daarnaast kan de eenheid ook voor terreinverkenningen worden ingezet.

- e. De *veldartillerie-eenheid* kan als verzamelorgaan, voor wat betreft het gebied vanwaar de eenheid optreedt, in de regel slechts zorgdragen voor terrein- en weergegevens.

De middelen, die de eenheid ter beschikking staan voor het uitvoe-

DIENSTGEHEIM

DIENSTGEHEIM

ren van de organieke taak, stellen deze echter in staat ook gegevens over de vijand te verzamelen. De artilleriewaarnemers, die bij de manoeuvre-eenheden zijn ingedeeld, kunnen door passieve waarneming gegevens verzamelen over de voorste vijandelijke eenheden, terwijl met behulp van opsporingsradars en geluidmeeteenheden de lokaties van vijandelijke vuursteuneenheden, ook op grotere diepte, kunnen worden opgespoord.

f. De *(pantser)luchtafweereenheid* kan, evenals de hiervoor genoemde eenheid, voor wat betreft het gebied vanwaar zij optreedt zorgdragen voor terrein- en weergegevens. De middelen voor de organieke taak en de wijze van optreden maken de eenheid echter bij uitstek geschikt voor het verzamelen van gegevens over de inzet van vijandelijke luchtmacht.

g. De *genie-eenheid* is als verzamelorgaan in staat (genietechnische) terreingegevens te verzamelen, zoals draagvermogen van bruggen, de aanwezigheid van constructiematerialen, de verharding van wegen en dergelijke. Ook is de eenheid in staat door verkenning gegevens te verzamelen over vijandelijke hindernissen en veldversterkingen.

De eenheid kan tevens zorgdragen voor gegevens ten behoeve van de Militair Geografische Informatie en Documentatie (MGID). Tenslotte wordt door bepaalde genie-eenheden gezorgd voor de kaartverstrekking binnen het legerkorps.

h. De *lichte-helikoptereenheid* kan als verzamelorgaan met name worden ingezet voor het verzamelen van gegevens in achtergebieden en op ongedekte flanken. De mogelijkheden om de eenheid hiervoor in te zetten zijn echter wel sterk afhankelijk van de weers- en zichtomstandigheden, in het bijzonder wanneer niet wordt beschikt over adequate waarnemingsmiddelen. Bovendien moet er rekening mee worden gehouden, dat deze eenheid, door het ontbreken van pantsering en wapening, niet ingezet kan worden in gebieden waar kans op contact met vijandelijke eenheden relatief groot is. Met name bij gecoördineerde inzet met cavalerieverkenningseenheden is de eenheid een middel, dat door zijn snelheid grote gebieden onder waarneming kan houden.

De eenheid kan ook gebruikt worden voor het verzamelen van weer- en terreingegevens.

DIENSTGEHEIM

DIENSTGEHEIM

Tenslotte kan de eenheid ingezet worden voor het verzamelen van gegevens in het kader van de nbc-oorlogvoering. De eenheid leent zich hierbij met name voor het uitvoeren van radiologische en chemische verkenningen.

- i. De *Koninklijke Marechaussee-eenheid* kan door haar taak met betrekking tot de verkeersregeling, de controle op vluchtelingen en de burgerbevolking, als verzamelorgaan gegevens verzamelen over de vijandelijke activiteiten in het achtergebied, met name voor wat betreft sabotage-activiteiten en dergelijke.
- j. De *geneeskundige eenheid* kan als verzamelorgaan voor de G2 gegevens verzamelen omtrent bij de eenheid binnengebrachte gewonde vijandelijke krijgsgevangenen. Hierbij zal de eenheid met name letten op vijandelijke documenten, welke de krijgsgevangenen bij zich dragen of andere bijzonderheden zoals bijvoorbeeld onbekende persoonlijke beschermingsmiddelen, die op de krijgsgevangenen worden aangetroffen. Zie hiervoor verder hoofdstuk 12.
- k. Het feit dat de *verbindingseenheid* wellicht een belangrijk doel zal zijn voor de vijandelijke eov, maakt dat de eenheid als verzamelorgaan zeer waarschijnlijk gegevens zal kunnen verzamelen over de inzet van vijandelijke eov-middelen, in ieder geval wanneer deze tegen de eenheid worden ingezet.
- l. *Verzorgingseenheden* zijn in staat als verzamelorgaan op te treden voor wat betreft de vijandelijke activiteiten in de omgeving van verzorgingsgebieden en aan- en afvoerwegen. Verder kan technisch personeel van verzorgingseenheden eventueel meewerken bij het verzamelen van technische gegevens, bijvoorbeeld door assistentie te verlenen aan een technische inlichtingploeg van de mid-eenheid bij het onderzoek van buitgemaakt materieel.
- m. De *tactische luchtstrijdkrachten* kunnen als verzamelorgaan tot op grote diepte in het vijandelijk gebied waarnemingen doen. Hierbij kunnen zij gegevens verzamelen over grote vijandelijke troepenconcentraties en verplaatsingen. In het kader van de nabijsteun kunnen zij gegevens verzamelen over de vijandelijke aanvalsformaties, de opstellingen van de wa-

DIENSTGEHEIM

DIENSTGEHEIM

pensystemen en verdedigende opstellingen.

De mogelijkheden kunnen echter in belangrijke mate door weersomstandigheden, vijandelijke luchtverdedigingssystemen en vijandelijke eov-activiteiten worden beperkt. Ook moet er rekening mee worden gehouden, dat het beschikbaar komen van de gegevens van de luchtmacht vaak langere tijd op zich zal laten wachten, waardoor de inzet van deze middelen voor de lagere niveaus minder doelmatig zal zijn.

- n. De *elektronische oorlogvoering (eov)-eenheid* is zowel een inlichtingeneenheid als een bestrijdingseenheid. Om deze reden zal de inzet ervan een belangrijk punt van coördinatie moeten zijn tussen de G2 en de G3, ook al omdat de inzet in deze twee werkgebieden duidelijke belangenconflicten kan veroorzaken. De eenheid kan als verzamelorgaan door uitluisteren en peilen een relatief grote verscheidenheid aan gegevens verzamelen uit vijandelijke COM-uitzendingen in het elektromagnetisch spectrum, waarbij onder meer gedacht kan worden aan gegevens over de vijandelijke slagorde, de verplaatsingen van manoeuvre-eenheden, de inzet van vuursteunmiddelen en de lokaties van commandoposten. Zoals al eerder opgemerkt, is de eenheid een passief verzamelorgaan en indien de vijand tot misleiding zou willen overgaan, is de mogelijkheid bepaald niet uitgesloten dat de vijandelijke inspanning zich op de eenheid zal richten; enerzijds omdat de eenheid geen 'gezichtcontact' heeft met degene die uitzendt, anderzijds omdat de eenheid zijn verzamelactiviteiten doorgaans op een groot gebied richt. Daarom moeten van eov-eenheden afkomstige gegevens alleen al om die reden steeds met reeds aanwezige informatie worden vergeleken of op andere wijze bevestigd.
- o. De *waarnemings- en verkenningseenheid* is een zeer betrouwbaar verzamelorgaan, dat gedetailleerde gegevens levert uit directe waarneming. Door opleiding, organisatie en uitrusting is de eenheid in staat, zowel passief vanuit waarnemingsposten als actief verkenkend, tot ver in vijandelijk (bezet) gebied op te treden. De eenheid wordt in principe op legerkorpsniveau ingezet. De eenheid verzamelt gegevens betreffende zich verplaatsende vijandelijke voertuigen en eenheden, welke per radio aan een centraal punt worden doorgegeven.

DIENSTGEHEIM

DIENTSTGEHEIM

Wanneer de waarnemings- en verkenningploegen passief als 'stay-behind' op moeten treden, dient de G2, om hieruit een maximaal rendement te behalen, de inzet reeds in een vroegtijdig stadium zorgvuldig voor te bereiden.

Daarnaast kan de eenheid ook in latere fases door infiltratie worden ingezet om gegevens vanuit het vijandelijk (bezet) gebied te verzamelen.

- p. De *militaire inlichtingendienst (mid)-eenheid* heeft als verzamelorgaan een tweeledige taak. Enerzijds verzamelt en verwerkt de eenheid zelf gegevens door de inzet van gespecialiseerd personeel in het legerkorpsonderzoek- en documentenonderzoekcentrum (LKODOC) en in het eenheidswerkgebied; anderzijds heeft de eenheid tot taak het verzamelen van gegevens door andere eenheden mede mogelijk te maken, door aan die eenheden gespecialiseerd inlichtingenpersoneel ter beschikking te stellen. De eenheid verzamelt gegevens door het ondervragen van krijgsgevangenen, het bestuderen van buit en vijandelijke documenten, het uitvoeren van technische terreinverkenningen en het verwerken van militair geografische informatie, waarvoor de eenheid het LKODOC en een werkgebied inricht.

De steun, die de eenheid in opdracht van de legerkorpscommandant aan de secties G2/S2 van het legerkorps verleent, bestaat deels uit het verstrekken van gevechtinlichtingen, welke voortvloeien uit de door de eenheid verzamelde gegevens en deels uit het ter beschikking stellen van gespecialiseerd inlichtingenpersoneel, waarvoor de volgende ploegen ter beschikking staan:

- mobiele krijgsgevangenenonderzoekploegen,
- terreinanalistenploegen,
- een mobiele vertaalploeg en
- technische inlichtingenploegen.

Zie voor bijzonderheden over gegevens van krijgsgevangenen, vijandelijke documenten en buit de hoofdstukken 12 en 13.

- q. De *contra-inlichtingeneenheid* als verzamelorgaan richt bij het, onder meer door ondervraging, verzamelen van gegevens de inspanning op de beveiliging van de eigen strijdmacht tegen subversieve en inlichtingenactiviteiten van de tegenstander.

DIENTSTGEHEIM

HOOFDSTUK 5

HET VERWERKEN VAN GEGEVENS

1. Algemeen

- a. Het voldoen aan de (gevechts)inlichtingenbehoefte van zijn commandant en derden, is voor de G2 als het in elkaar zetten van een legpuzzel. In de twee vorige hoofdstukken zagen we hoe de G2, om aan de ontbrekende stukjes te komen, de inlichtingenwerkzaamheden initieerde en welke middelen hij kon aanwenden, om de benodigde informatie te verkrijgen.

De derde stap van de (gevechts)inlichtingenprocedure, het verwerken (registreren, evalueren, analyseren, integreren en interpreteren) van gegevens tot gevechtsinlichtingen, houdt voor de G2 in, dat hij stukje bij beetje invulling geeft aan de toestand weer, terrein en vijand in het gebied van inlichtingenverantwoordelijkheid.

Naast de gegevens die de G2 van zijn verzamelorganen binnenkrijgt, zal hij van neven-, hogere en steunende eenheden (gevechts)inlichtingen ontvangen. Ook deze zal hij verwerken voor zijn niveau, waardoor het totale overzicht van de toestand weer, terrein en vijand in het gebied van belangstelling zal ontstaan.

- b. Voordat de G2 tot verwerken overgaat, zal hij eerst nagaan of de ontvangen informatie voor hem van toepassing is. Dit houdt in, dat hij zal bezien of deze informatie over weer, terrein en/of vijand betrekking heeft op het gebied van belangstelling van zijn eenheid. Tevens gaat hij na of de informatie, gezien de ouderdom, nog wel voor verwerking in aanmerking komt. Is dit niet het geval, dan wordt het slechts geregistreerd. Omdat deze informatie wel voor andere niveaus van belang kan zijn, wordt het als regel wel daarheen verspreid.
- c. Omdat de toestand weer, terrein en vijand voortdurend aan veranderingen onderhevig is, zal ook het verwerken door de G2 een continu karakter hebben. Daarbij moet de G2 er steeds alert op zijn, dat nieuw binnenkomende informatie niet altijd het bestaande beeld van de toestand behoeft te vervolmaken of te bevestigen, maar in tegendeel op een totaal andere situatie kan duiden.

- d. Uit het voorgaande mag duidelijk zijn, dat het verwerken van een gegeven tot gevechtinlichting voor de G2 meer inhoudt, dan het simpelweg omzetten van bijvoorbeeld een gevechtsmelding in een militair eenheidsteken op de overzichtskaart. Laten we dit aan de hand van een eenvoudig voorbeeld duidelijk maken.
De G2 krijgt van één van zijn verzamelorganen de volgende melding: Op coördinaat X tien vijandelijke T-72's waargenomen, welke zich in noordwestelijke richting verplaatsen, tijd 1045Z.
Deze melding stelt de G2 in staat op de kaart het eenheidsteken tankcompagnie te plaatsen met exacte lokatie, datumtijdgroep en verplaatsingsrichting.
Hoewel gesteld kan worden dat de G2 zo op zich een keurige gevechtinlichting heeft geproduceerd, vormt deze toch slechts één stukje van de totale legpuzzel die de G2 in elkaar moet zien te zetten. Hij zal daarom vervolgens moeten gaan bezien, hoe dit stukje in het totaal past en welke conclusies hij hieruit kan trekken voor het totaalbeeld van de toestand weer, terrein en vijand.
- e. We zijn in het voorbeeld uitgegaan van een heel duidelijk gegeven; vaak echter zal een binnenkomend gegeven niet zo eenvoudig, als in het voorbeeld het geval was, te verwerken zijn. Om ervoor te zorgen dat binnenkomende gegevens (en gevechtinlichtingen) de aandacht krijgen die zij behoeven, wordt het verwerken van gegevens tot inlichtingen verdeeld in de volgende drie stappen:
- registreren,
  - evalueren,
  - analyseren, integreren en interpreteren.

2. Registreren

- a. Dit is het systematisch vastleggen, groeperen en bundelen van gegevens en (gevechts)inlichtingen met het doel terugzoeken mogelijk te maken en verdere verwerking te vergemakkelijken.
- b. Registreren is slechts een hulpmiddel ten behoeve van het verwerken van gegevens; toch zal hierbij tenminste het volgende moeten worden vastgelegd:
- van welk verzamelorgaan is het gegeven afkomstig,
  - wat is de inhoud van het gegeven (waar, wat, wanneer) en
  - welke actie is ondernomen.

DIENSTGEHEIM

- c. De hulpmiddelen die voor het registreren kunnen worden gebruikt, zullen afhankelijk zijn van het niveau van de eenheid en kunnen variëren van een kladblaadje tot een PCTelex.

3. Evalueren

- a. Dit is het waarderen van een gegeven, waarbij de mate van betrouwbaarheid van de bron of het verzamelorgaan en de mate van waarschijnlijkheid van het gegeven worden ingeschat.
- b. De G2 kan de factoren weer, terrein en vijand alleen juist aangeven wanneer de gegevens, die de basis hiervoor zijn, kloppen. Daarom zal de G2, voordat hij een binnenkomend gegeven verder verwerkt, door middel van evaluatie een inschatting geven in welke mate op de juistheid hiervan kan worden vertrouwd.
- c. De twee aspecten waar het bij de evaluatie om draait, betrouwbaarheid en waarschijnlijkheid, worden in de regel apart van elkaar beoordeeld.
Zeker onder gevechtsumstandigheden zal het voor de G2 echter een zeer problematische zaak zijn om de betrouwbaarheid van een verzamelorgaan in te schatten en wel om de simpele reden dat hij de meeste gegevens niet rechtstreeks, maar via via langs verbindingskanalen binnenkrijgt, waardoor hij meestal onbekend is met degene van wie bijvoorbeeld een waarneming daadwerkelijk afkomstig is.
- d. Indien relevant kan de G2 gebruik maken van de zogenaamde evaluatieschaal. Hierin wordt betrouwbaarheid met één van de letter A - F en waarschijnlijkheid met één van de cijfers 1 - 6 aangegeven. De combinatie van een letter en een cijfer, bijvoorbeeld C2, vormt de waardering, die in het kader van de evaluatie aan een gegeven wordt toegekend.
- e. De mate van betrouwbaarheid van de bron of het verzamelorgaan wordt met één van de letters A - F op de volgende wijze aangegeven:
A = Volledig betrouwbaar; wordt toegekend aan een beproefd(e) en vertrouwd(e) bron/verzamelorgaan waarop kan worden gerekend.

DIENSTGEHEIM

DIENTSTGEHEIM

- B = Gewoonlijk betrouwbaar; wordt toegekend aan een bron/verzamelorgaan, welke in het verleden goede resultaten heeft opgeleverd, maar ten aanzien waarvan in een bepaald geval toch een zekere mate van twijfel bestaat.
  - C = Redelijk betrouwbaar; wordt toegekend aan een bron/verzamelorgaan, waarvan in het verleden wel eens gebruik is gemaakt en waaraan enige mate van betrouwbaarheid kan worden toegekend.
  - D = Gewoonlijk niet betrouwbaar; wordt toegekend aan een bron/verzamelorgaan, welke in het verleden is gebruikt en daarbij vaker onbetrouwbaar dan betrouwbaar bleek te zijn.
  - E = Onbetrouwbaar; wordt toegekend aan een bron/verzamelorgaan, welke in het verleden is gebruikt en daarbij heeft bewezen geen vertrouwen waard te zijn.
  - F = Betrouwbaarheid kan niet worden beoordeeld; wordt gebruikt voor een bron/verzamelorgaan, waarvan nog niet eerder gebruik werd gemaakt.
- f. De mate van waarschijnlijkheid van het gegeven wordt met één van de cijfers 1 - 6 als volgt aangegeven:
- 1 = Bevestigd door andere bronnen/verzamelorganen; wordt toegekend aan een gegeven waarvan met zekerheid kan worden gesteld, dat het van een ander(e) bron/verzamelorgaan afkomstig is dan de reeds aanwezige gegevens over hetzelfde onderwerp.
  - 2 = Waarschijnlijk juist; wordt toegekend aan een gegeven waarvan niet kan worden gegarandeerd, dat het van een ander(e) bron/verzamelorgaan afkomstig is dan de reeds aanwezige gegevens over hetzelfde onderwerp, maar dat gezien de hoeveelheid en kwaliteit van deze eerdere gegevens als voldoende bevestigd kan worden beschouwd.
  - 3 = Mogelijk juist; wordt toegekend aan een gegeven dat, ondanks het feit dat er onvoldoende bevestiging is om er een hogere mate van waarschijnlijkheid aan te kunnen toekennen, niet in strijd is met het gedragspatroon, zoals dat in eerdere gegevens over hetzelfde onderwerp werd gemeld.
  - 4 = Twijfelachtig; wordt toegekend aan een gegeven dat in strijd lijkt te zijn met datgene, wat eerder over het onderwerp werd gemeld of met dat, wat bij het onderwerp als gedragspatroon werd vastgesteld.

DIENTSTGEHEIM

DIENSTGEHEIM

- 5 = Onwaarschijnlijk; wordt toegekend aan een gegeven dat duidelijk tegenspreekt, wat eerder werd gemeld of in strijd is met dat wat bij het onderwerp als bepaald gedragspatroon werd vastgesteld.
- 6 = Juistheid kan niet worden beoordeeld; wordt toegekend aan een gegeven dat geen aanknopingspunten heeft, om het met enig ander gegeven of gedragspatroon te vergelijken.
- g. Omdat betrouwbaarheid en waarschijnlijkheid twee aparte onderwerpen zijn, kan het voorkomen, dat een met 'C' aangemerkt(e) bron/verzamelorgaan de ene keer een gegeven meldt, dat als '2' (waarschijnlijk juist) moet worden gewaardeerd en de andere keer met een gegeven komt, dat met '6' (juistheid kan niet worden beoordeeld) moet worden beoordeeld.
- h. Een gegeven dat bij de evaluatie niet blijkt te passen in het beeld, dat de G2 van de toestand heeft, kan natuurlijk fout zijn, maar het kan ook betekenen dat het beeld dat de G2 van de toestand heeft onjuist is. In een dergelijk geval zal de G2, eventueel door het laten verzamelen van aanvullende gegevens, moeten zorgen duidelijkheid te verkrijgen.
Ook zal de G2 zich steeds moeten afvragen of de vijand misleiding toepast. Alleen door hier voortdurend alert op te zijn, zullen gegevens die hiermee verband houden, kunnen worden onderkend.
- i. Omdat het bepalen van de mate van waarschijnlijkheid alleen mogelijk is door het gegeven te analyseren en te vergelijken met reeds aanwezige gevechtsinlichtingen, kan evalueren nooit geheel los worden gezien van het derde aspect van het verwerken: analyseren, integreren en interpreteren.

4. Analyseren, integreren en interpreteren

- a. De G2 zal nu het geregistreerde en geëvalueerde gegeven daadwerkelijk gaan trachten in te passen in het beeld, dat hij van de toestand weer, terrein en vijand heeft.
Hoewel hieronder de stappen analyseren, integreren en interpreteren apart worden behandeld, zal hierbij duidelijk worden dat ze doorgaans vrijwel gelijktijdig plaatsvinden.

DIENSTGEHEIM

DIENTSTGEHEIM

- b. *Analyseren* is de stap, waarbij het gegeven wordt onderzocht met het doel, die bestanddelen ervan vast te stellen die van belang zijn voor het integreren en interpreteren.

Een gegeven over de vijand zal, zoals we in het eerder gegeven voorbeeld zagen, in principe informatie bevatten over wie, waar, wat en wanneer.

Het 'wie' geeft aan van welk verzamelorgaan het gegeven afkomstig is en zal al bij de evaluatie een rol spelen. Uit het 'waar' blijkt enerzijds de relatie tot het terrein (bijvoorbeeld genie-eenheden bij een rivier), anderzijds kan hiermee verband worden gelegd met andere gevechtssinlichtingen, die betrekking hebben op (nagenoeg) dezelfde lokatie, waardoor een integratie plaats kan vinden.

Het 'wat' zal niet alleen aanwijzingen kunnen opleveren over de soort en de grootte van de vijandelijke eenheid, maar wanneer sprake is van specifiek materieel eventueel ook de mogelijkheid bieden voor identificatie.

Daarnaast zal 'wat' tevens aan kunnen geven welke vijandelijke activiteit is waargenomen en dit kan aanwijzingen geven over het huidige en het mogelijk toekomstige optreden van de vijand.

Uit het 'wanneer' zal in eerste instantie moeten blijken of het gegeven nog bruikbaar is en niet verouderd. Daarnaast zal het 'wanneer' in samenhang met het 'waar en wat' de relatie tot andere gevechtssinlichtingen aangeven.

- c. *Integreren* is de stap, waarbij de relatie tussen een geanalyseerd gegeven en de reeds aanwezige kennis wordt onderzocht. Op basis van de analyse zal nu bezien gaan worden of, en zo ja hoe, het gegeven past in het beeld dat de G2 heeft van de toestand weer, terrein en vijand.

Zo zal een gegeven over de vijand bijvoorbeeld voor de overzichtskaart worden vergeleken en gecombineerd met gevechtssinlichtingen uit hetzelfde gebied of, wanneer sprake is van specifiek materieel, worden nagezocht of geverifieerd in het basisinlichtingenbestand. Het zal duidelijk zijn, dat hoe meer relaties kunnen worden gelegd, hoe breder de basis is waarop de conclusies zijn gestoeld en hoe groter de waarschijnlijkheid van de conclusies is.

- d. *Interpreteren* is de stap, waarbij aan de hand van de reeds aanwezige kennis de betekenis van een geanalyseerd en geïntegreerd ge-

DIENTSTGEHEIM

DIENSTGEHEIM

geven wordt vastgesteld. Als alle mogelijke relaties zijn vastgesteld zal de G2 proberen hieraan conclusies te verbinden. In het voorbeeld zagen we dat dit eenvoudig was; op de overzichtskaart werd een vijandelijke tankcompagnie ingetekend. Toch kan deze nieuwe gevechtssinlichting, in samenhang met bestaande kennis, tot een volgende conclusie leiden, bijvoorbeeld dat in het bewuste gebied een tankbataljon optreedt. In combinatie met de terreinkenmerken en andere informatie kan vervolgens wellicht een scheidingslijn worden vastgesteld. Zo zal het beeld van de toestand weer, terrein en vijand steeds duidelijker kunnen worden.

- e. Als het resultaat van de verwerking, de conclusie, niet voldoende zeker is, wordt deze als 'vermoedelijk' aangeduid. Op een overzichtskaart gebeurt dit door bijvoorbeeld bij een eenheidsaanduiding een vraagteken te plaatsen. De plaats van het vraagteken zal aangeven of het betrekking heeft op de complete gevechtssinlichting of op delen c.q. een deel ervan.

5. Verwerken van gevechtssinformatie

Als de volledige verwerking van een gegeven niet direct mogelijk is, wordt het gegeven behandeld als gevechtssinformatie. Dit zal met name op lagere niveaus het geval zijn wanneer op gevechtssmeldingen zonder uitstel moet worden gereageerd. De volledige verwerking vindt dan plaats wanneer op het gegeven is gereageerd of nadat het is verspreid. De registratie vindt wel onmiddellijk na ontvangst van het gegeven plaats.

6. Het verwerken door een verzamelorgaan

Verzamelorganen moeten gegevens in een voor de gebruiker (G2) begrijpelijke en overzichtelijke vorm presenteren.

Dit kan inhouden, dat het verzamelorgaan de ruwe gegevens, op een zelfde wijze als hiervoor aangegeven, verwerkt. Het eindproduct zal dan ook veel overeenkomst vertonen met gevechtssinlichtingen.

Sommige verzamelorganen, zoals met name eov-eenheden, bestrijken een groot gebied en zijn daardoor wellicht in staat, met de door hen verzamelde gegevens een vrij compleet beeld van de vijandelijke eenheden (Electronic order of battle) samen te stellen ten behoeve van de G2.

DIENSTGEHEIM

Juist deze eenheden zijn echter kwetsbaar voor misleiding door de vijand en daarom zal de G2 deze kwalitatief goede, maar door slechts één verzamelorgaan verzamelde informatie kritisch moeten bezien en evalueren alvorens ze in te passen in het bestaande vijandbeeld.

7. Het All Sources Information Centre (ASIC)

Om onder gevechtssomstandigheden grip te hebben op de inzet van alle verzamelorganen en in staat te zijn de verzamelde gegevens tijdig en adequaat te verwerken, zal de sectie G2 over voldoende middelen c.q. mankracht moeten beschikken om dit mogelijk te maken. Het recent beschikbaar komen van een grote verscheidenheid aan nieuwe verzamelorganen/sensoren, maakte het daarom op divisie- en legerkorpsniveau noodzakelijk een organisatievorm te ontwerpen die in staat is de productie van gevechtseinlichtingen te garanderen. Deze organisatievorm, het ASIC, wordt daarvoor bemand door 'liaison-officieren', die de verbinding onderhouden tussen de sectie G2 i.c. het ASIC en hun achterliggende informatieleveranciers/sensoren. Hierbij dragen zij zorg voor de verwerking van de binnenkomende (sensor)gegevens/informatie en de specifieke inzet van hun informatieleveranciers/sensoren.

De integratie van de informatie van de liaison-officieren en de overige inlichtingen uit G2-kanalen vindt plaats door het hoofd van het ASIC. Hij is zo in staat een volledig beeld van de toestand weer, terrein en vijand te produceren, waaruit hoofd sectie G2 zijn conclusies kan trekken ten behoeve van zijn bvt.

HET VERSPREIDEN VAN (GEVECHTS)INLICHTINGEN

1. Algemeen

- a. Het verzamelen van informatie en het verwerken daarvan tot (gevechts)inlichtingen door de G2, heeft alleen zin wanneer de functionarissen die deze voor het uitvoeren van hun taak nodig hebben, hierover (tijdig) kunnen beschikken.

De vierde stap in de (gevechts)inlichtingenprocedure, het verspreiden van (gevechts)inlichtingen naar belanghebbenden, houdt daarom voor de G2 in, dat hij de kennis die hij bezit over de factoren weer, terrein en vijand, tijdig in een voor de betrokken functionarissen hanteerbare vorm en op een daarvoor doeltreffende wijze ter beschikking stelt.

- b. Het verspreiden van deze kennis gebeurt voor een deel omdat de G2 moet voldoen aan de (gevechts)inlichtingenbehoefte van zijn commandant, de eenheid en derden.

Voor een ander deel echter zal de G2, wanneer hij meent dat deze kennis voor anderen van belang is, ook op eigen initiatief tot verspreiding moeten overgaan.

- c. Hoewel de G2 in principe (gevechts)inlichtingen zal verspreiden, kunnen zich omstandigheden voordoen, die hem noodzaken een niet of slechts ten dele verwerkt gegeven te verspreiden.

Dit zal met name onder gevechtsumstandigheden voorkomen, wanneer op bepaalde vijandelijke acties zonder uitstel moet worden gereageerd. In zo'n geval zal de G2 dit gegeven direct als gevechtsinformatie verspreiden.

Toch zal het, vooral op lagere niveaus, meestal niet de G2 zijn die gevechtsinformatie verspreidt, maar veeleer de commandant of de G3, die dit via het commandonet doet of artilleriepersoneel, dat gebruik maakt van vuursteunnetten.

- d. De interne verspreiding heeft voor de G2 met name betrekking op het voldoen aan de (gevechts)inlichtingenbehoefte van de commandant en de staf. De nadruk zal hierbij liggen op de beoordeling van

DIENSTGEHEIM

de toestand weer, terrein en vijand en niet of in mindere mate op het verspreiden van gevechtsinlichtingen of gevechtinformatie. De wijze waarop de G2 dit doet, wordt voor een belangrijk deel behandeld in hoofdstuk 9. Daarnaast zullen de procedures hiervoor doorgaans in de vaste orders van de diverse niveaus worden geregeld.

De wijze waarop externe verspreiding kan worden gerealiseerd en de procedures die hierbij gelden, zullen in het verdere verloop van dit hoofdstuk aan de orde komen.

2. Gedetailleerdheid bij verspreiding

- a. De hoeveelheid en soort (gevechts)inlichtingen waarover beschikt moet kunnen worden, is niet voor alle betrokkenen gelijk. Details, zoals een vijandelijk peloton op de flank of een bepaalde bomenrij in front, zijn voor hogere niveaus veelal nauwelijks interessant, maar kunnen op het gevecht van een bataljon grote invloed uitoefenen.
- b. Door alleen die (gevechts)inlichtingen te verspreiden, welke naar zijn mening van belang zijn voor andere (met name hogere) niveaus, fungeert de G2 als een zeef. Hij voorkomt hiermee, dat onnodig gedetailleerde (gevechts)inlichtingen overbelasting van inlichtingpersoneel en verbindingsmiddelen veroorzaken.
- c. In het algemeen kan de G2 bij verspreiding de volgende stelregels aanhouden:
  - Weerinlichtingen zullen doorgaans voor alle niveaus tot in detail van belang zijn.
  - Terreininlichtingen zijn alleen dan van belang, wanneer zij de uitvoering van de opdracht van een bepaalde eenheid direct beïnvloeden. Daarbij moeten met name belangrijke veranderingen van het terrein ten opzichte van de kaarten worden verspreid.
  - Bij inlichtingen over de vijand kan er in het algemeen van worden uitgegaan, dat elk niveau belang heeft bij (gevechts)inlichtingen, welke betrekking hebben op vijandelijke eenheden tot twee niveaus lager dan het eigen niveau.Om de beschikbare inlichtingenpublicaties actueel te houden, moeten afwijkingen in vijandelijke organisatie en uitrusting en in-

DIENSTGEHEIM

lichtingen over nog niet in de publicaties opgenomen vijandelijke eenheden, tot in detail worden verspreid.

3. Classificatie bij verspreiding

Het te hoog classificeren van (gevechts)inlichtingen kan ertoe leiden, dat de verspreiding naar de belanghebbenden, door de daarvoor vereiste maatregelen, te zeer wordt bemoeilijkt en vertraagd. Daarom kan in het algemeen worden gesteld dat (gevechts)inlichtingen en gevechtsinformatie over de vijand in klare taal mogen worden verzonden, wanneer de vijand, indien hij ze opvangt, niet meer in staat is hierop te reageren.

Toch moet de G2, ter voorkoming van tegenmaatregelen door de vijand, er ook in die gevallen steeds op bedacht zijn niet de bron of het verzamelorgaan te compromitteren.

4. Tijdige verspreiding

De G2 moet er bij de verspreiding van (gevechts)inlichtingen naar derden rekening mee houden, dat deze eenheden wellicht een zekere tijd nodig hebben om hierop adequaat te reageren.

Onder tijdige verspreiding wordt dan ook verstaan, dat (gevechts)inlichtingen op een zodanig tijdstip ter beschikking van de ontvanger moeten worden gesteld, dat deze ze maximaal kan benutten. Het wil dus niet zeggen, dat iedere (gevechts)inlichting steeds automatisch met de grootst mogelijke spoed dient te worden verspreid.

5. Wijzen van verspreiding

a. De G2 kan (gevechts)inlichtingen mondeling of schriftelijk verspreiden. Het mondeling verspreiden biedt hierbij als voordelen dat:

- er geen tijd verloren gaat met het opstellen en vervolgens verzenden van de gevechtsinlichting, waardoor deze werkelijk heet van de naald kan zijn en
- over afwijkende conclusies eventueel direct kan worden overlegd, waarbij de ter beschikking staande middelen, zoals de overzichtskaart, kunnen worden geraadpleegd of vergeleken.

Deze voordelen spelen echter voornamelijk onder gevechtsonstomstandigheden en dan nog veelal op de lagere niveaus een rol.

Bovendien kunnen de criteria, welke in de vorige paragrafen wer-

DIENTSTGEHEIM

den genoemd, ertoe leiden dat de G2 van deze voordelen geen gebruik kan maken.

- b. Voor het mondelinge verspreiden kan de G2 gebruik maken van:
- (1) Besprekingen; bij deze vorm bestaat de mogelijkheid om van gedachten te wisselen over conclusies en daarbij alle aanwezige middelen te benutten.
  - (2) Telefoon en radio; naast de mogelijkheid om hiervan in de vorm van een bespreking gebruik te maken, zal de G2 deze vorm vooral gebruiken om mondeling berichten door te geven. Bij deze vorm moet wel rekening worden gehouden met de classificatie.
  - (3) Liaisonofficieren; deze kunnen mondeling naast (gevechts)inlichtingen, ook achtergrondinformatie en de beoordeling van de toestand overbrengen; zeker op de hogere niveaus zal dit door de grote afstanden echter inhouden, dat berichtgeving over de actuele situatie problematisch is. Wanneer een liaisonofficier verbindingsmiddelen ter beschikking heeft, welke aan de classificatie voldoen, zal dit tijdverlies beperkt kunnen blijven.
- c. Voor het schriftelijk verspreiden kan de G2 gebruik maken van:
- de verbindingsmiddelen die organiek bij de sectie G2 of de operatiekern behoren,
  - algemene verbindingskanalen,
  - liaisonofficieren en ordonnansen.
- Met de laatste mogelijkheid zal hij, naast de berichten en rapportages welke hierna verder worden behandeld, ook (gevechts)inlichtingen in de vorm van oleaten en dergelijke kunnen verspreiden.

6. Berichten en rapportages

- a. De meest gangbare manier om een gevechtsinlichting te verspreiden, is door middel van een mondeling of schriftelijk bericht, waarbij de G2 ervoor moet zorgen dat hij de inhoud op een zodanige wijze presenteert, dat deze voor de ontvanger zonder meer duidelijk is; iets wat in het bijzonder spreekt, wanneer in internationaal verband wordt opgetreden.
- Hierbij wordt de vorm, waarin de G2 de diverse berichten dient te presenteren, in steeds grotere mate bepaald door de eisen, die de voortschrijdende automatisering hieraan stelt. Voor het legerkorps

DIENTSTGEHEIM

DIENSTGEHEIM

zijn deze regels vooralsnog vastgelegd in het Central Region Directive 80-50; verwacht mag worden dat in de komende jaren, naar aanleiding van internationale afspraken, ook voor de nationale staten steeds meer op automatisering gebaseerde regels zullen gaan gelden.

- b. De verspreiding van berichten kent drie vormen:
  - als gevechtinformatie,
  - door middel van algemene inlichtingenrapporten en
  - door middel van speciale inlichtingenrapporten.

- c. Zoals we reeds eerder zagen, wordt gevechtinformatie in de regel verspreid als melding in het kader van het gevecht of de vuursteun, waarbij in beginsel van de commando- en vuursteunnetten gebruik wordt gemaakt.

- d. Algemene inlichtingenrapporten worden gebruikt om:
  - (gevechts)inlichtingen over één onderwerp te verspreiden;
  - een samenvatting te geven van de belangrijkste (gevechts)inlichtingen over een bepaalde periode;
  - een gedetailleerde beschouwing of analyse te geven over een bepaald aspect van het weer, het terrein of de vijand.In een algemeen inlichtingenrapport worden doorgaans niet alleen de (gevechts)inlichting(en), maar ook de gevolgtrekking(en) vermeld, waarbij wanneer er meer mogelijkheden zijn, deze in volgorde van waarschijnlijkheid worden aangegeven. In het rapport dienen (gevechts)inlichtingen en gevolgtrekking(en) duidelijk te worden gescheiden; dit wordt door de G2 bereikt door de laatste vooraf te laten gaan door het woord 'conclusie(s)'.

- e. Speciale inlichtingenrapporten worden gebruikt om het resultaat van het werk van veelal gespecialiseerde verzamelorganen te verspreiden.
Deze rapporten worden behandeld in de hoofdstukken 12 en 13.

7. Algemene inlichtingenrapporten

- a. Er zijn, hoewel hierop in het kader van de automatisering steeds meer variaties worden ontworpen, in beginsel een drietal algemene inlichtingenrapporten te onderkennen:

DIENSTGEHEIM

DIENSTGEHEIM

- (1) Het inlichtingenrapport (intelligence report), dat doorgaans met de afkorting INTREP wordt aangeduid, wordt door de G2 gebruikt voor het verspreiden van (gevechts)inlichtingen, waarvan hij van mening is dat deze voor andere eenheden van belang zijn. Het verzenden van een INTREP is niet aan een tijdstip gebonden.
  - (2) De inlichtingensamenvatting (intelligence summary), welke in de regel met de afkorting INTSUM wordt aangeduid, is een rapport dat periodiek, veelal op door de hogere commandant vastgestelde tijden, wordt opgemaakt. De G2 behandelt hierin de vijandelijke situatie in het gebied van inlichtingenbelangstelling en zijn conclusies met betrekking tot de mogelijke ontwikkelingen in de komende periode. Het doel van het INTSUM is in de eerste plaats het informeren van de hogere commandant, maar omdat het tevens naar neven- en lagere eenheden wordt verzonden, kan het op deze wijze tevens als een controlemiddel worden gezien van de toestand vijand zoals deze door de diverse eenheden is bijgehouden.
  - (3) Het aanvullend inlichtingenrapport (supplementary intelligence report), dat doorgaans als SUPINTREP wordt aangeduid, heeft ten doel gedetailleerde inlichtingen of analyses over een bepaald onderwerp te geven. Het SUPINTREP, dat periodiek of wanneer daar aanleiding toe bestaat kan worden opgemaakt, wordt in de regel alleen op legerkorps- en hoger niveau gebruikt. De mate van verspreiding is hierbij afhankelijk van de inhoud.
- b. Voor het gebruik van de algemene inlichtingenrapporten wordt verwezen naar het Central Region Directive 80-50 en de vaste orders van het legerkorps.

8. De inlichtingenbijlage

- a. In deze paragraaf wordt het model van de inlichtingenbijlage behandeld met per onderdeel aanwijzingen voor de invulling.

DIENSTGEHEIM

DIENTSTGEHEIM

b. *Model*

.....
(classificatie)

) (geen afwijkingen van mondelinge bevelen (m.u.v. par . . .))

Exnr . . . . . van . . . . . exn
Eenheid
Plaats van uitgifte
Datumtijdgroep
Referentienummer.

BIJLAGE (INLICHTINGEN) BIJ OPERATIEBEVEL NR.

REFERTES:

TIJDZONE:

1. WEER, TERREIN EN VIJAND

) a. *Weer en terrein*

In deze subparagraaf worden de conclusies met betrekking tot de invloed van het weer en het terrein op de uitvoering van de eigen opdracht gegeven; indien relevant kunnen hieraan als bijvoegsels de oleaten naderingsmogelijkheden, tactisch belangrijke/essentiële gebieden en waarneming en schootsvelden worden toegevoegd.

b. *Vijandelijke mogelijkheden*

In deze subparagraaf worden de onderkende vijandelijke mogelijkheden in volgorde van waarschijnlijkheid aangegeven.

c. *Vijandelijke mogelijkheid op basis waarvan het besluit is genomen*
Desgewenst volgen in deze subparagraaf de overwegingen die er toe hebben geleid, dat de commandant voor deze vijandelijke mogelijkheid heeft gekozen.

.....
(classificatie)

)
.....
DIENTSTGEHEIM

2. (GEVECHTS)INLICHTINGENBEHOEFTE

- Wanneer het besluit is genomen zal de commandant willen weten
- of zich veranderingen in de factoren weer en terrein voordoen, welke invloed hebben op de uitvoering van de eigen opdracht en
  - of de vijandelijke mogelijkheid op grond waarvan hij zijn besluit heeft genomen ook daadwerkelijk door de vijand zal worden gekozen.

In deze paragraaf wordt dit, eventueel in volgorde van prioriteit, verwoord.

3. OPDRACHTEN EN VERZOEKEN

a. *Opdrachten aan (o)job-eenheden*

Per eenheid een subparagraaf met gedetailleerde instructies; hiervoor kan eventueel worden verwezen naar het Verkennings- en Waarnemingsplan, dat dan als bijvoegsel kan worden toegevoegd. De eenheden worden in dezelfde volgorde geplaatst als in het operatiebevel.

b. *Verzoeken aan hogere, neven- en steunende eenheden*

Per eenheid een subparagraaf.

4. BEHANDELING VAN PERSONEEL, DOCUMENTEN EN BUIT

Deze paragraaf geeft zo nodig voor de duur van de opdracht/operatie aanvullende aanwijzingen op de vaste orders, bijvoorbeeld:

a. *Krijgsgevangenen, deserteurs, afdwalers, bevolking en anderen.*

b. *Buitgemaakte documenten.*

c. *Buitgemaakt materieel en bijbehorende technische documentatie.*

5. BENODIGDE DOCUMENTEN EN/OF UITRUSTING

In deze paragraaf wordt aangegeven over welke documenten en/of uit-

DIENSTGEHEIM

(classificatie)

) rusting de G2, in aanvulling op het in de vaste orders vermelde, dient te beschikken. Daarnaast kan hier worden vermeld waar de kaartverstrekkingspunten (MAPS) zich bevinden.

6. CONTRA-INLICHTINGEN

- a. In deze subparagraaf worden de voor de operatie van belang zijnde vaste orders vermeld. Specifieke ci-instructies kunnen zo nodig in bijvoegsels worden opgenomen.
- b. Bepaalde instructies en procedures, die alleen bestemd zijn voor specialisten of bepaalde geadresseerden, worden in een 'Speciale Contra-inlichtingen Maatregelen'-bijvoegsel opgenomen; er wordt hier naar verwezen.

7. RAPPORTAGES

) Deze paragraaf wordt gebruikt voor het geven van opdrachten voor de verspreiding van (gevechts)inlichtingen, waarbij veelal zal worden verwezen naar de vaste orders. De volgende subparagrafen zijn facultatief:

- a. Tijdstippen routinerapporten en verzendlijst.
- b. Afwijkingen van routine- en speciale rapporten.
- c. Periodieke of speciale G2-besprekingen.
- d. Verzendlijst van speciale inlichtingendocumentatie.
- e. Speciale inlichtingen of G2-liaison.

8. OVERIGE INSTRUCTIES

Deze facultatieve paragraaf wordt alleen opgenomen, wanneer eventuele onderwerpen niet elders konden worden ondergebracht.

Kennisgeving van ontvangst:	Naam commandant
Waarmerking:	
Bijvoegsels:	
Verzendlijst:	Rang

) (classificatie)

DIENSTGEHEIM

DIENSTGEHEIM

HOOFDSTUK 7

WEER EN TERREIN

1. Algemeen

- a. Het weer en het terrein oefenen invloed uit op vrijwel elk aspect van het militair optreden. Dit komt vooral tot uiting bij het bepalen van de mogelijkheden die het weer en het terrein bieden, dan wel de beperkingen die deze opleggen aan de beweeglijkheid van de eenheden en aan het uitbrengen van het vuur.
- b. Weersomstandigheden zoals mist, ijzel en zware neerslag kunnen verplaatsingen ernstig hinderen en de effectiviteit van het vuur sterk verminderen. Andere weersomstandigheden daarentegen kunnen verplaatsingen eenvoudiger maken en de effectiviteit van het vuur zal dan optimaal kunnen zijn.
Extreme weersomstandigheden, zoals zeer lage of zeer hoge temperaturen, hebben een negatieve invloed op het fysieke uithoudingsvermogen van de mens en de inzetbaarheid van het materieel. De indirecte invloed van het weer komt bijvoorbeeld tot uiting bij langdurige zware regenval, waardoor het terrein minder goed begaanbaar wordt en bij langdurige vorst, waardoor het terrein juist beter begaanbaar wordt.
- c. Het terrein speelt ook zonder de invloed van het weer een belangrijke rol. Terreingedeelten kunnen door hun structuur onbegaanbaar zijn voor gepantserde voertuigen; hoogteverschillen, begroeiing en bebouwing kunnen de effectiviteit van het vuur sterk verminderen door de beperking van de waarneming en de schootsvelden. Omgekeerd kunnen de laatste terreinaspecten de verplaatsingen begunstigen, doordat zij dekking bieden tegen vijandelijke waarneming en vijandelijk vuur.
- d. De invloed van het weer en het terrein is in principe gelijk voor de vijand en de eigen troepen. Toch kan deze invloed verschillend uitwerken, omdat het optreden van beiden doorgaans tegengesteld is. Zo kan minder goed zicht de effectiviteit van het vuur van de verde-

DIENSTGEHEIM

DIENTSTGEHEIM

diger verminderen, wat gunstig is voor de aanvaller. Minder goed begaanbaar terrein ontnemt de aanvaller de mogelijkheid zijn beweeglijkheid volledig uit te buiten, zodat het terrein in dat geval in het voordeel van de verdediger werkt.

- e. De diverse weers- en terreinaspecten vormen een complex geheel van elkaar versterkende of verzwakkende factoren. Bij het voorbereiden en uitvoeren van een opdracht, zal de G2 de invloed van het weer en het terrein zo goed mogelijk moeten (kunnen) vaststellen. Het doel van dit hoofdstuk is een aantal aspecten betreffende het weer en het terrein te belichten, waardoor de G2 in staat zal zijn na te gaan welke informatie de terreinspecialisten en met name de terreinanalisten voor hem kunnen verzamelen.

2. Het weer en het klimaat

- a. Het weer is de toestand van de atmosfeer uitgedrukt als de som van de meteorologische grootheden temperatuur, (eventuele) neerslag, windsnelheid en -richting, luchtdruk, luchtvochtigheid en bewolking op een bepaalde plaats en op een bepaald tijdstip. Het klimaat of het gemiddelde weerbeeld van een bepaalde plaats of bepaald gebied is de gemiddelde weerstoestand en het gemiddeld verloop daarvan over een lange reeks van jaren.
- b. Als niet bekend is wanneer een opdracht moet worden uitgevoerd, gaat de G2 uit van klimaatgegevens. Hierbij moet hij er rekening mee houden, dat klimaatgegevens slechts een zeer algemene indruk geven van het te verwachten weer voor een bepaalde periode en dat het werkelijke weer hier zeer sterk van kan afwijken.
- c. Voor een meer gedetailleerde uitwerking van de invloed van het weer op een militair optreden wordt verwezen naar VS 30-10, Meteorologie Koninklijke Landmacht.

3. Het terrein

Dit is een deel van het vaste aardoppervlak, zoals dit zich voordoet in de uiterlijke verschijningsvorm of de natuurlijke gesteldheid (reliëf, waterhuishouding en dergelijke), samen met de door menselijk handelen aangebrachte veranderingen.

DIENTSTGEHEIM

DIENSTGEHEIM

Het terrein is opgebouwd uit de volgende elementen:

- de bodem (het bovenste gedeelte van de aardkorst),
- de ondergrond,
- de uiterlijke verschijningsvorm van het aardoppervlak,
- het oppervlaktewater en het grondwater,
- de begroeiing.

4. De bodem (bodembkunde)

- a. Het bovenste gedeelte van de aardkorst, de bodem, verandert voortdurend onder invloed van het klimaat, het reliëf, de waterhuishouding en de vegetatie. De veranderingen door de inwerking van deze zogenaamde 'bodenvormende factoren' betreffen de eigenschappen en samenstelling van de bodem.

Het voortdurende geleidelijke proces van verandering van de eigenschappen en de samenstelling van de bodem noemt men de bodenvorming. Dit vindt plaats tot op een zekere diepte. De dikte van de laag waarin bodenvorming plaats vindt, wordt aangeduid als de bodemdikte. In Noordwest Europa is de bodemdikte in de regel niet meer dan twee meter.

- b. Het karakter van een bodem kan onder meer veranderen, doordat ijzer- en kleideeltjes door de neerslag worden meegevoerd naar dieper gelegen gedeelten van de bodem.

Hierdoor kan een harde, ondoordringbare laag ontstaan, die een totale verandering van de waterhuishouding in de daarboven gelegen aardlagen ten gevolge kan hebben.

- c. Het onderzoek van de bodem voor militaire doeleinden levert informatie op met betrekking tot de begaanbaarheid van het terrein. Dit onderzoek vindt in grote delen van Noordwest Europa plaats, waarbij de resultaten van het onderzoek onder meer worden vastgelegd op begaanbaarheidskaarten.

5. De ondergrond

- a. Deze bestaat uit diverse soorten gesteenten, die qua ouderdom, samenstelling en eigenschappen sterk kunnen verschillen. Voor wat betreft de samenstelling kan het gesteente variëren van los materi-

DIENSTGEHEIM

DIENTSGEHEIM

aal (grind, zand, klei), via materiaal, waarbij door de aanwezigheid van een bindmiddel tussen de korrels verkitting optreedt (zandsteen, kwartsiet), tot vast gesteente (kalk, graniet, basalt).

- b. Het aardoppervlak is voortdurend aan veranderingen onderhevig door de inwerking van krachten, die hetzij van buiten af op de aarde inwerken (stromend water en wind), hetzij van binnen uit werken (vulkanisme en bodembewegingen). De krachten zijn niet overal in even sterke mate werkzaam en hun invloed op het landoppervlak kan zodanig gering zijn, dat veranderingen in het landoppervlak pas op langere termijn waarneembaar zijn. Dit geldt met name voor grote delen van Noordwest Europa.
- c. Bij het bestuderen van het terrein voor militaire doeleinden wordt normaliter ook de ondergrond bij het onderzoek betrokken, onder meer omdat de ondergrond van belang kan zijn voor het draagvermogen van de bodem.

6. De uiterlijke verschijningsvorm van het aardoppervlak

- a. Deze wordt in belangrijke mate bepaald door de hoogteverschillen en de hellingen. Deze vormen samen het reliëf. Naast het reliëf bepalen ook landschapsvormen als duinen, moerassen en waterlopen, de uiterlijke verschijningsvorm van het aardoppervlak. Ook landschapsvormen zijn, door de inwerking van de reeds bij de ondergrond genoemde krachten, aan veranderingen onderhevig. Deze veranderingen kunnen zeer ingrijpend zijn, bijvoorbeeld die, welke in het verleden veroorzaakt zijn door schuivende ijsmassa's. Minder ingrijpende veranderingen, zoals het verplaatsen van duinen door de wind, kunnen altijd plaats vinden. Ook de mens werkt mee aan de verandering van de landschapsvormen door bijvoorbeeld stadsuitbreiding, wegeaanleg en kanalisatie van rivieren.
- b. Vanuit militair oogpunt gezien is de uiterlijke verschijningsvorm een belangrijk element. Met name het reliëf, de bebouwing in de vorm van steden en dorpen en de loop van rivieren zijn van belang voor het beoordelen van het terrein voor een militair optreden.
- c. In het geval dat er sprake is van hindernissen, worden de resultaten van het onderzoek van de uiterlijke verschijningsvorm vastgelegd op begaanbaarheidskaarten.

DIENTSGEHEIM

7. Het oppervlaktewater en het grondwater

- a. Het oppervlaktewater (waterlopen, meren en dergelijke) en het grondwater vormen samen de waterhuishouding van een gebied. De waterhuishouding wordt onderverdeeld in de oppervlaktewaterhuishouding en de grondwaterhuishouding. De waterhuishouding in Noordwest Europa wordt gekenmerkt door het relatief veel voorkomen van oppervlaktewater en sterk wisselende grondwaterstanden.
- b. De neerslag en het smelten van sneeuw in een bepaald gebied hebben directe invloed op de waterhuishouding. Als er gemiddeld per jaar meer neerslag valt dan er verdampt, spreekt men van een neerslagoverschot. Dit doet zich voor in Noordwest Europa. Het neerslagoverschot kan direct afstromen naar lager gelegen waterlopen of kan eerst in de grond dringen en vervolgens afvloeien naar lager gelegen terreindelen of naar zee. Een deel van het neerslagoverschot voegt zich bij het grondwater. Doordat ook ondergronds verplaatsing van water voorkomt, stijgt het grondwaterpeil onder normale en gemiddelde omstandigheden niet blijvend als gevolg van het neerslagoverschot. De grondwaterstand kan wel blijvend gewijzigd worden als gevolg van veranderingen in de bodem of in de ondergrond. Veelal zal dit komen door menselijk ingrijpen, bijvoorbeeld door het aanleggen van een drainagesysteem of door het aanbrengen van veranderingen in de afwatering.
- c. Het al of niet snel afstromen van het neerslagoverschot hangt onder meer af van de situatie in de bodem voor wat betreft de aanwezigheid van water doorlatende en ondoorlatende lagen, het reliëf en de bodemeigenschappen. Bij dit laatste moet worden gedacht aan het infiltratievermogen van de bodem (de snelheid waarmee het water de bodem kan indringen) en het bergend vermogen of de wateropnamecapaciteit van de bovenste één à twee meter van de bodem. Bodems met een groot infiltratievermogen en een groot bergend vermogen geven over het algemeen de minste wateroverlast.
- d. Het zal duidelijk zijn dat in Noordwest Europa de waterhuishouding eveneens een belangrijk element vormt bij het beoordelen van het

DIENTSTGEHEIM

terrein. De vele waterlopen kunnen een militair optreden sterk hinderen, terwijl het grondwater het draagvermogen van de bodem nadelig kan beïnvloeden en ingraven soms onmogelijk kan maken.

- e. Voor zover de waterlopen een hindernis vormen voor het verplaatsen met pantservoertuigen, worden zij door middel van een opdruk aangegeven op de begaanbaarheidskaart. Ook die terreindelen, waarvan de bodem in combinatie met het grondwater problemen kan geven, worden als zodanig op de kaart aangegeven.

8. Begroeiing

- a. De ondergrond, de bodem, het reliëf, de waterhuishouding en het klimaat in een bepaald gebied zijn bepalend voor de daar voorkomende natuurlijke begroeiing.

Een natuurlijke begroeiing komt in Noordwest Europa relatief nog maar weinig voor. Het merendeel van de begroeiing is door de mens aangebracht, bijvoorbeeld door de aanplant van bossen en het telen van landbouwgewassen.

- b. De begroeiing wordt, voor wat betreft de bossen, voor militaire doeleinden onderzocht met het oog op de hinderniswaarde voor bijvoorbeeld verplaatsende pantservoertuigen of de mogelijkheid voor het onderbrengen van eenheden. De begroeiing wordt ook beoordeeld op de gevolgen die deze heeft voor de waarneming en het kunnen uitbrengen van vuur. Hierbij moet ook gedacht worden aan landbouwgewassen zoals maïs, die de waarneming in bepaalde jaargetijden kunnen belemmeren.
- c. Voor zover de begroeiing in de vorm van bossen een hindernis vormt voor het verplaatsen met pantservoertuigen, worden de resultaten van het onderzoek vastgelegd op begaanbaarheidskaarten.

9. Het beoordelen van het terrein

- a. De hierboven genoemde elementen worden in de regel door specialisten zoals terreinanalisten beoordeeld. Nadat zij de verschillende elementen in eerste instantie min of meer afzonderlijk hebben onderzocht, zullen zij deze vervolgens moeten integreren zodat zij een oordeel kunnen geven over het totaal van

DIENTSTGEHEIM

DIENSTGEHEIM

het terrein met het oog op een bepaald facet van het militaire optreden, bijvoorbeeld vaststellen of een bepaald gebied geschikt is voor het optreden met rupsvoertuigen of voor het uitvoeren van luchtlandingsoperaties.

- b. Het beoordelen van het terrein in het kader van het uitvoeren van een tactische opdracht (aanval, vertraging of verdediging), wordt door de G2 zelf uitgevoerd.

10. Overige relaties tussen het terrein en een militair optreden

Het onderzoek van het terrein voor militaire doeleinden kan zich uitstrekken over vele aspecten. Uitgaande van een bepaald terreinelement, kan hierbij worden gedacht aan:

- a. De *ondergrond*: - de winning van bouwmaterialen voor versterkingen, de aanleg en verbetering van wegen en dergelijke,
- de veranderingen in de ondergrond als gevolg van kernwapeninzet.
- b. De *uiterlijke verschijningsvorm van het aardoppervlak*:
- de mogelijkheden voor radioverbindingen,
- de inzet van grondradars.
- c. De *bodem*: - de mogelijkheden voor het ingraven,
- de stapeling van logistieke voorraden.
- d. Het *oppervlaktewater* en het *grondwater*:
- de grondwaterstand i.v.m. het ingraven,
- de waterafvoer van de rivieren en de beken, de invloed van de getijden op de afvoer en de waterstand, de stroomsnelheid en de ijsgang i.v.m. rivierovergangsmogelijkheden.
- e. De *begroeiing*: - branden,
- gevolgen van kernwapeninzet.

11. Het vastleggen van terreingegevens en -inlichtingen

- a. Dit gebeurt op kaarten en in andere geografische documenten.

DIENSTGEHEIM

Kaarten en andere geografische documenten worden in de regel alleen samengesteld op de niveaus boven het legerkorps.

Terreinstudies kunnen wel bij het legerkorps worden samengesteld. Aangezien voor het maken van de studies in de regel specialistische kennis nodig is, worden de studies veelal met behulp van terreinanalisten opgemaakt.

- b. De studies, de kaarten en de andere geografische documenten kunnen door iedere G2 worden gebruikt als basis voor het beoordelen van het terrein in het kader van een tactische opdracht.

12. Bronnen voor terreinstudies

- a. Over Noordwest Europa is een grote hoeveelheid informatie beschikbaar in allerlei vorm. Een deel van deze informatie is speciaal bedoeld voor militair gebruik en vastgelegd op militaire kaarten (topografische kaarten, wegen- en bruggenkaarten, begaanbaarheidskaarten), in rapporten van terreinanalistenploegen, reeds aanwezige terreinstudies, verkenningsrapporten enzovoort. De G2 kan deze informatie, die meestal reeds is verwerkt tot terreininlichtingen, direct gebruiken in zijn beoordeling van de toestand.
- b. Een ander deel komt uit niet-militaire bronnen. Dit kunnen bijvoorbeeld landschapsbeschrijvingen, tijdschriftartikelen, rapporten, lucht- en grondfoto's, waterstaatskaarten, geomorfologische kaarten, bodemkaarten en geologische kaarten zijn. Deze bronnen zijn niet altijd geschikt voor direct gebruik door de G2 en de informatie die zij bevatten, zal daarom vaak eerst door terreinanalisten geschikt moeten worden gemaakt voor militair gebruik.
- c. De vastgelegde terreininlichtingen behouden in de regel gedurende langere tijd hun waarde en kunnen beschouwd worden als basisinlichtingen. Veranderingen in het terrein, die een gevolg zijn van de oorlogshandelingen, kunnen alleen door verkenning en waarneming worden vastgesteld. Hiervoor zijn in de regel geen terreinanalisten nodig. De op deze wijze verkregen terreininlichtingen zijn actuele inlichtingen.

13. Militair Geografische Informatie en Documentatie
(Military Geographic Information and Documentation (MGID))

- a. Teneinde niet alleen nationaal, maar ook internationaal eenheid in opleg en wijze van verspreiding van terreininformatie te bewerkstelligen, zijn de procedures hiervoor gestandaardiseerd. In het kader van de MGID wordt onderscheid gemaakt tussen de Militair Geografische Informatie (Military Geographic Information (MGI)) en de Militair Geografische Documentatie (Military Geographic Documentation (MGD)).
- b. De Militair Geografische Informatie wordt gebruikt voor de planning en de uitvoering van een militair optreden. Deze heeft niet speciaal voor militaire doeleinden te zijn geproduceerd, maar kan ook zijn geproduceerd voor civiele doeleinden en tevens geschikt zijn voor militair gebruik. De informatie wordt in de regel zonder verdere verwerking gebruikt.
MGI betreft informatie over het terrein, de waterhuishouding, het klimaat, de bevolking, de verbindingen, de telecommunicatie en de stedelijke gebieden.
- c. Zodra MGI is bewerkt en gepubliceerd voor militaire doeleinden wordt gesproken van Militair Geografische Documentatie. De MGD kan worden onderverdeeld in nationale en NAVO MGD. De NAVO MGD ontstaat in de regel doordat de nationale MGD door de NAVO voor gebruik wordt geaccepteerd en in een gestandaardiseerde vorm wordt vastgelegd. In afwachting van de standaardisatie kan de nationale documentatie echter reeds eerder voor gebruik door de NAVO worden geaccepteerd. In een dergelijk geval wordt de documentatie aangeduid als 'Selected National Documentation (SND)'.

14. Militair Geografische Organisatie Koninklijke Landmacht

Voor het uitvoeren van de werkzaamheden verbonden aan de MGI en MGD beschikt de Koninklijke Landmacht over de volgende organen:

DIENSTGEHEIM

a. *Sectie Inlichtingen D (Militaire Geografie) van de Landmachtstaf/Staf Bevelhebber Landstrijdkrachten*

Het bureau MGID van de sectie Inlichtingen D is onder meer verantwoordelijk voor het produceren van terreininlichtingen voor zover deze deel uitmaken van de MGID.

b. *Sectie G2 van de staf van het Eerste Legerkorps*

Deze is verantwoordelijk voor het bepalen van het beleid met betrekking tot de MGID binnen het legerkorps. Tevens is de sectie verantwoordelijk voor het coördineren met de hogere staven en voor het uitgeven van de opdrachten aan de verzamelorganen van het legerkorps. Voor het verzamelen en het verwerken van de gegevens op dit gebied beschikt het legerkorps over de volgende gespecialiseerde verzamelorganen:

- 101 Geniegevechtsgroep, met onder meer tot taak het inrichten en in stand houden van het legerkorpsterreindocumentatiecentrum (TERDOC), het verzamelen en het (re)produceren van terreininformatie, het archiveren, het catalogiseren en het beschikbaar stellen van terreininlichtingen.
- 101 MID-Compagnie, met onder meer tot taak het produceren van MGD, het waarderen van beschikbaar gekomen gegevens en het rapporteren van terreininlichtingen aan alle belanghebbenden.

Hoewel de sectie G2 van het legerkorps over bovengenoemde speciale verzamelorganen beschikt, dient elke G2 informatie, die hij over het terrein verkrijgt en die van belang kan zijn voor anderen, te verspreiden. Hij dient met name belangrijke geconstateerde afwijkingen van de kaart te melden, evenals wijzigingen in het terrein die een gevolg zijn van de oorlogshandelingen, zoals vernielde of onbruikbaar geworden wegen en bruggen, de aanwezigheid van tankgrachten enzovoort.

DIENSTGEHEIM

DIENSTGEHEIM

HOOFDSTUK 8

DE VIJAND

1. Algemeen

- a. De G2 moet in oorlogstijd over veel detailinformatie over de vijand beschikken, om te kunnen voldoen aan de (gevechts)inlichtingenbehoefte van de commandant.

Het bijeenbrengen van deze informatie begint al in vreedestijd en vindt dan grotendeels plaats onder verantwoordelijkheid van het nationale niveau. Deze legt de informatie vast in slagordeboeken, materieelboeken en dergelijke. De G2 ontvangt deze publikaties langs de hiërarchieke weg. Zij vormen de basisinlichtingen, waarop de G2 terug kan vallen bij het beschouwen van de vijandelijke toestand. Ook van internationale staven kunnen inlichtingen worden ontvangen.

Het legerkorps en de lagere niveaus hebben vooral belang bij inlichtingen over de vijandelijke organisatie, zijn materieel en zijn tactiek, omdat zij hiermee in staat zijn aan te geven, hoe de vijand in oorlogstijd zou kunnen optreden.

- b. In oorlogstijd is bij het legerkorps en de lagere niveaus het verzamelen van informatie vooral gericht op het produceren van gevechtsinlichtingen over de vijand in het gebied van belangstelling. De G2 kan deze gevechtsinlichtingen inbrengen in het proces van het beoordelen van de toestand.

De G2 zal voor wat betreft de vijand die informatie trachten te verkrijgen, welke hem inzicht geeft in de volgende aspecten:

- de samenstelling van de vijand,
- zijn dispositie,
- zijn gevechtskracht,
- zijn activiteiten en
- zijn eigenaardigheden en beperkingen.

Deze aspecten noemt men de *vijandelijke slagordedefactoren*.

In hoofdstuk 9 wordt aangegeven hoe deze factoren in het proces van het beoordelen van de toestand ingebracht dienen te worden.

DIENSTGEHEIM

2. De samenstelling van de vijand

De G2 stelt hierbij vast, hoe de vijandelijke eenheden zijn georganiseerd, in welk onderling verband ze optreden, over welke wapensystemen ze beschikken en welke organieke luchtsteunmiddelen ter beschikking staan, teneinde aan te kunnen geven met welke vijandelijke eenheden rekening moet worden gehouden bij het uitvoeren van de opdracht.

Als de samenstelling van de vijand al bekend is, zal hij trachten eventuele wijzigingen vast te stellen, bijvoorbeeld versterkingen van of onttrekkingen aan een eenheid.

De basisinlichtingen waarover de G2 beschikt, vormen de grondslag voor het vaststellen van de samenstelling van de vijand. Een hulpmiddel bij het vaststellen van (wijzigingen in) de samenstelling van de vijand is het *identificeren*; dit is het vaststellen van nummer en/of naam, soort, grootte en zo mogelijk het (organisatorische) verband van een vijandelijke eenheid.

In de slagordeboeken komen naast alle geïdentificeerde eenheden ook eenheden voor waarvan het bestaan wel bekend is, maar die niet geïdentificeerd zijn (o/i-eenheden). Bovendien kan de vijand over eenheden beschikken, waarvan het bestaan niet bekend is en die daarom niet in de slagordeboeken voorkomen.

Vooraf in de beginfase van een gewapend conflict zal de G2 niet direct weten met welke eenheden hij te maken heeft en of deze al dan niet in de slagordeboeken voorkomen. Daarom zal hij trachten deze eenheden te identificeren. Dit kan hij onder meer doen aan de hand van:

- de veldpostnummers,
- de voertuignummers,
- de codenamen,
- de erenamen,
- de namen van commandanten,
- de emblemen,
- de kenmerkende uitrustingsstukken (vooral een combinatie hiervan kan leiden tot een identificatie) en
- de eigenaardigheden in het toepassen van de procedures en die van de bedienaren van zenders.

Vanaf divisieniveau en hoger geeft de G2 de bij de samenstelling genoemde eenheden die niet zijn geïdentificeerd, een voorlopig onderdeelnummer zoals aangegeven in paragraaf 7 van dit hoofdstuk. Het daadwerkelijk identificeren van een vijandelijke eenheid blijft belang-

DIENTSTGEHEIM

rijk voor de G2, omdat hij alleen zo kan vaststellen of een eenheid voorkomt in de slagordeboeken en of er eventuele afwijkingen zijn in organisatie en materieel, welke hij dan zal moeten rapporteren. Als zo'n eenheid niet voorkomt in een slagordeboek, moet elke bijzonderheid van die eenheid worden gerapporteerd, zodat bijzonderheden, zoals bijvoorbeeld het type van de gevechtsvoertuigen, bij alle belanghebbenden bekend worden. De uiteindelijke registratie van alle bijzonderheden van een dergelijke eenheid vindt plaats op legerkorpsniveau.

Tenslotte kan de eenheid door het nationale niveau of een internationale staf worden opgenomen in een slagordeboek.

3. De dispositie van de vijand

De G2 geeft hierbij aan waar en hoe de vijand zijn eenheden en installaties heeft opgesteld. Hiervoor zal de G2 gegevens (laten) verzamelen over de lokaties van de vijandelijke eenheden. Als hij deze informatie voegt bij de al vastgestelde samenstelling van de vijand, kan hij conclusies trekken over de (tactische) groepering van de vijand en hieruit tevens de mogelijke ligging van de vijandelijke scheidinglijnen of vakgrenzen afleiden.

4. De gevechtskracht

- a. Dit is het vermogen van een eenheid tot het voeren van een gevechtsactie/gevecht, tot uitdrukking gebracht door de kwaliteit en de kwantiteit van de beschikbare personele en materiële middelen, de onderlinge samenhang daartussen en de wijze waarop deze geëördineerd worden ingezet. (NAVO: combat power).
- b. In vergelijking met de eerste twee behandelde factoren is voor de G2 het vaststellen van de vijandelijke gevechtskracht beduidend moeilijker, omdat hij hiervoor niet slechts een eenvoudige optelsom van aantallen materieel en personeel kan maken, maar ook met minder tastbare factoren rekening moet houden. Het bepalen van de vijandelijke gevechtskracht zal voor hem steeds een benaderen van de werkelijkheid zijn, omdat naast het feit dat hij de vijandelijke beginsituatie veelal niet kent en hij ook nooit precies zal weten welke verliezen de vijand heeft opgelopen, de aspecten geoefendheid, moreel, landsaard van het personeel en het niveau van het leider-

DIENTSTGEHEIM

DIENTSTGEHEIM

schap van de vijandelijke officieren en onderofficieren een grote invloed (kunnen) hebben op de vijandelijke gevechtskracht.

- c. De G2 dient bij het vaststellen van de vijandelijke gevechtskracht met de volgende aspecten rekening te houden:

- de oorlogsterkte van de vijandelijke eenheid/eenheden,
- verliezen aan materieel,
- verliezen aan personeel,
- aanvullingen/versterkingen,
- inzetbaarheid van het materieel,
- categorie (mobilisabel of paraat), waartoe de eenheid behoort,
- moreel,
- logistieke capaciteit en
- geoefendheid van de eenheden.

Ook andere aspecten, zoals landsaard van het personeel, ervaring en het niveau van het leiderschap, kunnen van invloed zijn.

- d. Van de genoemde aspecten lenen alleen materieel- en personeelsverliezen zich voor een cijfermatige benadering, hoewel in de praktijk dit zich veelal zal beperken tot belangrijke materieelverliezen, bijvoorbeeld tanks, pantserpersoneelsvoertuigen of stukken artillerie.

De G2 dient voor het geven van een bruikbare inschatting van de gevechtskracht, als volgt te werk te gaan:

- geef de werkelijke sterkte van een eenheid aan,
- vul dit aan met een kort stuk vrije tekst, dat alle andere relevante aspecten welke bekend zijn aangeeft.

Voorbeeld:

De werkelijke sterkte van het 133e Mechregiment bedraagt ongeveer 80 procent; aanwijzingen, die duiden op een laag moreel, doen vermoeden dat de gevechtskracht lager moet worden ingeschat dan de werkelijke sterkte aangeeft.

- e. De *oorlogsterkte* is: de aantallen aan personeel, bewapening en uitrusting en de grootte van de voorraden, alsmede de logistieke capaciteit waarover een eenheid moet beschikken ingevolge organisatie Tabellen uitrustingsstukken.

De *werkelijke sterkte* is: de aantallen aan personeel, bewapening en uitrusting en de grootte van de voorraden, alsmede de logistieke capaciteit waarover een eenheid op een bepaald moment daadwerkelijk beschikt.

DIENTSTGEHEIM

DIENSTGEHEIM

Voor het berekenen van de werkelijke sterkte met betrekking tot het materieel, uitgedrukt in procenten van de oorlogssterkte van een vijandelijke eenheid, gebruikt de G2 de volgende formule:

$$\frac{[(Qt-Xt + Yt) + (Qp-Xp + Yp) + (Qg-Xg + Yg)]}{Qt + Qp + Qg} \times 100 = \dots\%$$

Qt = Oorlogssterkte tanks

Qp = Oorlogssterkte pantserpersoneelsvoertuigen

Qg = Oorlogssterkte mortieren/artillerie

Xt = Verliezen tanks

Xp = Verliezen pantserpersoneelsvoertuigen

Xg = Verliezen mortieren/artillerie

Yt = Aanvullingen/versterkingen tanks

Yp = Aanvullingen/versterkingen pantserpersoneelsvoertuigen

Yg = Aanvullingen/versterkingen mortieren/artillerie.

5. De vijandelijke activiteiten

De G2 kan door het vaststellen van vijandelijke verplaatsingen, inrichten van verzamelgebieden, aantrekken van bepaalde middelen en ook door het vergelijken van de huidige en een eerdere situatie conclusies trekken voor wat betreft een toekomstig vijandelijk optreden. De vijandelijke activiteiten kunnen de G2 aanwijzingen opleveren die duiden op het al of niet uitvoeren van bepaalde vijandelijke mogelijkheden.

6. Eigenaardigheden en beperkingen van de vijand

Bij deze factor geeft de G2 aan welke sterke en zwakke punten er bij de vijand zijn, die of extra aandacht moeten krijgen of kunnen worden uitgebuit. Hij leidt ze af uit wat bekend is over het vijandelijk optreden en uit ervaringen die met de vijand zijn opgedaan. Hij besteedt ook aandacht aan elektronische oorlogvoering, het optreden van speciale eenheden, niet eerder vermelde steunmogelijkheden, het optreden van luchtlandings- en luchtmobiele eenheden, afwijkingen van de doctrine enzovoort.

Daarnaast besteedt hij aandacht aan personeelsaspecten als traditioneel drillmatig handelen, gedragingen en gebruiken en aan eventuele kwetsbare punten van het materieel.

DIENSTGEHEIM

DIENSTGEHEIM

Tenslotte zal hij, indien er aanleiding bestaat aan te nemen dat de vijand bekend is met onze eigen toestand of voornemens, dit aangeven.

7. Ongeïdentificeerde eenheden

a. *Het voorlopig onderdeelnummer*

Het identificeren van eenheden kan bijzonder moeilijk zijn, vooral als ze niet voorkomen in de slagordeboeken. Om ongeïdentificeerde eenheden toch van elkaar te kunnen onderscheiden, worden deze aangeduid met een voorlopig onderdeelnummer. Dit wordt in de NAVO: ADDRESSING NUMBER of ARBITRARY UNIT DESIGNATOR genoemd.

b. *Mogelijkheden*

Bij ongeïdentificeerde eenheden doen zich twee mogelijkheden voor:

- eenheden die wel bekend zijn, maar waarvan het nummer of de naam niet bekend is;
- eenheden die op het gevechtsveld worden aangetroffen, maar waarvan niets bekend is.

Het eerste geval doet zich voor in vreedstijd. De toe te wijzen voorlopige onderdeelnummers zouden door SHAPE bepaald en bekend gemaakt dienen te worden. In de praktijk gebeurt dit echter veelal door AFCENT.

De tweede mogelijkheid doet zich voor in oorlogstijd. Wanneer het nummer of de naam van een eenheid (nog) niet bekend is, is het ook niet bekend of er sprake is van een eenheid die reeds in de slagordeboeken voorkomt. Aan een dergelijke eenheid wordt een voorlopig onderdeelnummer toegekend door de G2 van een divisie of hoger niveau, die de vijandelijke eenheid als eerste rapporteert.

c. *Samenstelling van het voorlopig onderdeelnummer*

Het voorlopig onderdeelnummer bestaat uit een cijfer/letter- of lettergroep, waarmee de autoriteit die het nummer heeft toegekend wordt aangeduid, gevolgd door een volgnummer.

Als het nummer wordt toegekend door een (divisie van een) legerkorps wordt een cijfer/lettergroep gebruikt die bestaat uit het nummer van het korps gevolgd door de nationaliteit van het korps, bijvoorbeeld 1NL voor het 1e Nederlandse Legerkorps.

DIENSTGEHEIM

DIENTSTGEHEIM

Als het nummer wordt toegekend door een NATO hoofdkwartier, worden alleen twee letters gebruikt. Deze letters zijn:

SH ... SHAPE	AC ... AFCENT
AN ... AFNORTH	NG ... NORTHAG
NN ... COMMON	CG ... CENTAG
SN ... COMSONOR	AS ... AFSOUTH
BA ... COMBALTAP	LS ... LANDSOUTH
JU ... COMLANDJUT	SE ... LANDSOUTHEAST
ZE ... COMZEALAND	AM ... Ace Mobile Force (Land)

Als het nummer wordt toegekend door een hoofdkwartier op nationaal niveau, wordt eveneens een twee-lettergroep gebruikt, bijvoorbeeld NL voor Nederland.

De cijfer/lettergroep of de lettergroep wordt gevolgd door een volgnummer, uit een reeks die loopt van 001 tot en met 999.

Indien dit bekend is, wordt na het volgnummer de nationaliteit en het type van de vijandelijke eenheid vermeld.

Voorbeeld:

Het voorlopig onderdeelnummer van een, door (een divisie van) het Eerste Nederlandse Legerkorps waargenomen, Pools tankregiment zou kunnen worden: 1NL123/PL/TKREG.

De G2 van het legerkorps zal blokken van de hem ter beschikking staande volgnummers verdelen over zijn divisies.

d. *Wijziging van voorlopige onderdeelnummers*

Enemaal toegewezen voorlopige onderdeelnummers blijven gehandhaafd totdat:

- De betrokken vijandelijke eenheid wordt geïdentificeerd en derhalve met het werkelijke nummer of de naam kan worden aangeduid.
- Een hogere G2 tot de conclusie komt dat dezelfde ongeïdentificeerde vijandelijke eenheid door twee verschillende G2's is gemeld met een voorlopig onderdeelnummer. De hogere G2 kan dan zoals aangegeven in het onderstaande voorbeeld handelen.

Voorbeeld:

Een divisie van het 1(NL)Lk en een divisie van het 1(GE)Lk nemen een ongeïdentificeerde vijandelijke gemechaniseerde divisie waar in het verlengde van de vakgrens tussen de twee legerkorpsen. Elke divisie geeft aan deze vijandelijke divisie een voorlopig onderdeelnummer, dat door hun eigen legerkorps wordt overgenomen:

DIENTSTGEHEIM

DIENTSTGEHEIM

1NL345/UR/MRD en 1GE456/UR/MRD.

Het hoofdkwartier van NORTHAG kan de eenheid nu een eigen nummer geven of één van voornoemde nummers overnemen en het voorzien van zijn eigen letters. De vijandelijke eenheid kan dan bijvoorbeeld NG345/UR/MRD gaan heten.

Waar ook voor gekozen wordt, NORTHAG dient dit aan alle betrokkenen te berichten.

De benaming van de vijandelijke eenheid blijft gelijk tot de eenheid is geïdentificeerd of hogere niveaus de vijandelijke divisie een nieuw nummer geven of hun letters in de plaats zetten van de NORTHAG letters.

e. *Toewijzing voorlopige onderdeelnummers*

Hoewel in theorie ook lagere niveaus voorlopige onderdeelnummers voor gebruik kunnen krijgen toegewezen, zal in de praktijk een divisie het laagste niveau zijn dat van deze nummers gebruik maakt.

Het laagste vijandelijke niveau dat met deze nummers wordt aangegeven, is dat van het regiment of het zelfstandige bataljon.

DIENTSTGEHEIM

DIENSTGEHEIM

HOOFDSTUK 9

DE G2-BEOORDELING VAN DE TOESTAND

1. Algemeen

- a. De G2 stelt zijn bvt op met het doel de invloed vast te stellen die de factoren vijand, weer en terrein (kunnen) hebben op het uitvoeren van de opdracht en zo in staat te zijn zijn commandant en de staf aangaande deze factoren de voor de besluitvorming relevante feiten, veronderstellingen en conclusies voor te leggen.
- b. De G2-bvt bijdrage is van essentieel belang voor de stafbvt en in de paragraaf 2 daarvan vindt men deze terug in de toestand weer en terrein, in de toestand vijand en in de vijandelijke mogelijkheden (in volgorde van waarschijnlijkheid).
Om die reden wacht de G2 met het bekendstellen van de G2-bvt niet tot deze geheel is afgerond, maar verspreidt hij delen die gereed zijn direct binnen de staf.
- c. Afhankelijk van het niveau en de beschikbare tijd kan de G2 zijn bvt volledig of partieel, mondeling of schriftelijk aanbieden.
- d. De G2 volgt bij zijn bvt een bepaald model; zie paragraaf 9 van dit hoofdstuk. Bij de behandeling van de bvt in het vervolg van dit hoofdstuk, zullen alle paragrafen uit het model gedetailleerd worden uiteengezet.

2. Paragraaf 1. OPDRACHT EN RICHTLIJNEN

- a. Voor de G2 vormen de opdracht, de analyse daarvan door de commandant, zoals weergegeven in de taken met bijbehorende tijd/ruimtefactoren, en de overige richtlijnen van de commandant, het uitgangspunt voor zijn bvt. De G2 stelt paragraaf 1 van de stafbvt bekend aan zijn medewerkers.
Omdat de invloed van weer, terrein en vijand afhankelijk is van tijd en ruimte, moet de G2 bij het beoordelen van de toestand, zijn activiteiten afstemmen op de in chronologische volgorde uit te voeren deeltaken in het toegewezen vak. Voorts moet de G2 rekening hou-

DIENSTGEHEIM

DIENSTGEHEIM

den met de door de commandant ten aanzien van zijn functiegebied verstrekte overige richtlijnen en eventueel daarna verstrekte aanvullende richtlijnen.

- b. Deze paragraaf zal het werk van de G2 afbakenen; hij zal uit de opdracht (moeten) kunnen opmaken:
- de afbakening in ruimte (welk gebied),
  - de afbakening in tijd (welke periode van het jaar en welke tijd is voor de bvt beschikbaar),
  - de afbakening voor wat betreft het optreden (welke operatie-/gevechtsvorm).

3. Paragraaf 2. TOESTAND WEER EN TERREIN

a. *Algemeen*

- (1) De G2 moet in deze paragraaf aangeven welke invloed het weer en het terrein hebben op het vijandelijke optreden en de uitvoering van de eigen opdracht.
- (2) Op legerkorpsniveau en hoger kunnen naast de aspecten weer en terrein, ook sociologische, economische, politieke en oorlogsrecht-aspecten in beschouwing worden genomen. De lagere niveaus zullen zich in de regel tot weer en terrein beperken.
- (3) Met name voor deze paragraaf geldt, dat de wijze van uitwerken door de G2 sterk afhankelijk is van de beschikbare tijd. De opdracht die een eenheid in vredetijd heeft ontvangen, stelt de G2 in staat tenminste deze paragraaf zeer grondig voor te bereiden, waarbij hij uitgebreid kan werken met allerlei hulpmiddelen. In oorlogstijd kan de tijdsdruk zo groot zijn, dat hij zich moet beperken tot het meest noodzakelijke; toch zal hij ook dan (tenminste mentaal) alle factoren de revue moeten laten passeren.
- (4) Het gebied dat door de G2 wordt beschreven, is het gebied van inlichtingenverantwoordelijkheid en die omringende terreindelen, welke van invloed kunnen zijn op het vijandelijk optreden en de uitvoering van de eigen opdracht.
Bij het aanvallend optreden zal hij het gebied vanaf de startlijn tot ruim voorbij het aanvalsdoel beschrijven. Bij het verdedigend en vertragend optreden zal hij in front met een gedetailleerde beschrijving van het gebied op die plaatsen aanvangen,

DIENSTGEHEIM

DIENTSTGEHEIM

waar met de (vuursteen)middelen van de eigen eenheid effectief invloed op het vijandelijke optreden kan worden uitgeoefend. Voor de gebieden die verder van de vrw c.q. eerste lijn van tijdelijk standhouden verwijderd zijn, zal hij zich beperken tot vijandelijke opmarsroutes, verzamelgebieden en dergelijke.

b. Weer

(1) *Bestaande toestand*

De G2 geeft hier een beschrijving van de meteorologische omstandigheden, gedurende de tijd dat de opdracht in het gebied zal worden uitgevoerd.

De volgende punten worden in beschouwing genomen:

- (a) *Lichtgegevens*. Deze kan de G2 uit de tabellen halen, welke door een weerkundig station worden uitgegeven. Indien nodig zal hij ze moeten aanpassen voor het gebied waar de opdracht moet worden uitgevoerd.
- (b) *Bewolking*. Naast de bedekkingsgraad ook de wolkenbasis aangeven.
- (c) *Neerslag*. Soort en hoeveelheid regen, sneeuw enzovoort, met plaats en tijd.
- (d) *Temperatuur*. Minimum en maximum temperatuur aangeven.
- (e) *Windsterkte en -richting*.
- (f) *Zichtomstandigheden*. De te verwachten (grond)zichtafstanden, met name ook bij mist en (ochtend)nevel, aangeven.

In vrede tijd zal in deze subparagraaf ten behoeve van planningsdoeleinden een klimaatbeschrijving worden gegeven.

(2) *Militaire aspecten*

Voor de G2 is deze subparagraaf een logische voortzetting van de voorgaande subparagraaf. Hij zal hier de geïnventariseerde weergegevens analyseren en de invloed daarvan aangeven op de volgende, voor het militair optreden relevante, aspecten:

- (a) *Verplaatsingen*.
- (b) *Materieel en personeel*.
- (c) *Luchtop treden*.
- (d) *Waarnemingsmogelijkheden*.
- (e) *Command & Control*.
- (f) *NBC-oorlogvoering*. Inclusief het gebruik van rookverwekkende middelen.

DIENTSTGEHEIM

DIENSTGEHEIM

(g) *Overigen.*

(3) *Invloed op het vijandelijk optreden*

De G2 geeft hier zijn conclusies ten aanzien van de gunstige, dan wel ongunstige invloed van het weer op het vijandelijk optreden. Hij dient daarbij in algemene termen aan te geven, hoe de door hem vermelde weersaspecten door de vijand kunnen worden benut en welke belemmeringen deze aan de vijand kunnen opleggen.

(4) *Invloed op de uitvoering van de eigen opdracht*

De G2 trekt hier op overeenkomstige wijze zijn conclusies ten aanzien van de uitvoering van de eigen opdracht, zoals deze in de initiële richtlijnen werd geanalyseerd.

De G2 stelt zijn conclusies over de invloeden van het weer zo snel mogelijk bekend aan de G3 en de overige stafsecties.

c. *Terrein*

(1) *Bestaande toestand*

De G2 geeft hier een beschrijving van het terrein (met inbegrip van de invloed die het weer hierop heeft), waarin de opdracht moet worden uitgevoerd, en van die aspecten van het omringende terrein die, in het kader van het vijandelijke optreden en de uitvoering van de eigen opdracht, hierop van invloed kunnen zijn.

Het gebruik van algemene terreininlichtingen, zoals bijvoorbeeld vastgelegd in een zogenaamde MGID-map, is hierbij aan te bevelen.

De G2 beschrijft het gebied aan de hand van de volgende punten:

(a) *Bodemverheffing en afwatering*

De G2 zal door deze elementen als een geheel te zien, een duidelijk beeld krijgen van het reliëf. Het verdient aanbeveling de hoogteverschillen en het afwateringsstelsel grafisch weer te geven. Dit kan bijvoorbeeld worden gedaan door de hoogtelijnen in te tekenen en vervolgens terreindelen op dezelfde hoogte een bepaalde kleur te geven. Door naarmate de hoogte toeneemt een donkerder kleur te gebruiken, ontstaat een goed beeld van de bodemverheffing.

Ook de in relatie met waterlopen aanwezige dijken, wallen enzovoort, worden door de G2 aangegeven.

DIENSTGEHEIM

DIENTSTGEHEIM

Tevens worden van de aanwezige steile hellingen de percentages op het oleaat aangegeven.

De afwatering wordt met blauw ingekleurd. Bij de diverse waterlopen moet de G2 breedtes, dieptes, oeverhoogtes, stroomsnelheid en -richting en bodem- en oevergesteldheid aangeven. Bijzondere aandacht moet hij ook besteden aan doorwaadbare plaatsen.

Tenslotte geeft de G2 indien relevant de grondwaterstanden aan.

(b) *Begroeiing*

De G2 geeft hier behalve plaats, omvang en vorm van beboste gebieden tevens soort en stamdikte van de bomen, de dichtheid van de begroeiing en de aanwezigheid van paden, brandgangen en doorgangen aan, om later conclusies te kunnen trekken over onder meer de doorschrijdbaarheid.

De G2 dient hierbij te bedenken, dat het uitsluitend opsommen van de plaatsen waar zich bospercelen bevinden weinig zinvol is; het geheel moet hij in samenhang met het algemene terreinbeeld bezien.

Voorts geeft hij de plaats en omvang van woeste en in cultuur gebrachte grond en de soorten en hoogten van de daarop aanwezige begroeiing aan, bijvoorbeeld boomgaarden en maïsvelden. Ook besteedt hij hier aandacht aan de aanwezige perceelscheidingen (heggen, windschermen, bomenrijen enzovoort).

(c) *Bodemgesteldheid*

In dit punt beschrijft de G2 de bodemsoorten welke voorkomen en de begaanbaarheid die, met name buiten de wegen en paden, hiervan het gevolg is onder de huidige en verwachte weersomstandigheden. Daarnaast geeft hij aan welke mogelijkheden er zijn voor ingravingen en veldversterkingen.

De G2 moet de begaanbaarheid relateren aan de middelen waarover beide zijden (kunnen) beschikken; zo zal de begaanbaarheid van het terrein voor troepen te voet en voor gepantserde gevechtsvoertuigen geheel verschillend zijn. Bij de behandeling van dit punt kan gebruik worden gemaakt van bijvoorbeeld geologische, waterstaats- en begaanbaarheidskaarten.

DIENTSTGEHEIM

DIENSTGEHEIM

(d) *Kunstwerken*

Omdat deze het gebruik van het terrein (kunnen) beïnvloeden, maakt de G2 in dit punt een inventarisatie van alle kunstmatige terreinvoorwerpen, waarbij hij voor zover mogelijk ook de hoogtes, breedtes, dieptes enzovoort aangeeft.

Het omvat wegen, spoorlijnen, bruggen, viaducten, tunnels, kanalen, sluizen, dijken, steden, oorden, fabriekscomplexen, krachtcentrales, hoogspanningsleidingen, vliegvelden, veldversterkingen (onder andere mijnenvelden), objecten die uit het oogpunt van humanitair oorlogsrecht bescherming verdienen (zie VS 27-412/2, Handleiding Oorlogsrecht) enzovoort.

Indien van toepassing worden onderkende vijandelijke hindernissen (mijnenvelden, versperringen) eveneens geïnventariseerd.

(2) *Militaire aspecten*

In deze subparagraaf onderzoekt de G2 in een logische volgorde, welke invloed de bestaande toestand van het terrein heeft op de militaire aspecten:

- waarneming en schootsvelden,
- vuur- en zichtdekking,
- hindernissen,
- tactisch essentiële en tactisch belangrijke gebieden en
- naderingsmogelijkheden.

Daarnaast stelt hij de invloed vast die het terrein (eventueel in combinatie met het weer) heeft op het gebruik van bijzondere middelen.

Bij het aanvallend optreden vormt het aanvalsdoel (het tactisch essentieel gebied) het uitgangspunt. Het onderzoek van de aanwezige hindernissen geeft vervolgens, tot voorbij het tactisch essentieel gebied, inzicht in de naderingsmogelijkheden, waarna wordt nagegaan wat de tactisch belangrijke gebieden zijn. Het onderzoek richt zich daarbij tevens op waarneming en schootsvelden, op vuur- en zichtdekking en tenslotte op het gebruik van bijzondere middelen.

Bij het vertragend en verdedigend optreden geldt dat eerst de hindernissen en dan de naderingsmogelijkheden moeten worden onderzocht, voordat het tactisch essentieel gebied en de tactisch belangrijke gebieden kunnen worden bepaald.

DIENSTGEHEIM

DIENTSTGEHEIM

Zie voor de aan te houden volgorde, paragraaf 9 van dit hoofdstuk.

(a) *Tactisch essentieel gebied*

Hieronder wordt verstaan een terreindeel, waarvan het behoud, dan wel de vermeerstering beslissend is voor de uitvoering van de opdracht. Zie verder nog onder punt (d).

(b) *Hindernissen*

Hieronder wordt verstaan: elke terreingesteldheid, terreinvoorwerp of constructie, hetzij van natuurlijke aard, hetzij kunstmatig aangebracht, uitgebreid of gewijzigd, waardoor troepenbewegingen kunnen worden gestopt, belemmerd, vertraagd of van richting veranderd, al dan niet onder het veroorzaken van personele en/of materiële verliezen.

De G2 onderzoekt alle in de subparagraaf 'Bestaande toestand' genoemde aspecten op hun hinderniswaarde, veelal in hun onderlinge samenhang, bijvoorbeeld de hinderniswaarde van begroeiing in relatie met bodemverheffing. Centraal bij het bepalen van de hinderniswaarde moet altijd staan, in hoeverre een militaire eenheid hierdoor wordt belemmerd in, of gestopt bij het ontplooiën van zijn gevechtskracht.

De G2 dient voor zijn situatie te onderzoeken, welke waarde aan de hindernis moet worden toegekend, hoe deze kan worden verhoogd, en of de hindernis te overwinnen of te vermijden is. Omdat een hindernis de mogelijkheden voor het uitbuiten van de bij een eenheid aanwezige gevechtskracht beïnvloedt, dient de G2 bij het aangeven van de hindernissen uit te gaan van een ontplooiende gemechaniseerde eenheid. Per slot van rekening zullen de meeste hindernissen wel te voet te overwinnen zijn. De G2 kan een hindernis aangeven als:

- Een *remmende hindernis*; het passeren van een voertuig wordt slechts tijdelijk bemoeilijkt; hierbij zijn hooguit eenvoudige, door de bemanning zelf uit te voeren, werkzaamheden benodigd. Een remmende hindernis zal het uitbuiten van de gevechtskracht en de voorwaartse beweging van een ontplooiende eenheid slechts tijdelijk en/of gedeeltelijk bemoeilijken of beperken.
- Een *stoppende hindernis*; het passeren van een voertuig wordt verhinderd, ook al wordt gebruik gemaakt van de

DIENTSTGEHEIM

DIENTSTGEHEIM

organieke uitrusting van het voertuig. Een stoppende hindernis zal de voorwaartse beweging van een ontplooid eenheid onmogelijk maken en het uitbuiten van de bij de eenheid aanwezige gevechtskracht zal slechts kunnen geschieden tot de afstand die de aanwezige wapensystemen kunnen overbruggen.

Een stoppende hindernis kan door de inzet van de bij een eenheid aanwezige of van de door het hogere niveau toegewezen geniemiddelen, plaatselijk remmend worden gemaakt.

Hieruit blijkt dat de waarde van een hindernis slechts relatief is en onder meer afhankelijk van het bevelsniveau waarop de G2-bvt wordt gemaakt, van de voertuigen waarover een bepaalde ontplooid eenheid beschikt en/of van de middelen waarover wordt beschikt om de hindernis te overschrijden.

De G2 kan hindernissen grafisch op de kaart weergeven; hij kan hiervoor bijvoorbeeld gebruik maken van op begaanbaarheidskaarten aanwezige kaarttekens. De G2 is echter in principe vrij in de keuze van de te gebruiken tekens, zolang hij deze in een legenda vermeldt.

In figuur 9-1 wordt een voorbeeld gegeven van een legenda. Hierbij worden voor de hindernissen de kleuren groen en blauw (voor water) gebruikt.

Bij het aangeven van hindernissen op de kaart zal naarmate het niveau waarop de G2-bvt wordt opgesteld lager is, de gedetailleerdheid groter worden.

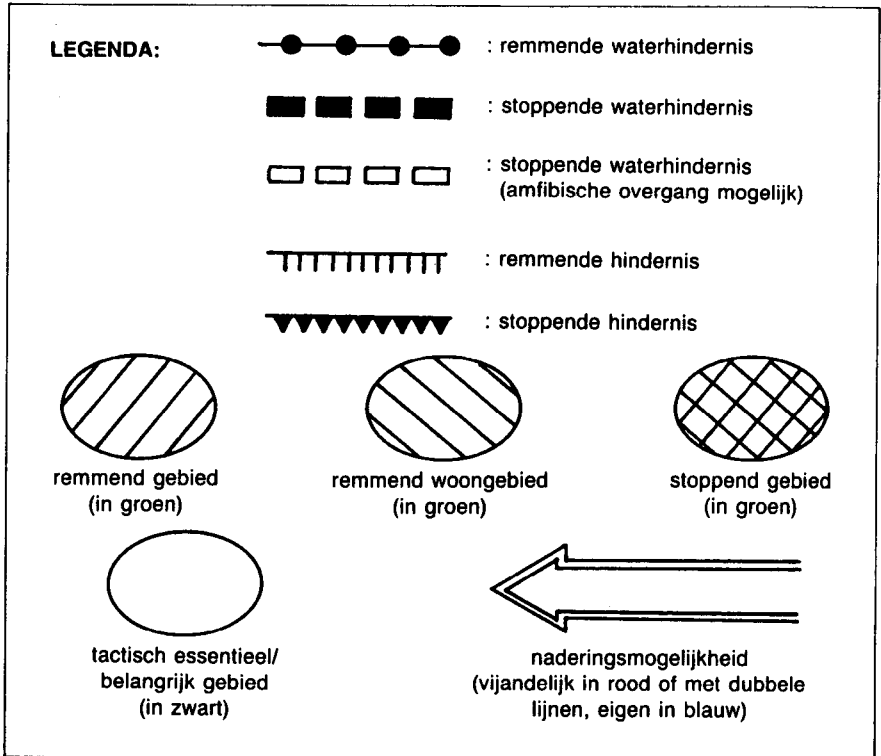
(c) *Naderingsmogelijkheden*

Hieronder worden terreinstroken verstaan, die aan een manoeuvre-eenheid van een gegeven grootte een betrekkelijk gunstige mogelijkheid bieden - indien nodig ontplooid - om het aanvalsdoel te bereiken.

Wanneer de G2 de hindernissen heeft aangegeven, kan het overgebleven terrein in principe als naderingsmogelijkheid worden aangeduid. Hierbij dient de G2 het wegennet, de begaanbaarheid (ook buiten de wegen), vuur- en zichtdekking en waarneming en schootsvelden in samenhang met de eigen en vijandelijke middelen in beschouwing te nemen. Hij dient hierbij aan te geven welke eenheid (groot-

DIENTSTGEHEIM

Figuur 9-1: Mogelijke legenda voor onder meer hindernissen

te en eventueel soort) van de naderingsmogelijkheid gebruik zou kunnen maken.

Hij geeft de mogelijke landingsplaatsen voor luchtlandings- en luchtmobiele eenheden aan. Tevens zal de G2 zich hier, indien relevant, uitspreken over luchtnaderingsmogelijkheden voor gevechtsvliegtuigen en -helikopters. Dit zijn die terreinstroken, welke een relatief veilige nadering bieden naar het doelgebied. De G2 neemt hierbij als criteria onder meer in beschouwing:

- de waarschijnlijkheid van het ontbreken van luchtverdedi-

DIENSTGEHEIM

ging (door grote boscomplexen, moerasgebieden en dergelijke);

- goede oriënteringspunten;
- vrij van obstakels (zoals hoogspanningskabels);
- goede afscherming tegen radarwaarneming (door grote oorden en dergelijke).

De G2 begint de naderingsmogelijkheden één niveau lager dan zijn eigen niveau aan te geven; een divisie G2 geeft dus regiments/brigade-naderingsmogelijkheden aan. Dat neemt niet weg, dat hij ook de voor de besluitvorming relevante naderingsmogelijkheden van meer dan één niveau lager in beschouwing dient te nemen en aan te geven.

Voor het intekenen van de pijlen op de kaart kan de G2 van de volgende aanwijzingen gebruik maken:

- de naderingsmogelijkheden worden tot voorbij het tactisch essentieel gebied getekend, waarbij ook aandacht aan de flanken dient te worden besteed; voor het verdedigend optreden betekent dit tot aan de achtergrens van het gebied van verantwoordelijkheid van de eenheid;
- de naderingsmogelijkheden lopen van het ene tactisch belangrijke gebied naar het andere;
- de naderingsmogelijkheden lopen van de ene haaks op de opmarsrichting liggende (water)hindernis naar de andere;
- de breedte van de pijl geeft de ruimte voor een ontplooid eenheid aan; in de pijl wordt een eenheids(grootte)teken geplaatst;
- wanneer meerdere pijlen naast elkaar kunnen worden getekend, kan de G2 de volgorde van prioriteit aangeven welke, gezien de weers- en terreinfactoren ook in latere fases, voor deze naderingsmogelijkheden geldt.

(d) *Tactisch belangrijke gebieden*

Dit zijn de terreindelen, waarvan de vermeerstering of het behoud de uitvoering van de opdracht in een bepaalde fase van het gevecht aanmerkelijk begunstigt.

De ontvangen opdracht (aanval, verdediging of vertraging), het bevelsniveau en de toestand weer en terrein bepalen tezamen of een bepaald terreindeel als tactisch belangrijk/essentieel gebied moet worden aangemerkt; weer en

DIENSTGEHEIM

DIENTSTGEHEIM

terrein zijn hierbij wel de zwaarst wegende factoren.

Bij het vaststellen van deze gebieden speelt het niveau een duidelijke rol. Het beheersen van tactisch belangrijke/essentiële gebieden zal in het algemeen door beide partijen worden nagestreefd. Dit beheersen behoeft niet altijd daadwerkelijk bezetten in te houden, maar kan ook geschieden door vuur.

Daarnaast is er een duidelijk verband tussen tactisch belangrijke/essentiële gebieden en naderingsmogelijkheden te onderkennen.

Praktisch gesproken dient de G2 de tactisch belangrijke gebieden en het tactisch essentiële gebied zo te tekenen, dat vanuit deze gebieden de naderingsmogelijkheden die erop uitkomen, kunnen worden beheerst.

De G2 kan voor het intekenen van deze gebieden op de kaart onder meer van de volgende aanwijzingen gebruik maken:

- een gebied ligt daar, waar naderingsmogelijkheden bij elkaar komen;
- een gebied ligt daar, waar een naderingsmogelijkheid zich splitst;
- een gebied ligt daar, waar een naderingsmogelijkheid bij een haaks op de opmarsrichting liggende (water)hinderenis komt;
- een gebied ligt daar, waar voor een bepaald niveau geldt dat indien dit gebied verloren gaat, de opdracht mislukt is;
- bij het verdragend en verdedigend optreden worden al deze gebieden getekend voorzover zij binnen het gebied van verantwoordelijkheid van de eigen eenheid vallen, terwijl ze bij het aanvallend optreden tot en met het aanvalsdoel worden aangegeven.

(e) *Waarneming en schootsvelden*

Hoewel beide begrippen nauw verband met elkaar houden, dekken zij elkaar niet geheel af.

Bij het onderzoek speelt het bevelsniveau waarop de bvt wordt gemaakt een grote rol. Hoe lager het niveau, hoe meer aandacht de G2 aan deze aspecten dient te besteden. Bij het aangeven dient de G2 een logische volgorde aan te houden; dit kan hij doen door het terrein, bijvoor-

DIENTSTGEHEIM

DIENTSTGEHEIM

beeld van oost naar west, in stukken te verdelen en deze achtereenvolgens te behandelen, waarbij hij plaats en afstanden precies benoemt. Ook kan hij gebruik maken van een oleaat waarop hij grafisch de waarneming en schootsvelden aangeeft.

(f) *Vuur- en zichtdekking*

Deze begrippen zijn in zekere zin het spiegelbeeld van waarneming en schootsvelden.

Ook hier geldt weer dat hoe lager het niveau is waarop de bvt wordt gemaakt, hoe meer aandacht de G2 aan deze aspecten dient te besteden.

De G2 moet er hierbij rekening mee houden, dat ook dekking tegen waarneming vanuit de lucht door hem dient te worden behandeld.

(g) *Bijzondere middelen*

De G2 geeft hier aan welke invloed het terrein, eventueel in combinatie met het weer, heeft op het gebruik van bijvoorbeeld nbc-strijdmiddelen en elektronische apparatuur.

Hij kan hier onder andere de elektromagnetische afscherming van het terrein aangeven.

(3) *Invloed op het vijandelijk optreden*

De G2 trekt hier zijn conclusies ten aanzien van de gunstige, dan wel ongunstige invloed van het terrein op het vijandelijk optreden. Hij dient hier zo nauwkeurig mogelijk aan te geven, hoe de door hem vermelde terreinaspecten het beste door de vijand kunnen worden benut en welke belemmeringen zij aan de vijand opleggen.

(4) *Invloed op de uitvoering van de eigen opdracht*

Hier trekt de G2 op overeenkomstige wijze zijn conclusies over de invloed van het terrein op de uitvoering van de eigen opdracht.

Door bestudering van het terrein is het mogelijk, dat de G2 in staat is bepaalde lijnen/gebieden aan te bevelen, die geschikt zouden kunnen zijn om bijvoorbeeld bij een verdedigend optreden als strook benut te worden; dat kan hij dan in deze subparagraaf aangeven.

De conclusies over de invloeden van het terrein worden zo snel mogelijk aan de G3 en de overige stafsecties ter beschikking gesteld.

DIENTSTGEHEIM

4. Paragraaf 3. TOESTAND VIJAND

De G2 geeft in deze paragraaf een beschrijving van de bekende feiten en veronderstellingen met betrekking tot de vijand, voor zover deze van belang zijn in het kader van de opdracht.

Hij levert hiermee de belangrijkste bouwstenen aan de G3 voor het bepalen van de benodigde eigen gevechtskracht; zelf zal hij dit gebruiken voor het formuleren van de vijandelijke mogelijkheden in de paragraaf 4 van de G2-bvt.

De G2 zal de toestand vijand doorgaans opmaken aan de hand van de verzamelde en verwerkte gegevens en (gevechts)inlichtingen, welke voor een groot deel gevisualiseerd zijn op de overzichtskaart vijandelijke toestand.

Bij het geven van een mondelinge beschrijving van de toestand vijand, zal de G2 in de regel ook gebruik maken van de overzichtskaart. Deze beschrijving, mondeling of schriftelijk, geeft de G2 aan de hand van de hierna volgende subparagrafen, waarbij hij gebruik kan maken van hoofdstuk 8.

Bij een geschreven bvt kan de G2, met name ten behoeve van de eerste twee subparagrafen, een oleaat bijvoegen.

a. *Samenstelling*

De G2 geeft hier een zo volledig mogelijk beeld van de vijand in het gebied van belangstelling. Hierbij zal hij eerst een overzicht geven van de vijandelijke eenheden binnen het gebied van inlichtingenverantwoordelijkheid, waarmee de eigen eenheid contact heeft of zal krijgen en vervolgens die vijandelijke eenheden uit het gebied van belangstelling behandelen, welke tijdens het uitvoeren van de opdracht hierop invloed zouden kunnen gaan uitoefenen.

Hij vermeldt de soort en de grootte van de vijandelijke eenheden en het verband waarin ze optreden. Verder geeft hij de bekende identificaties van de vijandelijke eenheden aan, omdat deze in belangrijke mate bijdragen tot de kennis omtrent de vijand.

Voor wat betreft de vijandelijke eenheden in het gebied van inlichtingenverantwoordelijkheid zal de G2 bij een eigen aanvallend optreden tot twee niveaus lager dan het eigen niveau gaan; bij het verdedigend en vertragend optreden zal hij de samenstelling van de vijandelijke eenheden tot tenminste één niveau (maar daar waar relevant voor de besluitvorming tot twee of meer niveaus) lager aan-geven.

DIENTSTGEHEIM

Voor de beschrijving van de vijandelijke eenheden in het gebied van belangstelling geldt, dat hij dit in principe zal beperken tot eenheden van het eigen niveau en slechts indien relevant voor de besluitvorming tot een lager niveau zal afdalen.

b. *Dispositie*

Hierbij geeft de G2 aan waar en hoe de vijand zijn eenheden en installaties heeft opgesteld. Hij leidt dit af uit (gevechts)inlichtingen omtrent vijandelijke lokaties, verplaatsingen en het electromagnetische profiel. Gevoegd bij de al vastgestelde samenstelling, kan hij conclusies trekken over de (tactische) groepering van de vijand en hiermee tevens de mogelijke ligging van de vijandelijke scheidslijnen of vakgrenzen bepalen.

c. *Gevechtskracht*

Aan de hand van de bij samenstelling en dispositie genoemde vijandelijke eenheden, zal de G2 in deze subparagraaf de gevechtskracht aangeven, die deze eenheden kunnen ontwikkelen in het kader van de verschillende deeltaken, die tijdens de uitvoering van de eigen opdracht moeten worden verricht; hij levert hiermee voor de G3 de bouwstenen voor het bepalen van de benodigde eigen gevechtskracht in de diverse fasen van de uitvoering van de opdracht. De G2 geeft, naast aantallen materieel en personeel, ook bijzonderheden omtrent de gevechtswaarde van deze eenheden, omdat alleen zo de daadwerkelijke gevechtskracht van de vijandelijke eenheden, waartegen moet worden opgetreden, kan worden bepaald. De G2 geeft het geheel op de volgende manier weer:

(1) *Vooreenheden*

Hier geeft hij van links naar rechts die manoeuvre-eenheden aan, welke zich in het gebied van inlichtingenverantwoordelijkheid bevinden en waartegen initieel gevechtskracht moet worden ingezet, om de opdracht te kunnen uitvoeren. De G2 rekent dus eenheden waartegen de neveneenheden initieel gevechtskracht moeten inzetten, niet mee.

Omdat de G3, om de opdracht met succes te kunnen uitvoeren, hier eigen subeenheden met voldoende gevechtskracht tegenover dient te stellen, geeft de G2 bij een aanvallend optreden de gevechtskracht van de vooreenheden twee niveaus lager dan het eigen niveau aan.

Voor een eigen divisie die op een vijandelijk regiment aanvalt,

DIENTSTGEHEIM

DIENTSTGEHEIM

worden dus de vijandelijke voorbataljons als vooreenheden beschouwd en voor een brigade van deze divisie zijn de vijandelijke voorcompagnieën de vooreenheden.

Voor het vertragend en verdedigend optreden geldt, dat de G2 de gevechtskracht van de vijandelijke vooreenheden, welke hetzelfde niveau hebben als de eigen eenheid, aangeeft en vervolgens uitwerkt tot tenminste één niveau lager (en indien relevant voor de besluitvorming tot twee of meer niveaus lager).

Voor een eigen bataljon dat door een vijandelijk regiment wordt aangevallen, worden dus de vijandelijke eerste echelons bataljons als vooreenheden beschouwd, waarbij hij deze, ten behoeve van het bepalen van de benodigde eigen gevechtskracht door de G3, uitwerkt in compagnieën (of zelfs pelotons).

(2) *Ondersteunende eenheden*

Hier geeft de G2 de gevechtskracht van de eenheden aan die niet organiek tot de vooreenheden behoren, maar deze kunnen steunen met:

(a) vuur, luchtsteun en nbc-strijdmiddelen:

- mortieren;
- artillerie;
- anti-tankeenheden;
- luchtstrijdkrachten:
  - i vastvleugelig,
  - ii gevechtshelikopters;
- nbc-eenheden;

(b) andere activiteiten en middelen, zoals van:

- genie-eenheden;
- eov-eenheden;
- luchtverdedigingseenheden;
- alle overige nog niet vermelde eenheden.

(3) *Versterkingen*

De G2 geeft hier van links naar rechts eerst de gevechtskracht aan van de tweede echelons dan wel reserve-eenheden, behorend tot de bij (1) genoemde vooreenheden.

Bij het aanvallend optreden zijn dit ook weer eenheden twee niveaus lager dan het eigen niveau.

Bij het vertragend en verdedigend optreden geeft de G2 hier tweede echelons eenheden aan, die hetzelfde niveau als de eigen eenheid hebben.

DIENTSTGEHEIM

DIENSTGEHEIM

Voor het in (1) genoemde verdedigende bataljon zijn dit het tweede echelons bataljon en eventuele andere reserves van het aanvallende regiment.

Vervolgens geeft hij in een logische volgorde de gevechtskracht aan van de overige tweede echelons eenheden van de hogere niveaus, welke hierop volgen.

Bij het aangeven van de gevechtskracht van de versterkingen geeft de G2 tevens hun laatst bekende lokatie aan; daarnaast zal hij, rekening houdend met de vijandelijke doctrine, aangeven waar zij vermoedelijk ingezet zullen gaan worden en vanaf welk tijdstip hiermee rekening moet worden gehouden.

d. *Activiteiten*

De G2 vermeldt hier de recente en huidige vijandelijke activiteiten, zoals verplaatsingen, inrichten van verzamelgebieden, aantrekken van bepaald materieel enzovoort, die aanwijzingen kunnen geven over het toekomstige vijandelijk optreden. Ook het opvallend ontbreken van activiteiten kan een belangrijke aanwijzing zijn.

Met deze informatie en door recente en huidige vijandelijke activiteiten met elkaar te vergelijken, kan de G2 zelf aanwijzingen verkrijgen die duiden op het al of niet uitvoeren van bepaalde vijandelijke mogelijkheden, die invloed kunnen hebben op de uitvoering van de eigen opdracht.

e. *Eigenaardigheden en beperkingen*

De G2 geeft hier de opvallend sterke of zwakke punten in de vijandelijke toestand aan, die in het kader van het te verwachten vijandelijk optreden eigen maatregelen vergen of door de eigen eenheid kunnen worden uitgebuit (misleiding). Hij leidt ze af uit wat bekend is over het vijandelijk optreden en uit ervaringen die met de vijand zijn opgedaan.

Hij zal deze subparagraaf voor zover van toepassing in de volgende punten onderverdelen:

- *personeel* (moreel, landsaard, opleidingsniveau, gevechtservaring enzovoort);
- *inlichtingen* (effectiviteit, vatbaarheid voor misleiding, veiligheidszin enzovoort); indien er aanleiding bestaat aan te nemen dat de vijand op de hoogte is van belangrijke aspecten van de eigen toestand of voornemens, wordt dat ook in dit punt aangegeven;

DIENSTGEHEIM

DIENTSTGEHEIM

- *operatiën* (vijandelijke doctrine en geconstateerde afwijkingen hiervan, wijze van optreden zoals traditioneel drilmatig handelen, elektronische oorlogvoering, inzet van speciale eenheden, niet eerder vermelde steunmaatregelen, het optreden van luchtlandings- en luchtmobiele eenheden, onderkende zwakke punten zoals gebrek aan beweeglijkheid, onvoldoende beveiliging enzovoort);
- *logistiek* (grootte en plaats van voorraden, tekorten, onvoldoende spreiding enzovoort);
- *overige bijzonderheden* (eigenschappen van commandanten en hun belangrijkste stafofficieren, afwijkend gebruik van verbindingsmiddelen, tradities enzovoort).

5. Paragraaf 4. VIJANDELIJKE MOGELIJKHEDEN

- a. Deze paragraaf bestaat uit twee delen:
  - een opsomming van de vijandelijke mogelijkheden,
  - een analyse van die mogelijkheden.

- b. Een vijandelijke mogelijkheid is: die wijze van optreden, waartoe de vijand daadwerkelijk in staat is en die - indien uitgevoerd - van invloed zal zijn op de uitvoering van de eigen opdracht.
Het voldoen aan de (gevechts)inlichtingenbehoefte van de commandant en de eenheid, zal er voor de G2 voor een belangrijk deel op neerkomen, dat hij de verzamelactiviteiten zo richt, dat zoveel mogelijk onzekerheden omtrent het toekomstig vijandelijk optreden worden weggenomen, en zo de mate van waarschijnlijkheid van de diverse vijandelijke mogelijkheden kan worden bepaald. In dit kader moet de G2 gezien het belang dat de vijand lijkt te hechten aan het gebruik van één of meer doorbraaksectoren, altijd terdege de eventuele mogelijkheden voor zo'n optreden onderzoeken.

- c. Bij het formuleren van een vijandelijke mogelijkheid moet de G2 voor de verschillende soorten eenheden (vooreenheden, ondersteunende eenheden en versterkingen) de volgende punten aangeven:
  - *wat* kan de vijand doen;
  - *waar* en *wanneer* kan hij dat doen;
  - *waarmee* kan hij dit doen.

DIENTSTGEHEIM

DIENTSTGEHEIM

Zie voor de verdere uitwerking van het formuleren van vijandelijke mogelijkheden, paragraaf 7 van dit hoofdstuk.

- d. In de eerste subparagraaf geeft de G2 een *opsomming* van de vijandelijke mogelijkheden, die hij formuleert zoals in het voorgaande punt c is aangegeven.
Deze opsomming vormt een belangrijk uitgangspunt voor de voortzetting van de bvt door de overige stafsecties en wordt daarom onmiddellijk doorgegeven, tezamen met de uitkomsten van paragraaf 3 van de G2-bvt.
- e. Voor elke opgesomde vijandelijke mogelijkheid weegt de G2 in de subparagraaf *analyses* de beschikbare aanwijzingen, die kunnen duiden op de mate van waarschijnlijkheid van die vijandelijke mogelijke wijze van optreden.
Deze aanwijzingen kan de G2 vinden in de toestand weer en terrein en in de toestand vijand; met name diens activiteiten zijn hierbij van belang.
De G2 analyseert elke vijandelijke mogelijkheid in een aparte subparagraaf; hierbij weegt hij (vanuit de ogen van de vijand gezien en in het licht van de vijandelijke doctrine en gebruiken) de voor- en nadelen van deze mogelijkheid af en neemt hij het uiteindelijk voor de vijand te verwachten resultaat in beschouwing. Tevens gaat de G2 voor elke mogelijkheid na, welke gevaren dit met zich meebrengt voor de eigen eenheid, wanneer de vijand zou besluiten voor deze mogelijkheid te kiezen.

6. Paragraaf 5. CONCLUSIES

- a. De conclusies van de G2, die als logisch resultaat uit de voorgaande paragrafen voortvloeien, zijn van groot belang voor de voortzetting van de bvt door de andere stafsecties. Daarom maakt hij ze zo snel mogelijk aan alle stafsecties bekend.
De paragraaf wordt in drie subparagrafen verdeeld, die hieronder achtereenvolgens worden besproken.
- b. *Invloed van weer en terrein op de uitvoering van de eigen opdracht.*
In deze subparagraaf geeft de G2 een samenvatting van de reeds in paragraaf 2 getrokken subconclusies met betrekking tot de invloed van het weer en het terrein op de verschillende taken, die tijdens de uitvoering van de eigen opdracht dienen te worden verricht.

DIENTSTGEHEIM

DIENTSTGEHEIM

- c. *Te verwachten optreden van de vijand in volgorde van waarschijnlijkheid.*

De G2 somt hier de volgorde van waarschijnlijkheid op van de vijandelijke mogelijkheden, die hij in paragraaf 4.b. van zijn bvt heeft geanalyseerd. Hij moet hierbij duidelijk aangeven, welke overwegingen tot deze volgorde hebben geleid.

Met name in het geval dat de meest waarschijnlijke mogelijkheid niet gelijk is aan de meest gevaarlijke mogelijkheid, moet de G2 dit met nadruk vermelden. Dit laatste kan voorkomen, omdat bij de analyse geen rekening kan worden gehouden met de invloed van het eigen optreden op de vijandelijke mogelijkheden.

Daarnaast moet hij wanneer er bij de vijandelijke mogelijkheden sprake is van een zwaartepunt, in het bijzonder wijzen op de mogelijkheden voor een doorbraaksector.

- d. *Vijandelijke kwetsbaarheid*

De G2 geeft in deze laatste subparagraaf per vijandelijke mogelijkheid een sterkte-zwakte analyse, waarbij hij aangeeft wat de zwakke en wat de sterke punten hiervan zijn en hoe deze kunnen worden uitgebuit of bestreden.

7. Het formuleren van de vijandelijke mogelijkheden

De G2 neemt bij het formuleren van de vijandelijke mogelijkheden slechts die wijzen van optreden in beschouwing:

- waartoe de vijand daadwerkelijk in staat is op grond van weer, terrein, zijn toestand en zijn relatieve gevechtskracht ten opzichte van de eigen eenheid en
- die - indien toegepast - van invloed zullen zijn op de uitvoering van de eigen opdracht; de invloed kan voordelig of nadelig zijn.

Hierbij zal hij, ter wille van de realiteit, wijzen van optreden die onredelijk of voor de vijand zeer onvoordelig zijn, niet in beschouwing nemen. Desondanks zal de G2 op de vragen: 'wat, waar, wanneer en waarmee', doorgaans meerdere antwoorden kunnen geven, waardoor hij ook meerdere vijandelijke mogelijkheden zal kunnen opsommen.

Aangezien het ene antwoord op een vraag een grotere mate van waarschijnlijkheid zal hebben dan het andere, leidt deze beantwoording tevens tot een volgorde in de mate van waarschijnlijkheid van het uitvoeren van de diverse vijandelijke mogelijkheden.

DIENTSTGEHEIM

DIENTSTGEHEIM

- a. *Wat?* moet antwoord geven op de vraag, welke tactiek of gevechtsvorm de vijand kan toepassen en wat de invloed daarvan is op de uitvoering van de eigen opdracht.

In het algemeen staan de vijand twee gevechtvormen ter beschikking: aanvallen of verdedigen. Verder kan hij zijn vooreenheden versterken, dan wel terugtrekken. Deze gevechtvormen kunnen worden ontleed in bepaalde wijzen van optreden, zoals doorbreking, omvatting, infiltratie, verdediging vóór in het weerstandsgebied dan wel in de diepte enzovoort. De selectie van de in beschouwing te nemen wijzen van optreden, geschiedt door de G2 op grond van de toestand weer en terrein, van tijd/ruimtefactoren en van de toestand vijand.

- b. *Waar?* de vijand zijn verschillende wijzen van optreden kan uitvoeren, zal de G2 kunnen beantwoorden door de factoren weer en terrein en de dispositie van de vijandelijke en eigen eenheden in beschouwing te nemen. Met name bij de dispositie vijand moet hij wel de nodige voorzichtigheid betrachten, omdat deze natuurlijk aan wijzigingen onderhevig kan zijn.

Soms dient hij te volstaan met een algemene aanwijzing: 'op elke plaats in ons vak'. In andere gevallen zal een meer concrete aanduiding mogelijk zijn.

Bij de mogelijkheid 'versterken' worden logisch aanvaardbare plaatsen aangegeven, waar de vijandelijke tweede echelons eenheden en reserves de uitvoering van de eigen opdracht kunnen beïnvloeden. Dit zou bijvoorbeeld kunnen geschieden door versterking van aanvallende eenheden in de penetratie, het bezetten van verdedigende opstellingen of het uitvoeren van een tegenaanval.

- c. *Waarmee?* beantwoordt de G2 na aandacht te hebben besteed aan de samenstelling, de dispositie en de gevechtskracht van de vijand. Hij zal de groepering van de vijandelijke vooreenheden meestal aangeven tot op één niveau lager dan het eigen niveau.

Daarnaast zal hij voor elke vijandelijke mogelijkheid dienen aan te geven op welke wijze ondersteunende eenheden, waarmee rekening moet worden gehouden, kunnen worden ingezet.

Vervolgens zal hij er bij elke vijandelijke mogelijkheid rekening mee moeten houden, dat de vijand door bijvoorbeeld het aanvoeren van versterkingen wijzigingen in zijn (tactische) groepering kan aanbrengen.

DIENTSTGEHEIM

DIENTSTGEHEIM

Tevens moet hij hier, indien relevant voor zijn niveau, de mogelijkheden voor luchtsteun, luchtlandingen en de inzet van luchtmobiele/luchtlandingsstormeenheden en heli-gelande infanterie in beschouwing nemen. Daarnaast moet hij op de plaatsen waar zeelandsingsoperaties mogelijk zijn, rekening houden met de vijandelijke capaciteit op dit gebied. Tenslotte moet hij rekening houden met het feit, dat de vijand misleiding kan toepassen.

- d. *Wanneer?* moet antwoord geven op de vraag, op welk moment de vijand in staat zal zijn, de eenheden die bij 'waarmee?' genoemd zijn, op de in 'waar?' genoemde plaats(en) in te zetten.

Bepalend hierbij zijn de vijandelijke tijd/ruimtefactoren, welke van invloed zijn op het tijdsbestek waarbinnen een vijandelijke eenheid op een bepaalde plaats zijn invloed op de uitvoering van de eigen opdracht kan doen gelden.

Deze tijd/ruimtefactoren worden hieronder behandeld.

- (1) De afstand die de eenheid moet overbruggen, voordat deze invloed kan gaan uitoefenen. Dit kan veelal worden vastgesteld aan de hand van de kaart.

- (2) De snelheid waarmee de eenheid kan verplaatsen.

Deze is afhankelijk van:

- de maximum snelheid van de langzaamste voertuigen;
- de grootte van de eenheid;
- het terrein, met name voor wat betreft de aanwezigheid van voldoende bruikbare opmarsroutes;
- de verkeerssituatie;
- de tactische situatie, bijvoorbeeld het al of niet hebben van luchtoverwicht en het al of niet moeten doorschrijden van andere eenheden;
- de weersgesteldheid;
- het feit of de verplaatsing al dan niet bij duisternis wordt uitgevoerd.

Zie voor een nadere detaillering VS 2-1391, Stafgegevens.

- (3) De tijd die nodig is om te ontplooiën, is in principe afhankelijk van dezelfde factoren als de snelheid. Doordat in de regel zal moeten worden afgeweken van de wegen, speelt bij ontplooiën de terreinfactor echter een grotere rol.

Omdat in een aantal gevallen de ontplooiing een onlosmakelijk deel van de verplaatsing is, behoeft deze tijd echter niet in alle gevallen apart te worden vastgesteld.

DIENTSTGEHEIM

DIENSTGEHEIM

- (4) De tijd die nodig is voor de besluitvorming, kan variëren van enkele minuten tot enkele uren en deze is geheel afhankelijk van de mate, waarin de inzet reeds was voorbereid. Omdat dit in de regel niet bekend zal zijn, zal de G2 doorgaans niet in staat zijn deze factor in rekening te brengen.

In de praktijk zal het meestal alleen mogelijk zijn, de af te leggen afstand met een zekere mate van nauwkeurigheid te bepalen. Ook de snelheid zal, zij het minder nauwkeurig dan de afstand, kunnen worden bepaald.

Daarentegen zal het van te voren vrijwel nimmer bekend zijn, wanneer een verplaatsing zal aanvangen, en evenmin of deze, eenmaal aangevangen, al dan niet zal worden onderbroken.

Dit alles heeft tot gevolg, dat de G2 slechts in staat zal zijn vast te stellen binnen welk tijdsbestek nog geen rekening behoeft te worden gehouden met de inzet van een bepaalde vijandelijke eenheid.

e. Voorbeelden van formuleringen

De hieronder volgende formuleringen zijn slechts theoretische mogelijkheden, die dus nimmer als sjablonen mogen worden gehanteerd.

- (1) Een aanval ter vermeerstering van . . . in . . . fasen:

fase I :

Een optreden met twee à drie regimenten in voorste lijn behorende tot één à twee divisies, respectievelijk twee regimenten zuid en één regiment noord, ter vermeerstering van . . . , zwaartepunt . . .

fase II : enzovoort.

- (2) Verdedigen in de huidige opstellingen . . . , met in de eerste verdedigende opstelling . . . à . . . compagnieën behorende tot . . . en . . . bataljons in voorste lijn en . . . compagnieën in de diepte.

In de tweede regiments verdedigende opstelling . . . à . . . bataljons. In de tweede divisie verdedigende opstelling . . . à . . . bataljons.

8. Wijzigingen in de G2-bvt

De G2-bvt zoals deze in dit hoofdstuk is behandeld, is in feite slechts een momentopname van een toestand, die voortdurend aan veranderingen onderhevig is. Dit betekent dat een eenmaal gemaakte bvt niet

DIENSTGEHEIM

DIENTSTGEHEIM

onveranderlijk is, maar direct zal moeten worden aangepast wanneer de omstandigheden hiertoe aanleiding geven. Met name wanneer conclusies over het mogelijke vijandelijke optreden veranderen, zal de G2 dit onverwijld aan zijn commandant bekend moeten stellen, om deze de mogelijkheid te geven hier met zijn commandovoering op te anticiperen. Vooral nadat gevechtscontact tot stand is gekomen, zal dit meer dan eens kunnen gebeuren.

Dit alles houdt echter niet in, dat een geschreven G2-bvt in dat geval herschreven zal moeten worden. In de regel vindt de aanpassing door mondelinge aanvullingen plaats. Alleen indien een geheel nieuwe opdracht wordt ontvangen, zal veelal een geheel nieuwe bvt moeten worden gemaakt en zal het proces, dat in dit hoofdstuk werd beschreven, zich herhalen.

9. Model G2-bvt

(model)

(classificatie)

G2-eenheid
Plaats
Dtg
Nr

G2-BVT NR . . . .

Kaarten:

Documenten:

1. OPDRACHT EN RICHTLIJNEN

- a. Opdracht
- b. Initiële richtlijnen
  - (1) deeltaken en tijd/ruimtefactoren
  - (2) overige richtlijnen

(classificatie)

DIENTSTGEHEIM

(classificatie)

2. TOESTAND WEER EN TERREIN

a. Weer

- (1) Bestaande toestand
  - (a) lichtgegevens
  - (b) temperatuur
  - (c) bewolking
  - (d) neerslag
  - (e) windsterkte en -richting
  - (f) zichtomstandigheden
- (2) Militaire aspecten
  - (a) verplaatsingen
  - (b) materieel en personeel
  - (c) luchtoptreden
  - (d) waarnemingsmogelijkheden
  - (e) command & control
  - (f) nbc-oorlogvoering
  - (g) overigen
- (3) Invloed op het vijandelijk optreden
- (4) Invloed op de uitvoering van de eigen opdracht

b. Terrein

- (1) Bestaande toestand
  - (a) bodemverheffing en afwatering
  - (b) begroeiing
  - (c) bodemgesteldheid
  - (d) kunstwerken
- (2) Militaire aspecten *(bij aanvallend optreden)*
  - (a) tactisch essentieel gebied
  - (b) hindernissen
  - (c) naderingsmogelijkheden
  - (d) tactisch belangrijke gebieden
  - (e) waarneming en schootsvelden
  - (f) vuur- en zichtdekking
  - (g) bijzondere middelen *of*
- (2) Militaire aspecten *(bij vertragend en verdedigend optreden)*
  - (a) hindernissen

(classificatie)

DIENTSTGEHEIM

(classificatie)

- (b) naderingsmogelijkheden
- (c) tactisch essentieel gebied
- (d) tactisch belangrijke gebieden
- (e) waarneming en schootsvelden
- (f) vuur- en zichtdekking
- (g) bijzondere middelen
- (3) Invloed op het vijandelijk optreden
- (4) Invloed op de uitvoering van de eigen opdracht

3. TOESTAND VIJAND

- a. Samenstelling
- b. Dispositie
- c. Gevechtskracht
  - (1) vooreenheden
  - (2) ondersteunende eenheden
  - (3) versterkingen
- d. Activiteiten
- e. Eigenaardigheden en beperkingen

4. VIJANDELIJKE MOGELIJKHEDEN

- a. Opsomming
- b. Analyses

5. CONCLUSIES

- a. Invloed van weer en terrein op de uitvoering van de eigen opdracht.
- b. Te verwachten optreden van de vijand in volgorde van waarschijnlijkheid.
- c. Vijandelijke kwetsbaarheid

Bijl(n):

Rang
Handtekening
Naam

(classificatie)

DIENTSTGEHEIM

HOOFDSTUK 10

HET VERKENNINGS- EN WAARNEMINGSPLAN

1. Algemeen

- a. Verkenning en waarneming worden in dit hoofdstuk uitsluitend behandeld in relatie tot het werkgebied van de G2 en hebben in dit kader ten doel de G2 tijdig te voorzien van gegevens betreffende het weer, het terrein en de vijand.
- b. Hoewel in het begrip verkenning het begrip waarneming mede besloten ligt, worden beiden toch apart genoemd. De reden hiervoor is, dat waarneming niet alleen een deelactiviteit van verkenning is, maar ook kan worden uitgevoerd als een op zichzelf staande activiteit vanuit statische waarnemings- en luisterposten.
- c. Het deel van verkenning en waarneming dat zich richt op het weer, wordt doorgaans uitgevoerd door speciale eenheden; hiervoor wordt verwezen naar VS 30-10, Meteorologie Koninklijke Landmacht.
- d. Een afgeleide vorm van verkenning en waarneming is doelopsporing; hierbij richt de inspanning zich specifiek op het verzamelen van gegevens ten behoeve van het bestrijden van doelen door vuursteuneenheden; zie hiervoor hoofdstuk 11, het doelopsporingsplan.

2. Verkenning

- a. (VS 2-7200), een verrichting die bestaat uit het observeren of op een andere wijze detecteren met het doel gegevens te verkrijgen betreffende de activiteiten en de middelen van de vijand of van een potentiële vijand, dan wel om gegevens te verkrijgen betreffende de meteorologische, hydrografische of geografische bijzonderheden van een bepaald gebied door visueel observeren of door middel van andere detectiemethoden.
(NAVO: reconnaissance).

DIENSTGEHEIM

- b. Ondanks de technologische ontwikkeling van de middelen zal bij alle gevechtsvormen ook fysieke verkenning noodzakelijk blijven, om een zo volledig mogelijk beeld te verkrijgen van de factoren weer, terrein en vijand in het gebied van inlichtingenverantwoordelijkheid. Deze verkenning geschiedt door actieve inzet van eenheden en middelen, gewoonlijk in of boven door de vijand beheerst of bezet gebied. De in te zetten eenheden kunnen al of niet speciaal zijn belast met verkenningstaken en zijn uitgerust met speciale middelen.
- c. Verkenningen kunnen worden onderscheiden:
- (1) naar niveau:
    - strategische verkenningen,
    - tactische verkenningen,
    - gevechtsverkenningen;
  - (2) naar dimensie:
    - grondverkenningen,
    - luchtverkenningen,
    - (onder)waterverkenningen,
    - ruimteverkenningen;
  - (3) naar aard of doel:
    - elektronische verkenningen,
    - nbc-verkenningen,
    - technische verkenningen.
- d. *Strategische verkenningen* worden uitgevoerd op nationaal of bondgenootschappelijk niveau, teneinde gegevens te verkrijgen voor de productie van strategische inlichtingen. Zij worden uitgevoerd als ruimte-, lucht-, elektronische en technische verkenningen.
Tactische verkenningen worden uitgevoerd op last van de commandant van een (grote) eenheid of formatie, teneinde deze een grondslag te verschaffen voor een tijdige en volledige voorbereiding en uitvoering van de opdracht. Zij worden uitgevoerd als lucht-, grond-, elektronische en technische verkenningen.
Gevechtsverkenningen hebben ten doel de commandant van een bataljon of lagere eenheid kort voor of tijdens een gevechtsactie gegevens te verschaffen die nodig zijn voor de uitvoering van zijn gevechtstaak. Zij worden vrijwel uitsluitend uitgevoerd als grondverkenningen.
Tactische en gevechtsverkenningen hebben ten doel gegevens te verzamelen ten behoeve van de productie van tactische inlichtingen, in casu gevechtinlichtingen.

DIENSTGEHEIM

DIENTSTGEHEIM

- e. *Grondverkenningen* zijn verkenningen vanaf de grond van het aardoppervlak, het luchtruim of van wat zich onder het aardoppervlak bevindt.

Zij worden onder meer uitgevoerd door:

- lange-afstandsverkenningsspatrouilles en
- manoeuvre-eenheden.

De laatstgenoemde eenheden kunnen indien nodig worden versterkt met genieverkenningsscapaciteit.

Lange-afstandsverkenningsspatrouilles worden in het vijandelijk gebied ingezet en verzamelen gegevens door middel van waarneming. Het voor deze taak speciaal opgeleide personeel (commandotroepen) wordt gewoonlijk ingezet door de legerkorpscommandant onder stafverantwoordelijkheid van de G2.

Voor verkenningen door manoeuvre-eenheden worden bij voorkeur cavalerieverkenningseenheden ingezet. De organiek ingedeelde middelen stellen deze eenheden in staat om - indien noodzakelijk op gewelddadige wijze - door inzet van gevechtskracht verkenningen uit te voeren.

Zo nodig kunnen ook (delen van) andere manoeuvre-eenheden worden belast met het uitvoeren van (gewelddadige) verkenningen.

- f. *Luchtverkenningen* zijn verkenningen vanuit de lucht van het aardoppervlak, het luchtruim of wat zich onder het aardoppervlak bevindt en worden uitgevoerd met luchtvaartuigen, van waaruit visueel of door ingebouwde of toegevoegde apparatuur wordt waargenomen. Ze worden uitgevoerd door:

- tactische luchtstrijdkrachten;
- de lichte vliegtuigen (helikopters);
- onbemande vliegtuigen (rpv's en drones);
- AWACS-vliegtuigen;
- Stand-off Surveillance and Target Acquisition (SOSTAS)-platforms.

De *tactische luchtstrijdkrachten* voeren verkenningsoopdrachten uit door visuele waarneming of door gebruik van luchtfotografie, elektro-optische middelen en/of radar. Verkenningsvliegtuigen kunnen, onder aanvaarding van een zeker risico, diep in het vijandelijke luchtruim penetreren. Afhankelijk van de aard van de technische middelen, waarmee de vliegtuigen zijn uitgerust, kan onder alle weersomstandigheden en onder alle omstandigheden van verminderd zicht worden verkend.

DIENTSTGEHEIM

DIENSTGEHEIM

De *lichte vliegtuigen* (helikopters) maken organiek deel uit van het legerkorps en kunnen worden ingezet als aanvulling op grondverkenningen. Voor zover de weersomstandigheden en de omstandigheden van verminderd zicht dit niet belemmeren, zijn ze in staat om in korte tijd een groot aantal gerichte verkenningsoopdrachten uit te voeren. Helikopters zullen in beginsel niet in het vijandelijke luchtruim worden ingezet vanwege het daaraan verbonden hoge risico. Als helikopters als aanvulling op grondverkenningen worden ingezet, wordt de noodzakelijke coördinatie het best bereikt door onderbevelstelling bij manoeuvre-eenheden.

Onbemande vliegtuigen, uitgerust met elektro-optische, optische en/of elektronische waarnemingsmiddelen, kunnen worden ingezet boven vijandelijke gebieden, waar inzet van andere middelen een te groot risico met zich meebrengt. Afhankelijk van het soort en de meegevoerde apparatuur, moet met een verwerkingstijd gerekend worden of worden gegevens reeds tijdens de vlucht doorgegeven. *AWACS-vliegtuigen*, al dan niet optredend in NAVO-verband, nemen in het kader van de luchtverdediging bewegingen van vijandelijke vliegtuigen en helikopters waar; tevens kunnen onder bepaalde voorwaarden ook bewegingen van grondgebonden eenheden worden vastgesteld.

SOSTAS-platforms, al dan niet optredend in NAVO-verband, zijn alle bemande en onbemande vliegtuigen of zwevende platforms, welke vanaf een veilige afstand aan de eigen zijde van de VRW/VLET, tot op grote diepte vijandelijke activiteiten op de grond en in de lucht kunnen waarnemen.

- g. *(Onder)waterverkenningen* zijn verkenningen van waterhindernissen, die invloed kunnen hebben op het militair optreden. Zij worden gewoonlijk uitgevoerd door speciaal daarvoor opgeleide genieverkenningseenheden en bij het legerkorps ingedeelde terreinanalisten.
- h. *Ruimteverkenningen*, die worden uitgevoerd met stuurbare en/of geo-stationaire satellieten ten behoeve van strategische inlichtingen, kunnen aanvullende gegevens verschaffen, die van belang zijn voor commandanten van formaties en grote eenheden.
- i. *Elektronische verkenningen* omvatten het opsporen, het lokaliseren, en het registreren, analyseren en interpreteren van uitgestraalde

DIENSTGEHEIM

DIENTSTGEHEIM

elektromagnetische energie en worden uitgevoerd door eov-eenheden en door de op legerkorps- of hoger niveau ingedeelde verbindingsinlichtingen-eenheden.

Deze verkenningen worden als grond-, lucht- of ruimteverkenningen uitgevoerd.

Eenheden belast met het verzamelen van gegevens uit vijandelijke radio- en radaruitzendingen, dragen bij tot het vaststellen van de vijandelijke slagorde, door middel van het bepalen van de identiteit en de groepering van radionetten, alsmede de lokatie van radio- en radaropstellingen.

j. *Nbc-verkenningen* omvatten chemische, biologische of radiologische verkenningen, die ten doel hebben de omvang en intensiteit van nbc-besmettingen van objecten, gebieden, personen en/of materieel vast te stellen.

k. *Technische verkenningen* hebben ten doel technische gegevens te verzamelen over weer, terrein en/of vijandelijk materieel. Ze worden uitgevoerd door:

- genie-eenheden,
- technische inlichtingspecialisten,
- terreinanalisten en
- in beperkte mate door (cavalerie)verkenningseenheden.

Het deel dat hiervan op legerkorpsniveau is ingedeeld, wordt in opdracht van de legerkorpscommandant onder stafverantwoordelijkheid van de G2 ingezet.

l. Tenslotte dient te worden opgemerkt dat zeker bij grondverkenningen de G2 rekening moet houden met onoverzichtelijke situaties die het gevolg kunnen zijn van terrein- en weersomstandigheden en nog (kunnen) worden versterkt door de lopende gevechtsacties.

3. Waarneming

a. Waarnemen is het systematisch observeren van het luchtruim, het aardoppervlak of gebieden onder het aard- en wateroppervlak, plaatsen, personen en/of zaken door kijken, luisteren of inzet van elektronische, optische of andere middelen.

(NAVO: surveillance).

DIENTSTGEHEIM

DIENTSTGEHEIM

- b. Van oudsher zijn de belangrijkste zintuigen voor waarneming de ogen en de oren, al dan niet aangevuld met technische (hulp)middelen.

De belangrijkste technische middelen ten behoeve van waarneming zijn:

- daglichtkijkers,
- actieve infraroodkijkers,
- helderheidsversterkers,
- televisie-camera's,
- thermisch-infrarood (warmtebeeld) apparatuur,
- radarapparatuur,
- acoustische/seismische (onbemande) (grond)sensoren en
- geluidmeetapparatuur.

- c. Hoewel visueel waarnemen op zich betrouwbare resultaten oplevert, moet de G2 er bij het inzetten van verzamelorganen ten behoeve van waarneming rekening mee houden, dat de waarnemingsmogelijkheden onder meer afhankelijk zijn van:

- de tactische situatie;
- de afstand van de waarnemer tot het object;
- de soort en kwaliteit van de gebruikte optiek;
- weers- en terreinomstandigheden;
- de mate waarin het object gecamoufleerd is;
- de omgeving, waarin het object zich bevindt;
- de waarnemingsvaardigheden;
- de tijd dat het object zichtbaar is;
- de betrouwbaarheid van het verzamelorgaan.

Vooral omstandigheden van verminderd zicht zullen het gebruik van technische hulpmiddelen in mindere of meerdere mate kunnen beperken of geheel onmogelijk maken; in figuur 10-1 is met een schaalverdeling, welke loopt van 1 (mogelijkheden voor gebruik maximaal) tot 0 (mogelijkheden voor gebruik minimaal) en X (geen gebruik mogelijk), aangegeven in welke mate er onder de diverse zichtomstandigheden mogelijkheden voor waarneming(smiddelen) aanwezig zijn. Ook kunnen omstandigheden van verminderd zicht voor vanuit de lucht ingezette middelen geheel anders zijn dan voor grondgebonden middelen. Verder moet de G2 er rekening mee houden dat door de elektromagnetische uitstraling een deel van de technische middelen op te sporen is, wat in bepaalde gevallen een beperking van het gebruik met zich mee kan brengen.

DIENTSTGEHEIM

DIENSTGEHEIM

			IR-rook	Dichte mist, Rook	Sneeuwval	Zware regenval	Motregen, Nevel	Ideale weersomstandigheden
Blote oog / Dagoptiek	D		0	0	0,2	0,4	0,7	1
	N	1	X	X	0	0	0,1	0,2
		2	X	X	0	0	0	0
		3	X	X	X	X	0	0
		4	X	X	X	X	X	X
		5	X	X	X	X	X	X
H V	D		X	X	X	X	X	X
	N	1	0	0	0,2	0,4	0,7	1
		2	0	0	0,3	0,4	0,7	1
		3	0	0	0,2	0,3	0,6	0,8
		4	0	0	0	0,2	0,4	0,6
		5	X	X	0	0	0	0,1
W B	A O	zw mw	0,1 0	0,3 0,2	0,4 0,2	0,6 0,3	1 0,5	1 0,5
Ra- dar	A O	35 94	1 0,9	1 0,9	0,9 0,8	0,2 0,1	0,9 0,7	1 1

Legenda:

D = Dag	WB = Warmtebeeld
N1 = Nacht, zeer helder	Radar
N2 = Nacht, helder	35 = 35 Gigahertz
N3 = Nacht, gemiddeld	94 = 94 Gigahertz
N4 = Nacht, donker	AO = Alle omstandigheden
N5 = Nacht, zeer donker	mw/zw = met/zonder wind
HV = Helderheidsversterker	X = Geen gebruik mogelijk
0 = Mogelijkheden voor gebruik minimaal	
1 = Mogelijkheden voor gebruik maximaal	

Figuur 10-1: Reductiecoëfficiënt voor de afstand waarover kan worden waargenomen met de diverse waarnemingsmiddelen.

DIENSTGEHEIM

DIENTSTGEHEIM

De G2 zal met de voornoemde omstandigheden steeds rekening moeten houden en in de plannen aan moeten geven welke verzamelingenorganen een aangepaste opdracht moeten krijgen of moeten worden vervangen. Tenslotte zal hij er steeds rekening mee moeten houden, dat verzamelingenorganen gegevens die uit waarneming zijn verkregen, mogelijk onder invloed van één of meer van de voornoemde omstandigheden, niet geheel objectief doorgeven.

- d. Bij het gebruik van acoustische middelen moet de G2 met de volgende omstandigheden rekening houden:
- de inzet van geluidmeetapparatuur vergt een relatief lange voorbereiding; daarnaast is dit middel weinig mobiel;
  - de inzet van acoustische/seismische (onbemande) (grond)sensoren kan, met name in de gebieden die door andere systemen niet worden afgedekt, van groot nut zijn; de G2 moet wel bedenken, dat deze middelen een kort bereik hebben en eenmaal ingezet doorgaans niet meer te verplaatsen zijn.

4. Gebied van inlichtingenverantwoordelijkheid

- a. (VS 2-7200), een aan een commandant toegewezen gebied waarin hij verantwoordelijk is voor het verzamelen van gegevens ten behoeve van het verwerven van (gevechts)inlichtingen.
(NAVO: area of intelligence responsibility).
- b. Dit houdt in dat de commandant in dit gebied verantwoordelijk is voor de verkenning en waarneming en de productie van (gevechts)inlichtingen, ook ten behoeve van externe verzoeken/opdrachten om (gevechts)inlichtingen.
- c. Het omvat naast het gebied van verantwoordelijkheid een gebied vóór de voorste lijn eigen troepen.
- d. De afmetingen van dit gebied zijn voor het verdedigend optreden vastgelegd in de figuren 10-II en 10-III.
Hoewel bij een aanvallend optreden de afmetingen afhankelijk zullen zijn van de ligging van de aanvalsdoelen, zal bij het bepalen hiervan wel rekening moeten worden gehouden met de mogelijkheden van de middelen, die op een bepaald niveau aanwezig zijn.

DIENTSTGEHEIM

DIENTSTGEHEIM

Bij het vertragend optreden kunnen de dieptes van het verdedigend optreden worden aangehouden; wel zal er rekening mee moeten worden gehouden dat, in het kader van de beveiligende fase van het defensief, door de breedte van het toegewezen vak problemen kunnen ontstaan voor wat betreft de capaciteit van de middelen op een bepaald niveau.

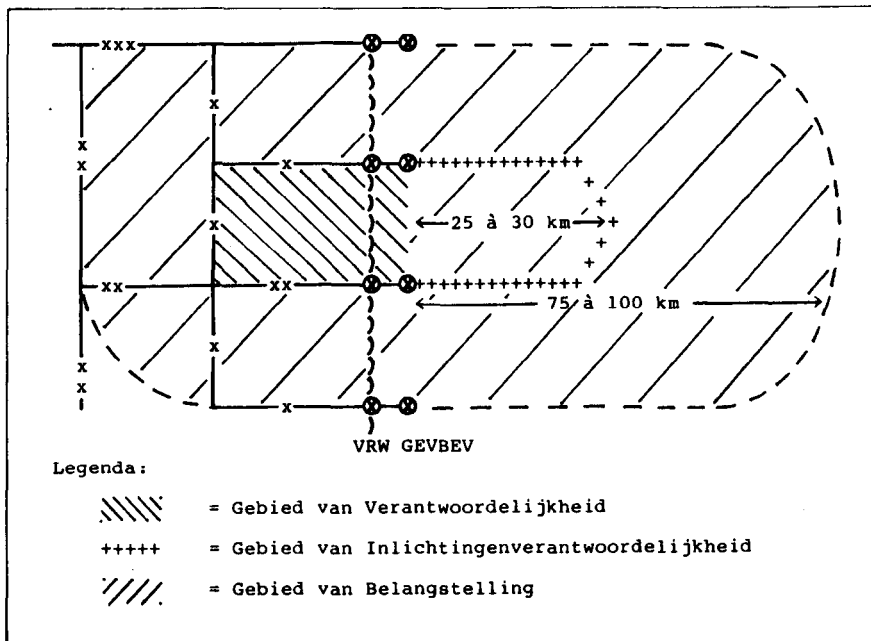
	Bataljon	Brigade	Divisie	Legerkorps
Gebied van Inlichtingenverantwoordelijkheid	6 à 8 km	25 à 30 km	75 à 100 km	150 km
Gebied van Belangstelling	20 à 25 km	75 à 100 km	150 km	250 à 350 km

Figuur 10-II: Dieptes van gebieden in het kader van verkenning en waarneming.

5. Gebied van belangstelling

- a. (VS 2-7200), het gebied waarover een commandant informatie nodig heeft voor de planning van zijn verdere optreden.
(NAVO: area of interest).
- b. De (gevechts)inlichtingenbehoefte van de commandant zal verder reiken dan het eigen gebied van inlichtingenverantwoordelijkheid. Deze zal het gebied van belangstelling omvatten, en omdat dit niet met de bij de eenheid aanwezige middelen kan worden afgedekt, zal de G2 hiervoor een beroep moeten doen op de hogere eenheid en de neveneenheden.
In het algemeen kan worden gesteld, dat de diepte van het gebied van belangstelling van een bepaald niveau het gebied van inlichtingenverantwoordelijkheid van het naasthogere niveau zal omvatten; zie de figuren 10-II en 10-III. De breedte zal globaal de gebieden van de neveneenheden van het zelfde niveau omvatten; zie figuur 10-III.

DIENTSTGEHEIM

Figuur 10-III: Gebieden van (inlichtingen)verantwoordelijkheid en van belangstelling van een brigade in de verdediging.

6. Het verkennings- en waarnemingsplan

- a. (VS 2-7200), het plan waarin wordt aangegeven waar, hoe en wanneer alle daartoe geschikte eenheden en middelen zullen worden ingezet voor verkenning en waarneming.
- b. Alleen eenheden die een gebied van verantwoordelijkheid toegewezen hebben gekregen, zullen een verkennings- en waarnemingsplan opstellen, waarbij het verzamelplan als basis dient.
- c. De G2 dient er rekening mee te houden, dat hij in de eerste fase nadat de eenheid een nieuwe opdracht heeft gekregen, veelal slechts gebruik zal kunnen maken van gespecialiseerde verzamelorganen en dat hij andere (sub)eenheden pas voor verkenning en waarne-

DIENTSTGEHEIM

ming zal kunnen inzetten wanneer deze de lokaties, (van)waar zij hun eigen opdrachten moeten gaan uitvoeren, hebben ingenomen. Een deel van de invulling van de verzamelorganen in het door hem opgestelde plan, zal daarom vaak pas in een latere fase kunnen geschieden. Hierdoor is het een 'evoluerend' plan dat, steeds als een verzamelorgaan ter beschikking komt, zal worden aangevuld.

- d. Omdat verkenning en waarneming ten doel hebben de onzekerheden omtrent het vijandelijk optreden zo minimaal mogelijk te doen zijn, zal de overzichtskaart vijandelijke toestand voor de G2 een belangrijk hulpmiddel zijn bij het opstellen van het verkennings- en waarnemingsplan. Om deze reden zal de G2 het plan in de regel in de vorm van een oleaat maken en verspreiden, omdat zo op snelle en eenvoudige wijze kan worden aangegeven waar en wanneer verzamelorganen dienen te worden ingezet om 'witte vlekken' op de kaart weg te werken of verouderde informatie te actualiseren.

Uiteindelijk zal de G2 in het verkennings- en waarnemingsplan tenminste de volgende aspecten moeten opnemen:

- het eigen gebied van inlichtingenverantwoordelijkheid;
- de aan de (sub)eenheden toegewezen gebieden van inlichtingenverantwoordelijkheid of op het lage niveau de toegewezen waarnemingssectoren;
- welke middelen voor de verkenning en de waarneming worden ingezet;
- belangrijke tijdstippen, bijvoorbeeld wanneer bepaalde gegevens beschikbaar moeten zijn;
- de coördinatie met vuursteuneenheden voor wat betreft lokaties van waarnemingsposten en doelopsporingsmiddelen;
- (indien relevant) luchtverkenningen.

In het plan wordt eventueel ook aangegeven, welke middelen aan een lagere commandant worden toegewezen en op welke wijze hij verzoeken kan indienen bij het hogere niveau. Tevens wordt aangegeven hoe op de grenzen van de gebieden de coördinatie met de neveneenheden moet verlopen.

- e. Omdat in het plan ook eenheden en middelen zullen zijn opgenomen waarvoor de G2 geen stafverantwoordelijkheid draagt, moet met name de inzet van de niet-gespecialiseerde verzamelorganen in het plan met alle betrokken staffunctionarissen worden gecoördineerd.

DIENTSTGEHEIM

DIENSTGEHEIM

- f. Hoewel een eenheid in principe vrij is in de wijze waarop de opdracht tot het verzamelen van gegevens wordt uitgevoerd, kan dit ook bindend worden voorgeschreven. Zo kan een brigade een bataljon opdracht geven, bepaalde waarnemingsposten in te richten. In zo'n geval zal de opdracht zowel in het plan van de hogere, als in het plan van de lagere eenheid moeten worden opgenomen. Omdat het bataljon het laagste niveau is waarop een verkennings- en waarnemingsplan wordt gemaakt en de subeenheden het plan moeten uitvoeren, zal op dit niveau de wijze van uitvoering vrijwel altijd bindend worden voorgeschreven. Zie voor een model van het verkennings- en waarnemingsplan, de paragraaf 9 van dit hoofdstuk.

7. Nauwkeurigheid bij verkennen en waarnemen

- a. De gegevens welke bij verkenning en waarneming worden verzameld, moeten zo nauwkeurig zijn, dat de G2 hiermee na verwerking in staat is een beoordeling van de toestand te geven. Deze nauwkeurigheid heeft zowel betrekking op de bron/het verzamelorgaan, als op de tijd, de plaats en de gedetailleerdheid van het gegeven. Deze factoren worden hieronder in het kader van het 'wie, waar, wat en wanneer' behandeld.
- b. *Wie*
Ten behoeve van de evaluatie van de gegevens door de G2, is het voor hem van belang om te weten van wie een bepaald gegeven daadwerkelijk afkomstig is; tevens kan dit voorkomen, dat slechts één gegeven door 'rondzingen' via de verbindingskanalen als bevestigd gaat worden beschouwd.
- c. *Waar*
Het zo nauwkeurig mogelijk aangeven van de plaats, stelt de G2 in staat de dispositie van de vijand te bepalen. Met name op de lage niveaus, waar doorgaans binnen korte tijd tegen waargenomen vijand moet worden opgetreden, is grote nauwkeurigheid essentieel. De noodzaak tot nauwkeurige plaatsbepaling zal op de hogere niveaus voor een belangrijk deel afhangen van het gebruiksdoel van deze gegevens. Zo zal nauwkeurige plaatsbepaling bij doelopsparing veel belangrijker zijn dan bij verkenning en waarneming.

DIENSTGEHEIM

DIENSTGEHEIM

d. *Wat*

Dit dient zo nauwkeurig mogelijk te worden aangegeven; hierbij is het van belang bijvoorbeeld niet alleen aantallen tanks of voertuigen aan te geven, maar ook of het soort is herkend. Aan de hand hiervan kan de G2 de soort eenheid herkennen en wellicht de eenheid identificeren, waarmee het mogelijk is de vijandelijke samenstelling en gevechtskracht aan te geven. Daarnaast stelt het nauwkeurig aangeven van het vijandelijke handelen de G2 in staat inzicht te verkrijgen in de vijandelijke activiteiten, welke al dan niet duiden op een bepaalde vijandelijke mogelijke wijze van optreden.

e. *Wanneer*

Hierbij dient zowel gedacht te worden aan het tijdstip waarop het gegeven is waargenomen, als aan de tijd die verstrijkt voor het gegeven wordt gemeld. Met dit laatste dient de G2 zelf rekening te houden bij het opstellen van het verkenning- en waarnemingsplan. Het tijdstip van waarnemen is van belang omdat dit met de andere punten samen onder meer een indicatie van de vijandelijke mogelijkheden geeft.

N.B. Waarnemers in voorste lijn zullen onafhankelijk van elkaar waarnemingen/meldingen kunnen doorgeven, die hetzelfde doel respectievelijk dezelfde groep van doelen betreffen; het gevaar bestaat dat dit op een hoger niveau niet als zodanig wordt onderkend, maar dat de meldingen worden getotaliseerd, waardoor de vijandelijke sterkte ter plaatse hoger wordt ingeschat dan deze in werkelijkheid is, met alle kwalijke gevolgen voor de beoordeling van de toestand van dien. Om dit te voorkomen, dient hiermee bij het organiseren van de waarneming vanuit voorste lijn rekening te worden gehouden, onder meer door aan de waarnemers sectoren aan te geven waarbinnen zij verantwoordelijk zijn voor de waarneming. Doordat deze sectoren elkaar in de regel zullen overlappen, dienen waarnemers alleen al om deze reden van het belang van de nauwkeurigheid van hun meldingen te worden doordrongen.

DIENSTGEHEIM

8. Verkenning en waarneming op nationaal grondgebied

Op nationaal grondgebied worden de verkenning en de waarneming regionaal geregeld. De grootte van een aan een territoriale eenheid toe te wijzen gebied van inlichtingenverantwoordelijkheid is gelijk aan het gebied van invloed van die eenheid.

9. Model verkennings- en waarnemingsplan

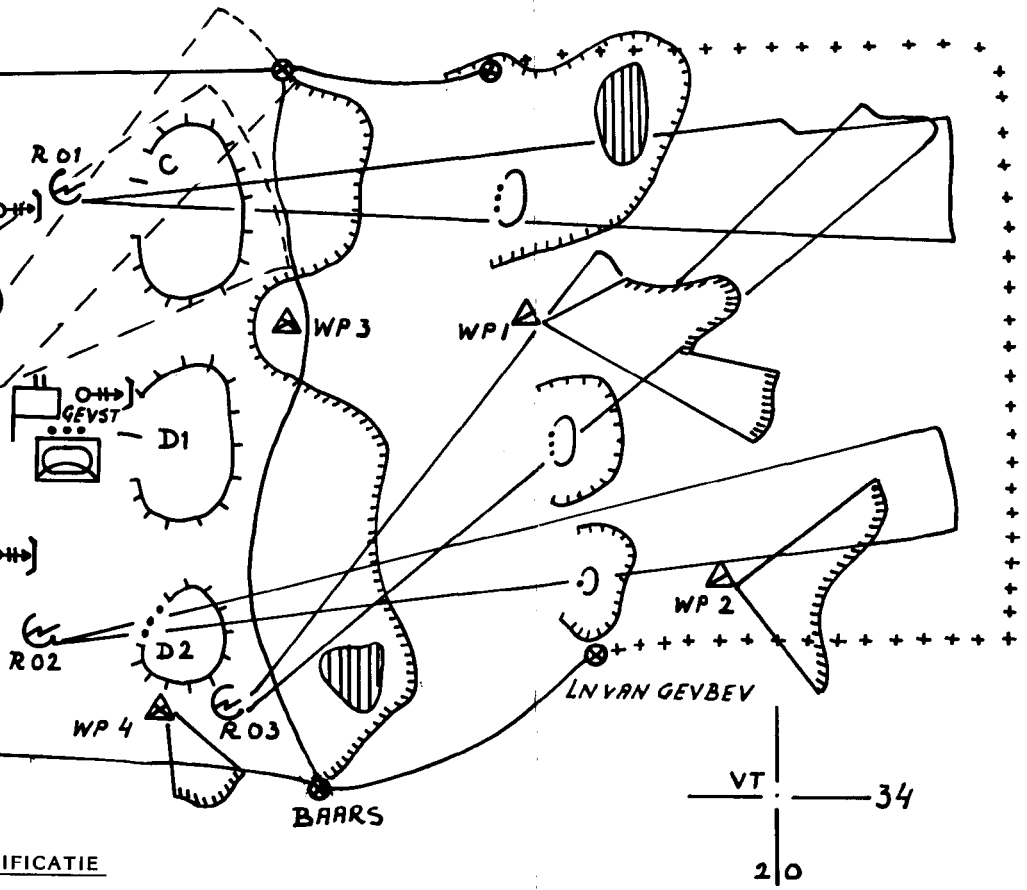
In de figuren 10-IV en 10-V wordt een voorbeeld gegeven van de wijze, waarop het verkennings- en waarnemingsplan kan worden opge-
maakt.

Naast een oleeat kan indien nodig door middel van verdere bijlages de invulling van het plan worden verduidelijkt, waarbij met name voor de lage niveaus eventueel ook de inzet van diverse patrouilles in het kader van bijvoorbeeld de beveiliging kan worden aangegeven in het achtergebied van de eenheid.

CLASSIFICATIE

(PLAN) bij VERKENNINGS- EN WAARNEMINGSPLAN Nr 3

Exnr: 05

CLASSIFICATIE

LEGENDA

- +++ Begrenzing van het gebied van inlichtingenverantwoordelijkheid.
- 'Line of sight'; begrenzing van de waarnemingsmogelijkheden bij grondwaarneming.
- Door grondwaarneming niet bestreken terreindelen; dode hoeken.
- Mogelijkheid om informatiebehoefte grafisch op de kaart weer te geven; het uitroepteken geeft aan, dat met prioriteit in deze behoefte moet worden voorzien; het cijfer komt overeen met de corresponderende tekst in het verzamelplan.
- Aanvangspunt van een route.
- Eindpunt van een route.
- **FLUIT** → Gemotoriseerde of gemechaniseerde patrouille met de benaming van de route.
- **FAGOT** → Patrouille te voet met de benaming van de route.
- Controlepunt nummer 2 op een route.
- Waarnemingspost ingericht door infanterie.
- Waarnemingspost ingericht door verkenningseenheid.
- Luisterpost.
- Radarinstallatie.
- Aansluitpunt op vakgrens of scheidingslijn en een contactpunt met nummer.
- WP 2 Benaming van een waarnemingspost.
- R 04 Benaming van een radarpost.

Figuur 10-V: Legenda bij verkennings- en waarnemingsplan

HOOFDSTUK 11

HET DOELOPSPORINGSPLAN

1. Algemeen

- a. Doelopsporing is het vaststellen van de aanwezigheid, het identificeren en het bepalen van de plaats van een doel met voldoende nauwkeurigheid om vuursteunmiddelen effectief ertegen te kunnen inzetten.
(NAVO: Target acquisition).
- b. Hebben verkenning en waarneming enerzijds ten doel te voorzien in gegevens ten behoeve van het verwerven van gevechtseinlichtingen, anderzijds zal onder bepaalde voorwaarden een deel hiervan tevens gebruikt kunnen worden om doelopsporing mogelijk te maken.
- c. Zowel verkenning en waarneming als doelopsporing kunnen gegevens opleveren betreffende vijand, weer en terrein. Dit betekent dat enerzijds verkenning en waarneming gegevens ten behoeve van het bestrijden van doelen kunnen opleveren en dat anderzijds doelopsporing ook gegevens ten behoeve van het bvt-proces zal voortbrengen.
- d. De belangrijkste bijdrage die verkenning en waarneming aan doelopsporing kunnen leveren, is dat ze kunnen aangeven waar en wanneer doelopsporing zinvol is. De reden hiervoor is, dat verkenning en waarneming voortdurend en systematisch plaatsvinden in het gehele gebied van inlichtingenverantwoordelijkheid, ongeacht het feit of zich in dit gebied al dan niet (reeds) vijand bevindt. Zodra de aanwezigheid van vijand door verkenning en waarneming is aangetoond, kan doelopsporing onder bepaalde voorwaarden worden uitgevoerd.
Doelopsporing zal dus voor een belangrijk deel, en zeker in de eerste fase, worden geactiveerd en geleid door verkenning en waarneming. Zie figuur 11-1.

2. Het doelopsporingsplan

a. Dit is het plan waarin, gerelateerd aan de mogelijkheden en beperkingen van de beschikbare bestrijdingsmiddelen, wordt aangegeven waar, hoe en wanneer alle daartoe geschikte eenheden en middelen zullen worden ingezet voor doelopsporing ten behoeve van doelbestrijding in de diepte.

b. Op bataljons- en brigadeniveau zullen verkenning en waarneming en doelopsporing zich speciaal richten op die vijandelijke eenheden, welke onmiddellijk invloed op het gevecht kunnen uitoefenen, en de inzet van de vuursteunmiddelen, die op deze niveaus zijn ingedeeld, zal daaraan gerelateerd zijn.

Om te voorkomen dat vijandelijke tweede echelons eenheden van divisies en hogere niveaus al in een vroegtijdig stadium invloed kunnen gaan uitoefenen, zal de aandacht op divisie en hoger niveau zich moeten richten op slijtage van deze tweede echelons eenheden. Dit houdt in dat steun in de diepte doorgaans pas vanaf divisie-niveau zal geschieden.

Omdat op bataljons- en brigadeniveau vuursteunmiddelen in de regel vooral zullen worden ingezet voor nabijsteun, waarvoor geen doelopsporingsplan zal behoeven te worden opgemaakt, betekent dit dat ook het opstellen van een doelopsporingsplan doorgaans vanaf het divisieniveau zal plaatsvinden.

c. Het aangeven van prioriteiten voor de steun in de diepte, zal doorgaans door de commandant geschieden op basis van de G2-bvt. Dit betekent dat het maken van een doelopsporingsplan in het kader van het initiëren van inlichtingenwerkzaamheden, in een latere fase zal geschieden dan het maken van het verkennings- en waarnemingsplan, en wel pas dan, wanneer de inzet van doelopsporingsmiddelen ten behoeve van doelopsporing en de daaruit voortvloeiende doelbestrijding economisch en effectief kan geschieden. Tot aan dat moment zullen de doelopsporingsmiddelen gebruikt dienen te worden voor verkenning en waarneming ten behoeve van de G2-(bvt), om zo het moment dat de commandant een beslissing kan nemen hoe zijn vuursteunmiddelen in te zetten, te bespoedigen.

d. Het maken van het doelopsporingsplan, dat in het verlengde ligt van

DIENSTGEHEIM

het verkenning- en waarnemingsplan, zal duidelijk moeten worden gerelateerd aan de opdrachten en prioriteiten, welke door de commandant in zijn initiële en aanvullende richtlijnen met betrekking tot de inzet van de eigen vuursteunmiddelen zijn aangegeven.

- e. Met name de richtlijnen die de commandant geeft voor de steun in de diepte, zullen op het maken van het doelopsporingsplan hun invloed hebben.

Hierbij moet onder meer worden gedacht aan de prioriteiten die de commandant kan geven aan:

- het vertragen of stoppen van vijandelijke tweede echelons eenheden en andere reserves op kritieke momenten en plaatsen in het terrein;
- het aangrijpen van vijandelijke commandoposten;
- het aangrijpen van vijandelijke logistieke installaties en eenheden;
- het aangrijpen van vijandelijke artillerie-eenheden (grondwapensysteembestrijding);
- de vijandelijke eenheden die ofwel bedreigend zijn voor de opdracht of waarvan de kwetsbaarheid kan worden uitgebuit.

- f. Op basis van deze richtlijnen maakt de G2 tezamen met de vuursteuncoördinator het doelopsporingsplan, waarbij hij mede gebruik zal maken van de resultaten van verkenning en waarneming. Hierbij geeft hij het volgende aan:

- waar ongeveer bevinden zich de onder 2.e genoemde vijandelijke eenheden en installaties;
- wat zijn de prioriteiten die de commandant met betrekking tot de bestrijding van deze eenheden en installaties heeft opgedragen;
- welke verzamelorganen kunnen aanvullende informatie met betrekking tot deze eenheden en installaties geven;
- welke verzamelorganen kunnen voor de specifieke doelopsporing, die nauwkeuriger eisen stelt aan de factoren tijd en ruimte, worden ingezet.

3. Eisen te stellen aan doelopsporing

- a. Doelopsporingsmiddelen moeten in staat zijn doelgegevens te leveren, aan de hand waarvan wapensystemen effectief kunnen worden ingezet. Zij moeten potentiële doelen met de vereiste nauwkeurigheid kunnen lokaliseren en de doelgegevens in 'real time' kunnen

DIENSTGEHEIM

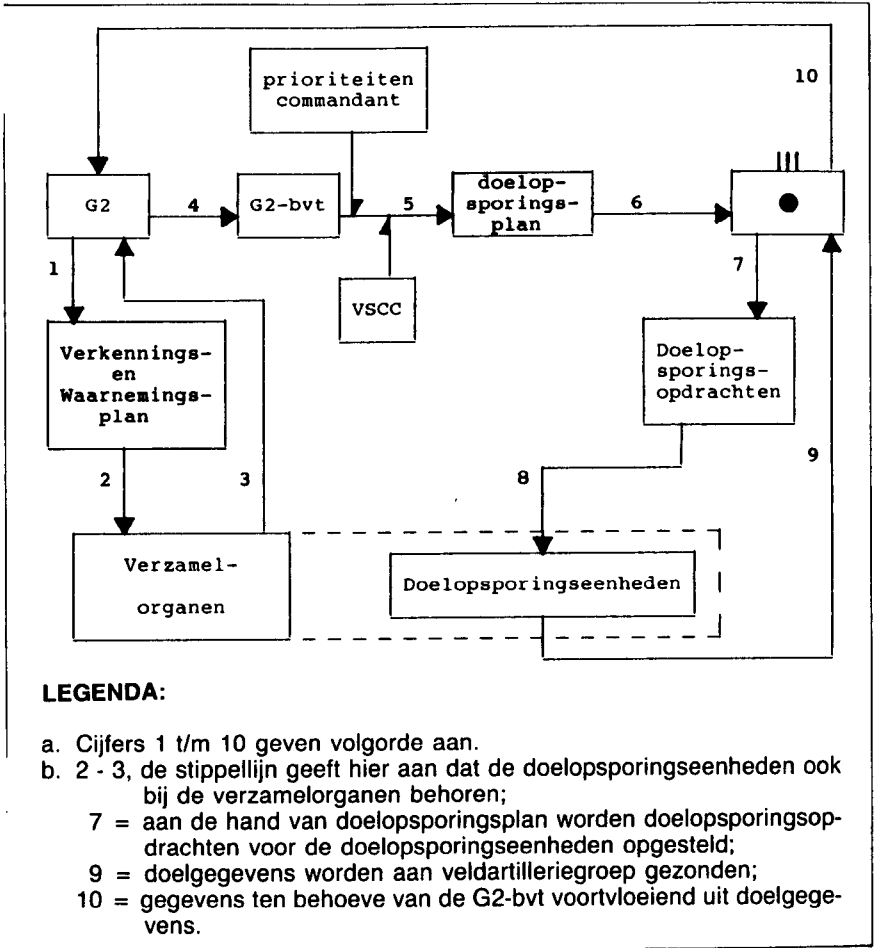
DIENSTGEHEIM

doorgeven. Tevens moeten zij doelen zodanig herkennen/identificeren dat:

- het juiste inzetmiddel kan worden bepaald en
- een juiste munitiekeuze mogelijk is.

- b. Bij verkenning en waarneming zagen we, dat de verzamelde gegevens voldoende nauwkeurig moeten zijn, om de G2 in staat te stellen een oordeel met betrekking tot de situatie te geven. De vereiste mate van nauwkeurigheid is daarbij afhankelijk van het niveau waarvoor de gegevens worden verzameld. Naarmate het niveau hoger wordt, neemt de vereiste mate van nauwkeurigheid, welke betrekking heeft op de tijd, de plaats en de gedetailleerdheid van het gegeven af, al zullen de gegevens voor wat betreft de gedetailleerdheid zo nauwkeurig moeten zijn, dat herkennen mogelijk is. Bij doelopsporing is de mate van nauwkeurigheid waarmee de gegevens bekend moeten zijn, geheel afhankelijk van de voor de bestrijding beschikbare wapensystemen en niet van het niveau, waarop de wapensystemen in de organisatie zijn opgenomen of worden ingezet.

DIENSTGEHEIM

LEGENDA:

- a. Cijfers 1 t/m 10 geven volgorde aan.
- b. 2 - 3, de stippelijntje geeft hier aan dat de doelopspringseenheden ook bij de verzamelorganen behoren;
  - 7 = aan de hand van doelopsporingsplan worden doelopsporingsopdrachten voor de doelopspringseenheden opgesteld;
  - 9 = doelgegevens worden aan veldartilleriegroep gezonden;
  - 10 = gegevens ten behoeve van de G2-bvt voortvloeiend uit doelgegevens.

Figuur 11-1: De relatie tussen het verkennings- en waarnemingsplan en het doelopsporingsplan

DIENSTGEHEIM
HOOFDSTUK 12
KRIJGSGEVANGENEN

1. Algemeen

- a. Een krijgsgevangene is een persoon die in handen is gevallen van de tegenpartij en die op grond van het oorlogsrecht aanspraak kan maken op de krijgsgevangenestatus.
- b. Krijgsgevangenen zijn altijd een zeer waardevolle bron gebleken, waaruit specifieke gegevens over de vijand en het terrein konden worden verkregen.
Hoewel tegenwoordig ook veel informatie wordt verkregen met behulp van technische (hulp)middelen, heeft het ondervragen van krijgsgevangenen nog niets van zijn betekenis verloren. De grote waarde van ondervraging schuilt hierin, dat op deze manier kennis kan worden verkregen omtrent de *intenties* van de vijand. Om hier zo goed mogelijk gebruik van te kunnen maken, zal de ondervraging echter wel binnen de kortst mogelijke tijd na gevangennamen dienen aan te vangen, omdat hierdoor aan een commandant wellicht de tijd en de mogelijkheid worden verschaft om op een vijandelijk plan te anticiperen, in plaats van te moeten reageren op feitelijk waargenomen activiteiten.
- c. Ondervraging kan ook leiden tot het verkrijgen van andere gegevens, die het voldoen aan de (gevechts)inlichtingenbehoefte van de commandant mogelijk maken, zoals gegevens over de gevechtskracht, de lokatie(s) en de groepering en de identificatie van de vijand(elijke eenheden).
Overigens kunnen zulke gegevens voor een deel ook zonder ondervraging worden verkregen, bijvoorbeeld omdat bij een krijgsgevangene documenten worden aangetroffen. Daarnaast kunnen aan de hand van de kleding en de uitrusting van de krijgsgevangene, de rang en vaak ook het wapen of dienstvak en het soort eenheid worden afgeleid.
- d. In het moderne gevecht kan de situatie snel wijzigen, waardoor de kans groot is, dat de kennis waarover een krijgsgevangene be-

DIENSTGEHEIM

DIENSTGEHEIM

schikt, spoedig veroudert. Omdat de afvoer van krijgsgevangenen in de regel veel tijd in beslag zal nemen, is het van groot belang dat een eerste ondervraging, die zich onder meer richt op een zo nauwkeurig mogelijke selectie van de krijgsgevangenen, op een zo laag mogelijk niveau plaatsvindt. Hiervoor kan reeds bij bataljons- en brigadeniveau en bij geneeskundige inrichtingen mobiele ondervraagploegen worden ingezet.

- e. Behalve krijgsgevangenen kunnen ook andere personen beschikken over gegevens, die voor de G2 van belang zijn. Dit kunnen bijvoorbeeld burgers uit vijandelijk gebied zijn of militairen die uit dat gebied terugkeren.
- f. De G2 is stafverantwoordelijk voor de (tijdige) ondervraging van krijgsgevangenen. De behandeling en de afvoer van krijgsgevangenen is een stafverantwoordelijkheid van de G1.
In dit hoofdstuk worden daarom alleen die aspecten van de behandeling van krijgsgevangenen besproken die van belang zijn voor de ondervraging.
- g. Om de G1 in staat te stellen de behandeling en de afvoer van de krijgsgevangenen te regelen, moet de G2 hem voorzien van de benodigde informatie met betrekking tot het te verwachten aantal en de eventuele speciale behandeling van deze krijgsgevangenen.
- h. In paragraaf 7 wordt een opsomming gegeven van de personen, die ingevolge de Conventie van Geneve als krijgsgevangenen moeten worden behandeld.

2. De ondervraging

- a. Wanneer bij een eenheid krijgsgevangenenondervragers zijn ingezet, is de commandant ervoor verantwoordelijk dat de ondervraging van krijgsgevangenen een hogere prioriteit krijgt dan de administratieve en verzorgingshandelingen.
Daarnaast is hij verantwoordelijk voor de behandeling van de krijgsgevangenen tijdens ondervragingen, ook wanneer hieraan personeel van andere krijgsmachtdelen of van andere NAVO-strijdkrachten deelneemt.

DIENSTGEHEIM

DIENTSTGEHEIM

In het geval dat de ondervraging plaats vindt in het legerkorps-ondervraag- en documentenonderzoekcentrum (LKODOC), dan wel bij de contra-inlichtingendienst, zijn de respectievelijke commandanten van deze eenheden volledig verantwoordelijk voor de ondervraging.

- b. Ondanks dat wordt uitgegaan van de premisse dat de ondervrager niet slechts zijn talen kent, maar tevens bekend is met de organisatie en het optreden van de vijand, zal hij toch alleen de gewenste gegevens kunnen verkrijgen, als hij is ingelicht over de eigen en de vijandelijke toestand en de (gevechts)inlichtingenbehoefte van de commandant. Met die kennis zal hij tijdens de ondervraging belangrijke gegevens kunnen onderkennen, ook als de G2 hem daar niet om heeft gevraagd.

Teneinde de ondervrager in staat te stellen zich geheel op zijn taak te concentreren, moet de G2 de mogelijkheden voor ondervraging zo optimaal mogelijk maken en zo veel mogelijk steun verlenen; hierbij moet bijvoorbeeld worden gedacht aan het ter beschikking stellen van personeel voor de bewaking en het coördinerend optreden voor de behandeling en de afvoer van de gevangenen.

Bij het verwerken van de uit de ondervraging verkregen gegevens, kan de G2 de ondervrager inschakelen bij het evalueren van de krijgsgevangene als bron.

- c. De procedures die bij de ondervraging moeten worden toegepast, worden verder behandeld in paragraaf 8. Het vastleggen van de resultaten van een ondervraging is in paragraaf 9 uitgewerkt.

3. De behandeling van krijgsgevangenen

Deze is afhankelijk van het niveau en van de vraag of de eenheid, waarbij de krijgsgevangene zich bevindt, beschikt over krijgsgevangenenondervragers.

- a. *De gevangennemende eenheid* is verantwoordelijk voor:

- *Ontwapenen en fouilleren*

Krijgsgevangenen worden zonder uitstel ontwapend en gefouilleerd. Hierbij worden de aangetroffen wapens, munitie, documenten en dergelijke en, voor zover toegestaan, de militaire uitrusting in beslag genomen. De afgenomen kleine voorwerpen en de docu-

DIENTSTGEHEIM

DIENSTGEHEIM

menten worden voor elke gevangene apart opgeborgen in een eigendomszak (LF 14244), die samen met de gevangene wordt afgevoerd.

- *Registreren*

Zo mogelijk worden de krijgsgevangenen geregistreerd door het invullen van een krijgsgevangenenlabel. Zie voor een model van de label en voor de invulling hiervan paragraaf 12.

- *Scheiden*

Om te voorkomen dat de krijgsgevangenen elkaar instrueren hoe te handelen bij een ondervraging, worden zij zo spoedig mogelijk van elkaar gescheiden.

Deze scheiding vindt plaats naar de rang of stand, het krijgsmachtdeel, het geslacht en de nationaliteit.

Als zich bij de gevangenen burgers bevinden, of militairen die zich duidelijk vrijwillig overgeven, dan moeten ook deze worden gescheiden van de overigen.

- *Stilte handhaven*

Krijgsgevangenen mogen niet met elkaar spreken en anders dan voor bevelen mag niet met hen worden gesproken. Zij worden hierdoor in de bestaande gemoedstoestand gehouden, wat de werkzaamheden van de krijgsgevangenenondervrager zal vergemakkelijken.

- *Afvoeren*

De krijgsgevangenen worden afgevoerd naar het in het operatiebevel genoemde bataljonskrijgsgevangenenverzamelpunt, dan wel naar het dichtstbijzijnde krijgsgevangenenverzamelpunt of -plaats of naar een geneeskundige inrichting als de gevangenen ziek of gewond zijn.

b. *Behandeling op het bataljonsniveau*

- Als bij het bataljon een ondervrager aanwezig is, al dan niet gesteund door een mobiele ondervraagploeg, worden de in 3.a. genoemde maatregelen gecompleteerd. Als blijkt dat zich onder de gevangenen deserteurs of politieke officieren bevinden, moeten deze alsnog worden gescheiden van de overigen. Dit moet ook gebeuren met personeel, waarvan wordt vermoed dat zij vijandelijke agenten zijn of behoren tot vijandelijke inlichtingen- of veiligheidsdiensten. Voorts worden de krijgsgevangenen geïdentificeerd en ingedeeld in categorieën. Dit laatste heeft ten doel om het belang van een bepaalde gevangene voor de ondervraging

DIENSTGEHEIM

DIENTSTGEHEIM

aan te geven. Deze indeling wordt in paragraaf 10 nader uitgewerkt.

Tenslotte worden de krijgsgevangenen aan een eerste ondervraging onderworpen, welke ten doel heeft gegevens te verkrijgen die van onmiddellijk belang zijn voor de eenheid waarbij de ondervraging plaatsvindt. De S2 zal in principe aangeven welke gegevens dit zijn. Van de ondervraging wordt een rapport opgemaakt. Zie voor een model hiervan paragraaf 9.

- Als bij het bataljon geen ondervraagcapaciteit aanwezig is, beperkt de behandeling zich tot de in 3.a. genoemde maatregelen, voor zover deze nog niet eerder werden uitgevoerd.

c. *Behandeling op brigadeniveau*

Als op het brigadeniveau een mobiele ondervraagploeg aanwezig is, zal deze indien een en ander nog niet op bataljonsniveau heeft plaatsgevonden, de onder 3.b. aangegeven behandeling completeren. Als geen ondervragers aanwezig zijn, wordt op brigadeniveau volstaan met het vasthouden van de gevangenen tot afvoer naar de legerkorpskrijgsgevangenenverzamelplaats kan plaatsvinden.

d. *Behandeling in afwijkende gevallen*

De in 3.b. aangegeven maatregelen kunnen alleen plaatsvinden op niveaus waar ondervragers aanwezig zijn. In een aantal gevallen zal dit betekenen, dat de door de ondervragers uit te voeren handelingen pas in de legerkorpskrijgsgevangenenverzamelplaats kunnen gebeuren. Dit zal met name voorkomen als eenheden in het divisie- of legerkorpsachtergebied krijgsgevangenen maken.

e. *Behandeling op legerkorpsniveau*

Indien nodig wordt hier de in 3.b. aangegeven behandeling verder gecompleteerd of voor de in 3.d. genoemde gevallen volledig uitgevoerd.

De krijgsgevangenen die geacht worden aanvullende gegevens op tactisch/operationeel niveau te kunnen verstrekken, ondergaan een tweede ondervraging. Hiervan wordt een rapport opgemaakt; het model van dit rapport is aangegeven in paragraaf 9.

In voorkomend geval kan ook een gespecialiseerde ondervraging plaatsvinden, waaraan eventueel door ondervragers van andere krijgsmachtdelen of gespecialiseerde ondervragers kan worden deelgenomen. Het rapporteren van het resultaat van deze onder-

DIENTSTGEHEIM

DIENSTGEHEIM

vraging geschiedt op dezelfde wijze als een tweede ondervraging. Indien hierom wordt verzocht, kan het legerkorps internationale ondervraagploegen in staat stellen, krijgsgevangenen van de categorieën A en B in het LKODOC te ondervragen. Bij zo'n ondervraging van deze krijgsgevangenen dient echter wel een Nederlandse officier aanwezig te zijn, die toeziet op een juiste behandeling van de krijgsgevangenen.

- f. Tenslotte worden alle krijgsgevangenen afgevoerd naar het Nationale Ondervraag- en Documentenonderzoekcentrum (NODOC), respectievelijk het centrale krijgsgevangenenkamp. In het NODOC vindt de gedetailleerde ondervraging plaats van daarvoor geselecteerde krijgsgevangenen.

4. Behandeling krijgsgevangenen door territoriale eenheden

Deze vindt zoveel mogelijk overeenkomstig het in dit hoofdstuk gestelde plaats.

Vanuit het centrale krijgsgevangenenkamp wordt het NODOC ingericht. Hierin bevinden zich een aantal mobiele ondervraagploegen. Deze zullen zowel in het NODOC als tijdelijk op PMC- of brigadeniveau worden ingezet. De eerste ondervraging geschiedt in principe in het krijgsgevangenenverzamelpunt van een PMC of brigade. Van het PMC- of brigadekrijgsgevangenenverzamelpunt worden de krijgsgevangenen naar het centrale krijgsgevangenenkamp afgevoerd. De tweede en gedetailleerde ondervraging zal in het NODOC plaatsvinden.

Gezien de aard van de opdrachten van vijandelijk personeel of eenheden, waarmee de territoriale eenheden te maken kunnen krijgen, zal bij de ondervraging vaak steun moeten worden verkregen van het steunende CI-detachement.

5. Bijzondere krijgsgevangenen

Dit zijn deserteurs, overlopers, politieke officieren en personeel van vijandelijke inlichtingen- en veiligheidsdiensten.

- a. Een *deserteur* is een militair die zich van zijn eenheid heeft verwijderd met het oogmerk zich voorgoed aan zijn dienstverplichtingen te onttrekken.

DIENSTGEHEIM

DIENTSTGEHEIM

Een vijandelijke deserteur wordt als krijgsgevangene behandeld, tenzij hij zich geheel vrijwillig meldt bij een NAVO-eenheid en daarbij te kennen geeft te willen samenwerken. In dat geval wordt hij niet beschouwd als een deserteur, maar als een overloper.

- b. Een *overloper* is een persoon, die zich onttrekt aan het gezag van zijn overheid en zijn medewerking aanbiedt aan een vijandelijke mogendheid.

(NAVO: defector).

Een overloper kan een belangrijke bron van gegevens zijn; toch moet er wel rekening mee worden gehouden, dat hij door de vijand opzettelijk kan zijn voorzien van onjuiste of misleidende informatie of door de vijand als overloper is aangeworven. Daarom moet de ondervraging, eventueel met steun van ondervragers, worden uitgevoerd door personeel van de contra-inlichtingendienst. Het resultaat van de ondervraging wordt gerapporteerd aan de G2 die de overloper voor ondervraging heeft overgedragen. De afvoer van de overloper na de ondervraging geschiedt volgens de aanwijzingen van het contra-inlichtingenpersoneel. Om te voorkomen dat overlopers door andere krijgsgevangenen worden beïnvloed, mogen zij in principe niet samen met andere krijgsgevangenen worden afgevoerd.

- c. Een *agent* is een persoon die is geworven, opgeleid, gestuurd en ingezet om informatie te verwerven en te rapporteren.

(NAVO: agent).

Als wordt vermoed of vastgesteld dat een krijgsgevangene een agent of een politiek officier is, dan wel behoort tot het inlichtingen- en veiligheidspersoneel, wordt de gevangename direct gemeld aan het personeel van de contra-inlichtingendienst. Dit personeel beslist in overleg met de G2 van de eenheid die de gevangename heeft gemeld, wat er met deze gevangene(n) moet gebeuren. De ondervraging, eventueel met behulp van ondervragers, wordt uitgevoerd door het personeel van de contra-inlichtingendienst, welke dienst ook verantwoordelijk is voor de afvoer van deze gevangenen.

Het resultaat van de ondervraging wordt tevens gemeld aan de G2 van de eenheid waarbij het betrokken contra-inlichtingenpersoneel is ingedeeld.

DIENTSTGEHEIM

6. Overige personen

Behalve krijgsgevangenen, kunnen ook burgers en NAVO-militairen in aanmerking komen voor een ondervraging. Bij de laatsten moet met name worden gedacht aan militairen, die terugkeren uit door de vijand beheerst of bezet gebied.

De ondervraging van personen die om welke reden ook zijn aangehouden, vindt plaats in overleg met en door de zorg van het contra-inlichtingenpersoneel en/of de Koninklijke Marechaussee.

In het overleg wordt tevens bepaald, hoe de G2 kan beschikken over de gegevens die door de ondervraging worden verkregen.

Bij militairen die uit krijgsgevangenschap terugkeren moet er rekening mee worden gehouden, dat zij door de vijand kunnen zijn geïndoctrineerd.

7. Uittreksel uit de Derde Conventie van Genève betreffende de behandeling van krijgsgevangenen (Artikel 4) en het additionele Protocol I - Artikel 43 (12 augustus 1949)

Krijgsgevangenen zijn personen die, behorende tot één der volgende categorieën, in handen van de vijand zijn gevallen:

- a. Leden van de gewapende macht, met uitzondering van militair geneeskundig en religieus personeel, van een partij bij het conflict, alsmede leden van de militiën en vrijwilligerskorpsen, welke deel uitmaken van die gewapende macht.

Het militair geneeskundig en religieus personeel hier bedoeld, dient van een identiteitskaart te worden voorzien zoals aangegeven in figuur 12-1 en kan derhalve niet krijgsgevangen worden gemaakt.

- b. Leden van andere militiën en leden van andere vrijwilligerskorpsen, met inbegrip van die van georganiseerde verzetsgroepen, behorende tot een partij bij het conflict en optredende binnen of buiten het eigen grondgebied, zelfs indien dit grondgebied is bezet, mits die militiën of vrijwilligerskorpsen, de georganiseerde verzetsgroepen inbegrepen, voldoen aan de volgende voorwaarden:

- onder bevel staan van een persoon, die verantwoordelijk is voor zijn ondergeschikten;
- een vast en op enige afstand herkenbaar onderscheidingsteken hebben;

DIENTSTGEHEIM

- de wapens openlijk dragen;
  - zich in hun handelingen gedragen naar de wetten en gebruiken van de oorlog.
-)
- c. Leden van de geregelde strijdkrachten, die er zich op beroepen in dienst te staan van een regering of van een autoriteit, die niet wordt erkend door de gevangenhoudende mogendheid;
  - d. Personen die de gewapende macht volgen zonder daarvan rechtstreeks deel uit te maken, zoals burgerleden van bemanningen van militaire luchtvaartuigen, oorlogscorrespondenten, leveranciers, leden van werkeenheden of van diensten, belast met de verzorging van het welzijn der militairen, mits zij daartoe machtiging hebben ontvangen van de strijdmacht, die zij begeleiden, welke strijdmacht hun daartoe een identiteitskaart zal verstrekken overeenkomstig het model als opgenomen in figuur 12-II.
  - e. Leden van de bemanningen van de koopvaardijvloot, met inbegrip van gezagvoerders, stuurlieden en leerlingen, en de bemanningen van burgerluchtvaartuigen van de partijen bij het conflict, die niet een gunstiger behandeling op grond van andere bepalingen van het internationale recht genieten;
  - f. De bevolking van een niet bezet gebied, die bij het naderen van de vijand uit eigen beweging de wapens opneemt om de invallende troepen te bestrijden, zonder tijd te hebben gehad zich tot geregelde gewapende eenheden te organiseren, mits zij de wapens openlijk draagt en de wetten en gebruiken van de oorlog eerbiedigt.

Als krijgsgevangenen worden ook behandeld:

- g. Personen, behorende of behoord hebbende tot de gewapende macht van het bezette land, indien op grond daarvan de bezettende mogendheid het noodzakelijk oordeelt hen te interneren - zelfs indien zij hen aanvankelijk heeft vrijgelaten, terwijl de vijandelijkheden nog voortgang vinden buiten het door haar bezet gebied - in het bijzonder na een niet-geslaagde poging van die personen om zich te voegen bij de gewapende macht waartoe zij behoren en welke aan de strijd deelneemt, dan wel wanneer zij geen gevolg geven aan een sommatie, tot hen gericht met het oogmerk hen te interneren;
-)

DIENTSTGEHEIM

armband aan de linkerarm, voorzien van het kenteken.

Figuur 12-1: De identiteitskaart voor geneeskundig en religieus personeel verbonden aan de strijdkrachten

DIENTSTGEHEIM

12-10

DIENSTGEHEIM

Voorzijde	Lengte	Gewicht	Ogen	Haar	
	Andere herkenningsteken:	Vingersdrukken (naar vertakking) Linker Mijvinger Rechter Mijvinger	Bloedgroep ..... Godadienst	Stempel van de autoriteit die de kaart verstrekt	
	<p>Aanwijzingen voor de houder.</p> <p>Deze identiteitskaart wordt verstrekt aan personen, die de gewapende macht van ..... volgen zonder daarvan rechtstreeks deel uit te maken. Degene aan wie de kaart is verstrekt, moet deze te allen tijde bij zich dragen. Indien de houder krijgsgevangen wordt gemaakt, moet hij de kaart onmiddellijk overhandigen aan de gevangenhoudende autoriteiten opdat deze hem kunnen identificeren.</p>				
Achterzijde	<p>(Aanduiding van het land en van de militaire autoriteit die deze kaart verstrekken)</p>				
	<div style="border: 1px dashed black; padding: 5px; width: fit-content; margin: 0 auto;"> <p>Foto van de houder</p> </div>	<p>IDENTITEITSKAART</p> <p>Voor een persoon die de gewapende macht volgt</p> <p>Geslachtsnaam .....</p> <p>Voornamen .....</p> <p>Geboortedatum en plaats .....</p> <p>Volgt de gewapende macht in zijn hoedanigheid van .....</p> <p>Datum van verstrekking .....</p> <p>Handtekening van de houder .....</p>			

N.B. Deze kaart behoort bij voorkeur te worden opgesteld in twee of drie talen, waarvan één internationaal gebruikelijk. Werkelijke afmetingen van de kaart, welke langs de middenlijn wordt gevouwen, 13 bij 10 centimeter.

Figuur 12-II: De identiteitskaart voor een persoon die de gewapende macht volgt.

DIENSTGEHEIM

DIENTSTGEHEIM

- h. Personen, behorende tot één van de hierboven opgesomde categorieën, die door neutrale of niet-oorlogvoerende mogendheden op haar grondgebied zijn toegelaten en die deze mogendheden, hoewel zij een gunstiger behandeling mogen geven, op grond van het internationale recht verplicht zijn te interneren en met uitzondering van de artikelen 8, 10, 15, 30 vijfde paragraaf, 58 - 67, 92 en 126 en, voor zover diplomatieke betrekkingen worden onderhouden tussen de partijen in het conflict en de neutrale of niet-oorlogvoerende mogendheid, de artikelen welke betrekking hebben op de Beschermende Mogendheid.

Het hiervoor gestelde zal op geen enkele wijze de status van medisch personeel en geestelijken beïnvloeden welke is vastgelegd in artikel 33 van de Conventie van Genève.

8. Procedures voor de ondervraging

a. *Ondervraging door de ondervrager bij het bataljon*

Deze heeft tot taak, het identificeren van de krijgsgevangenen, het registreren van de gevangenen door middel van een label (zie paragraaf 12) als dit nog niet is gebeurd of het completeren van de label en het verder scheiden van de gevangenen. De ondervrager deelt de krijgsgevangenen met het oog op eventuele ondervragingen in categorieën in. Deze categorie wordt op de krijgsgevangenenlabel vermeld. Zie voor de categorie-indeling paragraaf 10. Voorts zal hij de op de krijgsgevangenen aangetroffen documenten controleren op gegevens, die van direct (tactisch) belang zijn voor het bataljon. Mocht hij dan, gezien de situatie, nog in staat zijn de krijgsgevangenen aan een eerste (tactische) ondervraging te onderwerpen, dan doet hij dit conform het hieronder gestelde.

b. *Ondervraging door de mobiele ondervraagploeg*

Deze ondervraging vindt plaats op het bataljons- of het brigadeniveau. De ondervraging wordt aangeduid als de eerste (tactische) ondervraging en mag niet meer dan 12 uur in beslag nemen. Van de ondervraging wordt een rapport opgemaakt overeenkomstig het in paragraaf 9 aangegeven model.

Wanneer op bataljonsniveau geen ondervrager aanwezig is, dan zal de mobiele ondervraagploeg voorafgaande aan de eerste (tactische) ondervraging eerst de in de vorige subparagraaf aangegeven handelingen dienen uit te voeren.

DIENTSTGEHEIM

DIENTSTGEHEIM

c. *Ondervraging in het legerkorpsondervraag- en documentenonderzoekcentrum (LKODOC)*

Krijgsgevangenen van de categorieën A en B ondergaan een tweede ondervraging in het LKODOC. Deze ondervraging moet binnen 36 uur na de gevangennamen zijn beëindigd. Als de ondervraging niet binnen deze termijn kan worden uitgevoerd, wordt de tweede ondervraging uitgevoerd in het nationale ondervraag- en documentenonderzoekcentrum (NODOC). Van de ondervraging wordt een rapport opgemaakt overeenkomstig het model als aangegeven in paragraaf 9. In voorkomend geval kan in het LKODOC een gespecialiseerde ondervraging worden uitgevoerd. Voor deze ondervraging gelden dezelfde bepalingen als voor de tweede ondervraging.

d. *Het ondervragingsvolgnummer*

De ondervrager of ondervraagploeg die als eerste een krijgsgevangene ondervraagt, geeft de krijgsgevangene een ondervragingsvolgnummer. Zie hiervoor paragraaf 11.

9. Het ondervragingsrapport

a. Zowel bij de eerste als de tweede en de gespecialiseerde ondervraging wordt dit model van het rapport gebruikt. De rapporten worden als volgt verzonden:

(1) *Bij een ondervraging op het bataljons- of het brigade-niveau:*

- één exemplaar wordt verzonden naar de S2 aan wie de ondervrager of ondervraagploeg is toegevoegd,
- één exemplaar wordt via de hiërarchieke weg verzonden naar de G2 van het legerkorps,
- één exemplaar vergezelt de gevangene op zijn weg naar de legerkorpskrijgsgevangenenverzamelplaats.

(2) *Bij ondervraging in het LKODOC:*

- één exemplaar van het rapport wordt verzonden aan de G2 van het legerkorps,
- één exemplaar wordt verzonden naar G2-NTC,
- één exemplaar wordt verzonden naar G2-BLS,
- één exemplaar wordt verzonden naar het NODOC,
- één exemplaar vergezelt de gevangene op zijn weg naar het centrale krijgsgevangenenkamp.

(3) *Bij ondervraging in het NODOC:*

- één exemplaar wordt verzonden naar G2-BLS,

DIENTSTGEHEIM

DIENSTGEHEIM

- één exemplaar wordt verzonden naar G2-NTC,
- één exemplaar wordt verzonden naar de G2 van het legerkorps.

b. *Model van het rapport*

_____
(classificatie)

ONDERVRAAGRAPPORT

NAAM VAN DE GEVANGENE:	NAAM VAN DE ONDERVRAGER:
CATEGORIE: A, B, C, D	EENHEID WAARBIJ INGEDEELD:
ONDERVRAGINGSVOLGNUMMER:	DATUM:
	KAARTEN:
	GEBRUIKTE TAAL:

DEEL I - INLICHTINGENWAARDE VAN DE KRIJGSGEVANGENE

A. *Persoonsgegevens*

- a. Rang, naam, voornamen en registratienummer.
- b. Datum en plaats van geboorte.
- c. Nationaliteit.
- d. Talenkennis en specialismen.
- e. Eenheid en organisatorisch verband van die eenheid.
- f. Datumsjdgroep, plaatsnaam en coördinaten, en omstandigheden van gevangennaam.

B. *Loopbaan*

- a. Burgerlijke loopbaan.
- b. Militaire loopbaan.

C. *Beoordeling van de inlichtingenwaarde*

- a. Intelligentie, ervaring, medewerking en betrouwbaarheid.

_____
(classificatie)

DIENSTGEHEIM

DIENSTGEHEIM

(classificatie)

- b. Speciale kennis: - militair
- wetenschappelijk
- technisch
- psychologisch
- politiek
- economisch
- sociologisch
- vijandelijke inlichtingendiensten (organisatie, diensten, systemen).

D. *Documenten op het moment van gevangennamen.*

- a. Lijst van op de krijgsgevangenen aangetroffen documenten.
b. Opsomming van aangetroffen geld en waardevolle voorwerpen.

E. *Buit met inlichtingewaarde*

- (aangetroffen op de krijgsgevangenen op het moment van gevangennamen)
a. Persoonlijke uitrusting.
b. Wapens.

DEEL II - RESULTAAT VAN DE ONDERVRAGING

In dit deel worden alle verkregen gegevens opgesomd. Gegevens die kunnen leiden tot het voldoen aan de (gevechts)inlichtingenbehoefte van de commandant, en die een antwoord kunnen geven op andere door de G2 gestelde vragen, worden zo mogelijk als eerste genoemd.

(classificatie)

10. Categorie-indeling krijgsgevangenen

a. *Categorie A*

Bij deze categorie worden die krijgsgevangenen ingedeeld, welke door hun veelomvattende of gespecialiseerde kennis omtrent het

DIENSTGEHEIM

DIENTSTGEHEIM

vijandelijk oorlogspotentieel zo spoedig mogelijk door specialisten-onderzoekers op het hoogste niveau dienen te worden ondervraagd.

Over het algemeen zullen de volgende krijgsgevangenen in deze categorie worden ingedeeld:

- Opperofficieren of daarmee gelijkgestelden, waarvan kan worden verwacht, dat zij over kennis beschikken die van voldoende waarde is voor de NAVO om een gedetailleerde ondervraging te rechtvaardigen.
- Chefs van staven van divisies en hogere eenheden.
- Hoofden van stafsecties van leger- en hoger niveau.
- Wetenschappelijk personeel.
- Technisch personeel met actuele kennis van nbc-middelen of nieuwe uitrusting.
- Personeel belast met de psychologische oorlogvoering.
- Politieke officieren.
- Personeel dat uit hoofde van de functie of het beroep kennis heeft van het logistieke systeem of van politieke of economische factoren bij de vijand.
- Personeel dat uit hoofde van de functie kennis heeft van de verbindingen en in het bijzonder van de codes, de cryptografische uitrusting en de eov-middelen van de vijand.
- Officieren met een functie in een inlichtingendienst.
- Personeel dat kennis draagt van feitenmateriaal met grote inlichtingenwaarde.
- Vliegend personeel en marinepersoneel, waarvan de opdracht, de plaatsing, de opleiding en de kennis van vijandelijke lokaties en bewegingen het vermoeden rechtvaardigt, dat het aanzienlijke inlichtingenwaarde heeft.
- Personeel van Spetsnaz-eenheden.

b. *Categorie B*

Hierbij worden die krijgsgevangenen ingedeeld, welke voldoende kennis hebben van onderwerpen met inlichtingenwaarde om een tweede ondervraging te rechtvaardigen.

c. *Categorie C*

Bij deze categorie worden die krijgsgevangenen ingedeeld, welke slechts gegevens kunnen verschaffen die van direct belang zijn

DIENTSTGEHEIM

DIENTSTGEHEIM

voor de eenheid waar de eerste ondervraging plaats vindt en daarom niet voor een tweede ondervraging in aanmerking komen.

d. *Categorie D*

Onder deze categorie vallen alle krijgsgevangenen die uit inlichtingen-oogpunt geen waarde hebben.

11. Het ondervragingsvolnummer

a. *Algemeen*

De krijgsgevangenen die voor een ondervraging worden geselecteerd, ontvangen een ondervragingsvolnummer van de ondervrager of ondervraagploeg die hen voor het eerst selecteert en ondervraagt. Veelal zal dit de mobiele ondervraagploeg bij het bataljon of de brigade zijn.

Het ondervragingsvolnummer identificeert de krijgsgevangene als bron van gegevens.

b. *Samenstelling van het ondervragingsvolnummer*

Het nummer is opgebouwd uit vier elementen.

Voorbeeld: NL - AR - 2620 - 015

NL : nationaliteit van de gevangennemende eenheid, in dit geval Nederland,

AR : krijgsmachtdeel waartoe de gevangene behoort, in dit geval de landmacht,

2620 : nummer van de ondervrager of ondervraagploeg,

015 : volgnummer.

c. *De elementen van het nummer*

(1) De eerste twee letters geven de nationaliteit aan van de gevangennemende eenheid, bijvoorbeeld NL (Nederland), BE (België), UK (Groot-Brittannië) en GE (Bondsrepubliek Duitsland). Hiervoor worden de NAVO-afkortingen in de Engelse taal gebruikt.

(2) De volgende twee letters geven het krijgsmachtdeel aan waartoe de gevangene behoort. De te gebruiken letters zijn eveneens NAVO-afkortingen in de Engelse taal en betekenen:

AR : Army (landmacht)

DIENTSTGEHEIM

- NV : Navy (marine)
NA : Naval Air Arms (marine luchtvaartdienst)
AF : Air Force (luchtmacht)
MR : Marines (mariniers)
AB : Airborne Forces (luchtlandingstroepen)
PL : Police (politie)
IR : Irregular (diversen)
- (3) De volgende cijfergroep is het nummer van de ondervraagploeg die de gevangene heeft geselecteerd en ondervraagd. Voor een Nederlandse ondervraagploeg van het legerkorps (NAVO/CINCENT) is dit een getal uit de serie 2000 - 2999. Voor een Nederlandse ondervraagploeg die niet tot het legerkorps behoort, is dit een getal uit de serie 18000 - 18999.
- (4) Het laatste getal is een volgnummer, dat aangeeft hoeveel krijgsgevangenen door de betrokken ploeg zijn ondervraagd, aanvangend met nummer 001.

12. De krijgsgevangenenlabel

a. *Algemeen*

De krijgsgevangenenlabel bestaat uit drie delen en is zodanig geperforeerd dat deze delen eenvoudig van elkaar kunnen worden losgescheurd.

Deel A wordt bevestigd aan de krijgsgevangene.

Deel B wordt gebruikt voor administratieve doeleinden, overeenkomstig de bepalingen in de vaste orders.

Deel C wordt bevestigd aan de eigendoms- of documentenzak, respectievelijk aan de buit (zie hiervoor hoofdstuk 13).

b. *Model krijgsgevangenenlabel*

Zie figuur 12-III.

Achterzijde	Voorzijde
<p>⊖</p> <p>VERVALDIT DEEL NIET VAN DE KRIJGSGEVANGENE</p> <p>POULLEER ZORGVULDIG VIA LABEL CORRECT IN RAPPORTEER CHAMODELLER VOER SNEL AF SPLITS NAAR CATEGORIE VOORKOM ONTSMAPPING-AANVALLEN</p>	<p style="text-align: right;">Bevestig van krijsgevangene ⊖ NL Nr. A</p> <p>Datum gevangenneming (Date of capture) : _____</p> <p>Naam (Name) : _____</p> <p>Registratienummer (Service number) : _____</p> <p>Rang (Rank) : _____</p> <p>Gebortedatum (Date of birth) : _____</p> <p>Onderdeel (Unit) : _____</p> <p>Plaats gevangenneming (Location of capture) : _____</p> <p>Gevangennamend omstandigheden (Circumstances of capture) : _____</p> <p>Omstandigheden van gevangenneming (Special circumstances of capture) : _____</p> <p>Wapensubdocumenten (Weaponsdocuments) : _____</p>
	<p style="text-align: right;">Bevestig voor onderdeel (Forward to unit) NL Nr. B</p> <p>Datum gevangenneming (Date of capture) : _____</p> <p>Naam (Name) : _____</p> <p>Registratienummer (Service number) : _____</p> <p>Rang (Rank) : _____</p> <p>Gebortedatum (Date of birth) : _____</p> <p>Onderdeel (Unit) : _____</p> <p>Plaats gevangenneming (Location of capture) : _____</p> <p>Gevangennamend omstandigheden (Circumstances of capture) : _____</p> <p>Omstandigheden van gevangenneming (Special circumstances of capture) : _____</p> <p>Wapensubdocumenten (Weaponsdocuments) : _____</p>
<p>⊖</p> <p>BEVESTIG DIT DEEL AAN WAPEN, UITRUSTING EN/OF DOCUMENTEN VAN DE KRIJGSGEVANGENE</p> <p style="font-size: small;">df 73</p> <p style="font-size: small;">NOM 7130 17 645-2204</p>	<p style="text-align: right;">Bevestig van gevangene (Attach to card) NL Nr. C</p> <p>Datum gevangenneming (Date of capture) : _____</p> <p>Naam (Name) : _____</p> <p>Registratienummer (Service number) : _____</p> <p>Rang (Rank) : _____</p> <p>Gebortedatum (Date of birth) : _____</p> <p>Onderdeel (Unit) : _____</p> <p>Plaats gevangenneming (Location of capture) : _____</p> <p>Beschrijving wapensubdocumenten (Description of weaponsdocuments) : _____</p> <p style="text-align: right;">Documenten en wapenskaart (Documents and weapons card)</p>

Figuur 12-III: De krijgsgevangenenlabel (df 73)

HOOFDSTUK 13

VIJANDELIJKE DOCUMENTEN EN BUIT

1. Algemeen

- a. Een *vijandelijk document* is iedere vorm van vastgelegde gegevens betreffende en afkomstig van de vijand (met uitzondering van op uitrustingsstukken aangebrachte aanduidingen).
- b. *Buit* is al het vijandelijk materieel, met uitzondering van vijandelijke documenten, dat in handen van eigen troepen is gevallen.
- c. Vijandelijke documenten en buit kunnen een belangrijke bron zijn voor het verkrijgen van gegevens over de vijand.

2. Vijandelijke documenten

- a. Uit vijandelijke documenten kunnen gegevens worden verkregen, die variëren van technische gegevens over het vijandelijk materieel tot gegevens over politieke en economische aspecten van het vijandelijke land.
Onder gevechtssomstandigheden zullen vooral gegevens worden verkregen over het vijandelijk materieel, de vijandelijke slagorde en het optreden van de vijand, welke de G2 na verwerking in zijn bvt-proces kan gebruiken.
- b. De G2 moet zich echter wel realiseren, dat documenten, bijvoorbeeld kaarten met aantekeningen, zich bijzonder goed lenen voor misleiding.
- c. De behandeling van documenten is afhankelijk van de omstandigheden waaronder deze werden aangetroffen.
(1) Ze worden onderverdeeld in:
  - technische documenten die worden aangetroffen in of bij uitrustingsstukken en bij die uitrustingsstukken behoren, zoals bedieningsvoorschriften;
  - documenten die worden aangetroffen op al dan niet gewonde krijgsgevangenen of op vijandelijke gesneuvelden;

DIENSTGEHEIM

- alle overige documenten.

- (2) Technische documenten blijven in principe bij het buitgemaakte uitrustingsstuk en worden behandeld zoals is aangegeven in paragraaf 3.
- (3) De op (gewonde/gesneuvelde) krijgsgevangenen aangetroffen documenten worden door de gevangennemende eenheid of de afvoerende instantie voorzien van het deel C van de krijgsgevangenenlabel en op de voorgeschreven wijze afgevoerd.
- (4) Alle overige documenten worden voorzien van een deel C van een krijgsgevangenenlabel, waarop voor zover van toepassing naast de in te vullen regels tevens de buitmakende eenheid wordt aangegeven, en vervolgens langs de hiërarchie weg verzonden naar het legerkorps. Zie verder paragraaf 2.d.

d. *De behandeling van de documenten*

- (1) In deze subparagraaf wordt aangegeven, hoe alle documenten die niet als technische documentatie bij buit behoren, moeten worden behandeld.
- (2) Buitgemaakte documenten dienen met een minimum aan vertraging te worden behandeld en zo snel mogelijk via de G2-kanalen te worden doorgezonden. Op geen enkel niveau mogen aantekeningen of veranderingen van welke aard ook op de buitgemaakte documenten worden aangebracht. Na ontvangst van een buitgemaakt document, worden eventuele aantekeningen (vertalingen) op een afzonderlijk blad papier gesteld. Een afschrift van deze aantekeningen wordt bij de verzending aan het document gehecht. Ook de verdere behandeling van de buitgemaakte documenten dient zodanig te geschieden, dat beschadiging wordt voorkomen. Het buitgemaakte document en de daarbij behorende aantekeningen worden voorzien van een volgnummer, bijvoorbeeld CED01 (Captured Enemy Document 01).
- (3) Als bij een bataljon ondervraagcapaciteit aanwezig is, zal de S2 het onderzoek van de documenten hierdoor laten uitvoeren. De op een krijgsgevangene aangetroffen documenten kunnen dan gebruikt worden bij een eventuele eerste (tactische) ondervraging. De verkregen gegevens worden mondeling gerapporteerd aan de S2, die verantwoordelijk is voor de eventuele verdere verwerking van de gegevens.
De ondervrager of ondervraagploeg geeft tevens de inlichtin-

DIENSTGEHEIM

DIENTSTGEHEIM

genwaarde van de documenten aan door de documenten in te delen in één van volgende categorieën:

- (a) *Categorie A.* Dit zijn de documenten, waarvan de inhoud betrekking heeft op de (gevechts)inlichtingenbehoefte van de commandant.

In de regel zullen deze documenten handelen over:

- de vijandelijke slagorde,
- het gebruik van nieuwe wapens en/of uitrusting,
- de logistieke situatie,
- het moreel van de vijand,
- de vijandelijke verliezen,
- de inzet van nbc- en/of eov-middelen.

- (b) *Categorie B.* Tot deze categorie behoren cryptografische documenten en documenten die betrekking hebben op de verbindingen.

- (c) *Categorie C.* Hiertoe behoren documenten met een geringe inlichtingenwaarde.

- (d) *Categorie D.* De documenten zonder inlichtingenwaarde. Zodra een document is ingedeeld in een categorie, wordt het gemerkt met 'CED CAT x' (Captured Enemy Document Category x). De x staat hierbij voor A, B, C of D.

Tenslotte worden de documenten, eventueel samen met de krijgsgesvangene, verzonden naar het naasthogere niveau. Mocht bij een bataljon geen ondervraagcapaciteit aanwezig zijn, dan onderzoekt de S2 de documenten op gegevens van onmiddellijk tactisch belang en handelt verder als aangegeven in paragraaf 2.d.(2).

- (4) Als op brigadeniveau een mobiele ondervraagploeg aanwezig is, onderzoekt deze, als dit nog niet is gebeurd, de documenten en deelt ze in categorieën in. De ploeg rapporteert de verkregen gegevens mondeling aan de S2, die verantwoordelijk is voor eventuele verdere verwerking van de gegevens. Als geen ondervraagploeg aanwezig is en ook op bataljonsniveau geen onderzoek heeft plaatsgevonden, volstaat de S2 met een vluchtig onderzoek en het eventueel completeren van de voorgescreven maatregelen. Vervolgens worden de documenten verzonden naar het naasthogere niveau.
- (5) Op divisieniveau beperkt de behandeling zich tot een vluchtig onderzoek van de documenten door het personeel van de sectie G2 en worden de documenten zo snel mogelijk doorgezonden.

DIENTSTGEHEIM

DIENTSTGEHEIM

den naar het legerkorps. In voorkomend geval kan de divisie voor het onderzoeken van documenten steun vragen van de mobiele vertaalploeg van de MID-compagnie. In dat geval maakt de ploeg een vertaalrapport op ten behoeve van de G2 van de divisie. Dit vertaalrapport heeft geen voorgeschreven vorm. Het dient een identificatie van het vertaalde document te bevatten en aan te vangen met de afkorting 'DEDOCREP' (Detailed Document Report). Bij verzending van het document wordt een afschrift van het DEDOCREP bij het document gevoegd.

- (6) Op het legerkorpsniveau beperkt de behandeling van de documenten door de sectie G2 zich meestal tot het doorzenden van de documenten naar het LKODOC. Als het legerkorps het document niet meer nodig heeft, wordt het document naar het NODOC verzonden.
- (7) In het LKODOC worden de documenten onderzocht door de vertaalploegen. De verkregen gegevens worden gerapporteerd aan de G2 van het legerkorps, die voor de verdere verwerking zorg draagt. Zo nodig worden de documenten of delen ervan vertaald, waarvan dan een DEDOCREP wordt opgemaakt. Het DEDOCREP wordt verzonden naar de G2 van het legerkorps. Na het onderzoek worden de documenten, in voorkomend geval tezamen met een kopie van het DEDOCREP, verzonden naar het NODOC.

e. *Documenten, afkomstig van een eenheid van een andere nationaliteit*

Als een document is verkregen door toedoen van een eenheid van een andere nationaliteit maakt het LKODOC hiervan kopieën, welke worden verzonden naar G2-BLS en het NODOC. In voorkomend geval wordt tevens een kopie van het DEDOCREP meegezonden. Het originele document wordt na het onderzoek teruggezonden naar de sectie G2 van het legerkorps, eventueel tezamen met een kopie van het DEDOCREP.

De sectie G2 van het legerkorps draagt zorg voor de verzending van het originele document naar het legerkorps, waarvan de eenheid van de andere nationaliteit afkomstig is. Zo mogelijk wordt een vertaald exemplaar van het DEDOCREP meegezonden.

DIENTSTGEHEIM

DIENSTGEHEIM

f. *De rapportage van de uit de documenten verkregen gevechtseinlichtingen*

Om te voorkomen dat op de verschillende niveaus dezelfde onderzoeken worden verricht, moet de G2 die de gegevens uit een document heeft verwerkt tot gevechtseinlichting(en), een INTREP opmaken. In het INTREP moet het document duidelijk worden geïdentificeerd, zo mogelijk met vermelding van het volgnummer vijandelijke documenten (CED . .) en de CED CAT x aanduiding. Een kopie van het INTREP wordt bij het document gevoegd.

3. Buit

a. In het kader van dit voorschrift wordt onder buit alleen het vijandelijk materieel met inlichtingenwaarde begrepen. Al het overig vijandelijk materieel wordt bij buitmaking behandeld overeenkomstig de richtlijnen van de G4.

b. Materieel met inlichtingenwaarde is het materieel dat als zodanig door de G2 is aangewezen, dan wel materieel waarvan het bestaan tot op het moment van aantreffen niet bekend was. De G2 zal materieel aanwijzen waarvan het bestaan bekend is, maar waarvan nader onderzoek gewenst is. Dit gebeurt door dit materieel op te nemen op de zogenaamde 'Wanted Items List'. Deze lijst wordt opgenomen in de inlichtingenbijlage bij het operatieplan of het -bevel. Als geen inlichtingenbijlage wordt opgemaakt of de lijst moet worden gewijzigd, wordt de lijst of de wijziging per afzonderlijk bericht bekend gesteld.

c. Buit kan normaliter alleen onder gevechtsonderstandigheden worden verkregen. Door bestudering van buit worden *technische inlichtingen* verkregen. Dit zijn inlichtingen, die betrekking hebben op buitenlandse technologische ontwikkelingen en op de prestaties en operationele mogelijkheden van buitenlands materieel, dat reeds nu of in de toekomst toepasbaar is voor militaire doeleinden (NAVO: technical intelligence).

Deze inlichtingen worden gebruikt voor het ontwikkelen van een bestrijdingstactiek en in een latere fase van bestrijdingsmiddelen. Ze kunnen ook worden benut om het gebruik van het materieel door eigen troepen mogelijk te maken of om nieuwe vindingen, die in de buit zijn toegepast, ten eigen bate te kunnen aanwenden. Tenslotte

DIENSTGEHEIM

DIENSTGEHEIM

worden ze gebruikt om conclusies te trekken over de vijandelijke hulpbronnen.

Te velde zal het meestal alleen mogelijk zijn de technische inlichtingen te benutten voor bestrijdingstactieken. Een eventuele inzet voor het eigen gebruik mag alleen na toestemming van het legerkorps.

- d. *De behandeling van buit* op de verschillende niveaus is afhankelijk van de mogelijkheden om de buit te vervoeren. Met het oog hierop wordt de buit onderverdeeld in vervoerbare buit en buit die moeilijk of in het geheel niet kan worden vervoerd.

(1) Vervoerbare buit

- (a) De buitmakende eenheid voorziet de buit van het deel C van de krijgsgevangenenlabel.'

Vanaf bataljonsniveau wordt op het deel C een volgnummer geplaatst, bijvoorbeeld CEE01 (Captured Enemy Equipment 01). Tevens wordt hier indien van toepassing het ATD-volgnummer (zie hieronder) vermeld. Daarnaast wordt een PRETECHREP (Preliminary Technical Report) opgemaakt en via de hiërarchieke weg zo spoedig mogelijk naar de G2 van het legerkorps verstuurd.

Als bij de buit technische documentatie aanwezig is, wordt hieraan een apart blad bevestigd, waarop naast het CEE-volgnummer tevens een volgnummer wordt geplaatst, dat begint met de letters ATD (Associated Technical Document). Tenslotte wordt op het blad duidelijk het woord 'TECHDOC' geplaatst.

De buit wordt zo spoedig mogelijk tezamen met de eventuele technische documentatie naar het naasthogere niveau verzonden of gebracht.

Als de buit is aangetroffen op een krijgsgevangene of krijgsgevangenen bij de buit aanwezig waren, wordt de buit gelijktijdig met hen afgevoerd. Op de krijgsgevangenenlabel wordt het bij elkaar behoren van de buit en de gevangene(n) aangetekend. Ook in een te verzenden PRETECHREP dient dit te worden aangegeven. Een model van het PRETECHREP is opgenomen in paragraaf 4.a.

- (b) Bij de brigade en de divisie beperkt de behandeling zich tot het controleren of de vereiste maatregelen door de lagere niveaus zijn genomen, waarna de buit wordt toegezonden

DIENSTGEHEIM

DIENTSTGEHEIM

- of gebracht naar het naasthogere niveau.
- (c) Bij het legerkorps draagt de sectie G2 er zorg voor dat de buit ter beschikking wordt gesteld van het technische inlichtingenpersoneel van het LKODOC.
  - (d) Bij het LKODOC wordt de buit onderzocht door het technische inlichtingenpersoneel. In voorkomend geval wordt bij het onderzoek steun verleend door de krijgsgevangenen-onderzoekers en/of de vertalers van het LKODOC.
De resultaten van het onderzoek worden vastgelegd in een COMTECHREP (Complementary Technical Report), waarvan een model is opgenomen in paragraaf 4.b. Het COMTECHREP wordt verzonden naar de G2 van het legerkorps, die zo nodig voor verdere verwerking zorg draagt. Na het afsluiten van het onderzoek wordt de buit met een afschrift van het COMTECHREP verzonden naar het NODOC of wordt het tot nader order bewaard bij het LKODOC.
  - (e) In het NODOC wordt de buit zo nodig meer in detail onderzocht. Van dit onderzoek wordt een DETECHREP (Detailed Technical Report) opgemaakt. Gezien het doel van dit voorschrift zal hierop verder niet worden ingegaan.
  - (f) In het geval dat de buit is verkregen door toedoen van een eenheid van een andere nationaliteit, zendt het legerkorps een afschrift van het (eventueel vertaalde) COMTECHREP naar het legerkorps waarvan de eenheid van de andere nationaliteit afkomstig is. Desgevraagd wordt tevens de buit toegezonden. Het LKODOC verzendt dan een kopie van het COMTECHREP naar G2-BLS en naar het NODOC, waarbij wordt vermeld aan wie de buit is verzonden.
- (2) Niet of moeilijk te vervoeren buit wordt ter plekke gelaten, evenals de bij de buit behorende technische documenten. Als zich vijandelijk personeel in of bij de buit bevindt, wordt dit personeel, na ontwapening en fouillering, eveneens bij de buit vastgehouden. De buit moet worden bewaakt tot het technische inlichtingenpersoneel of de G2 van het legerkorps heeft aangegeven, wat er met de buit moet gebeuren.
Als de buit niet kan worden bewaakt, worden de eventuele krijgsgevangenen en documenten afgevoerd. Op de diverse delen van de krijgsgevangenenlabel wordt een aantekening gesteld betreffende de buit.

DIENTSTGEHEIM

DIENTSTGEHEIM

De aanwezigheid van de buit moet direct via de hiërarchie weg worden gemeld aan de G2 van het legerkorps. Hierbij moet onder meer worden gemeld of zich technische documenten en/of krijgsgevangenen bij de buit bevinden. De G2 van het legerkorps geeft zo nodig het LKODOC opdracht technische inlichtingenpersoneel uit te zenden om de buit te onderzoeken. Als dit niet mogelijk of noodzakelijk is, bepaalt de G2 van het legerkorps, wat er met de buit moet gebeuren.

Als de buit weer in handen van de vijand dreigt te vallen, worden de technische documenten verwijderd en de buit vernietigd. In een dergelijk geval wordt door de eenheid, die de buit vernietigt, een PRETECHREP opgemaakt. De technische documenten worden dan op de in 3.d.(1) beschreven wijze via de hiërarchie weg verzonden naar het legerkorps onder vermelding van de reden van de vernietiging van de buit.

- e. *De verspreiding van de uit de buit verkregen gevechtseinlichtingen*
Op elk niveau waarop een G2 aanwezig is en waarop buit wordt behandeld, worden de gevechtseinlichtingen, die door onderzoek van de buit zijn verkregen, verspreid overeenkomstig het gestelde in hoofdstuk 6.

Deze verspreiding vervangt niet de rapportage door middel van de genoemde TECHREPs (Technical Reports).

4. Rapportages bij vijandelijke documenten en buit

a. *Het Preliminary Technical Report (PRETECHREP)*

- (1) Dit wordt opgemaakt volgens onderstaand model:

PRETECHREP

- A. De soort uitrusting en de hoeveelheid respectievelijk het aantal.
- B. De datumtijdgroep van het buitmaken.
- C. De kaartcoördinaten van de plaats waar de buit werd aangetroffen.
- D. De eenheid die de buit heeft aangetroffen, alsmede de omstandigheden waaronder dit is gebeurd.
- E. De vijandelijke eenheid waarvan de buit afkomstig is.
- F. Een korte omschrijving van de buit met vermelding van herkenningstekens en zo mogelijk het fabrieksmerk.
- G. Technische bijzonderheden die van direct belang kunnen

DIENTSTGEHEIM

DIENTSTGEHEIM

zijn, zoals bijvoorbeeld het kaliber van een wapen.

- H. Datumtijdgroep en de aanduiding wie het bericht heeft opgesteld.
  - I. De coördinaten van de plaats waar de buit zich bevindt op het moment van opmaken van het rapport; eventueel met de aanduiding van bijbehorende krijgsgevangenen.
- (2) *Voorbeeld van een PRETECHREP*
- PRETECHREP
- A. EEN MBT
  - B. 150810 Z MRT 89
  - C. LC 185 293
  - D. 631 PAINFBAT, MBT ACHTERGEBLEVEN NA MISLUKTE VIJ AV
  - E. 83 MECHREG/8 MECHDIV
  - F. MBT T89 TORENNR 912
  - G. LINKER TRACK GEBROKEN
  - H. 150850 Z MRT 89, S2/631/17
  - I. LC 185 293, ONDER BEWAKING.

b. *Het Complementary Technical Report (COMTECHREP)*

- (1) Dit kent drie modellen, te weten model A, B en C.
Het model A wordt gebruikt als het rapport handelt over buitgemaakte vliegtuigen, model B wordt gebruikt voor explosieven en model C voor alle andere gevallen.
Aangezien onderzoek van buitgemaakte vliegtuigen niet plaatsvindt binnen een legerkorps, wordt model A niet verder behandeld.
- (2) *COMTECHREP model B (explosieven)*
  - Als onder een letter van het rapport geen informatie kan worden vermeld, wordt de letter weggelaten.
  - Als het rapport handelt over belangrijke nieuwe explosieven die met een zeer hoge urgentie bekend gesteld moeten worden, worden alleen de letters A t/m E, L, Y en AA gebruikt. Als het nodig is kunnen ook andere letters worden gebruikt, bijvoorbeeld de letter U.
Onder de letters AA dient te worden aangegeven, wanneer een volledig rapport gereed kan zijn.
  - Zo mogelijk moet het rapport worden verduidelijkt met foto's.
  - Vorm van het rapport:

DIENTSTGEHEIM

DIENTSTGEHEIM

COMTECHREP - TYPE B

- A. De datumtijdgroep en de plaats van aantreffen van de explosieven, de eenheid die de explosieven heeft aangetroffen, dan wel de eenheid op wie de explosieven werden buitgemaakt.
- B. Land van herkomst, kentekennummers en herkenningstekens.
- C. Beschrijving van de explosieven.
- D. Totale lengte met inbegrip van de ontsteking, de staart, de vinnen of besturingsdelen en de maten in verschillende toestanden (voor zover van toepassing).
- E. Maximale diameter in elke toestand (voor zover van toepassing).
- F. Vorm, ontwerp en inwendige samenstelling (stroomlijning van de omhulsels).
- G. Spanwijdte van de vinnen en uitwendige besturingsdelen.
- H. Aantal, onderlinge plaatsing en afmetingen (breedte, lengte, grootte en/of samenstelling van uitwendige besturingsdelen).
- I. Dikte van de mantel van de neus, de flanken en de achterzijde.
- J. Type en soort materiaal van het lichaam en de uitwendige besturingsdelen.
- K. Kleur en merkingen van de neus, het lichaam, de staart en de vinnen.
- L. Het totale gewicht met inbegrip van de voortdrijvende lading, alsmede het gewicht van de lading.
- M. Samenstelling van de hoofdloading. Als dit een chemisch of biologisch strijdmiddel is, moet de lading worden beschreven, bijvoorbeeld bomblets of compacte lading; geef aan hoe de lading wordt verspreid, bijvoorbeeld door sproeien, ontploffing op de grond of in de lucht. In geval van anti-tankkraketen met een HEAT kop: volledige gegevens van het materiaal waarvan de conus is gemaakt, de conushoek en de conus diameter.
- N. Type van het geleidingssysteem en de stabilisatiemethode van het projectiel.
Gegevens betreffende ingebouwde controle-, besturings- en doelopsporingsradars, frequenties, eventuele aanwezige nabijheidsbuis, eov-apparatuur en/of apparatuur

DIENTSTGEHEIM

DIENSTGEHEIM

voor het verspreiden van chaff.

- O. Sensoren.
- P. De diameter van de radome en de afmeting van een doelzoekende antenne (indien gemonteerd).
- Q. Afmetingen (inwendig en uitwendig) van golfgeleiders in de doelzoekende kop en golfgeleidersantennes in vleugels of romp, alsmede de toegepaste technologie.
- R. Doelzoekende kop, ontwerp van de transducer, vorm en grootte (torpedo's).
- S. Aandrijvingsmethode en gegevens van de propellor (torpedo's).
- T. Detonatiesysteem, ontstekingsstelsel (neus, staart of dwars) en details betreffende het afvuurmechanisme.
- U. Wijze van ophanging met details over de gebruikte middelen zoals elektrisch bediende haken of ontkoppelingmechanisme.
- V. Valstrikken en andere voorzieningen voor het tegengaan van ongewenst gebruik.
- W. Andere gegevens, inbegrepen een schatting van de benodigde tijd voor gereedmaken van het explosief voor transport voor verder detailonderzoek.
- X. Naam van de commandant van de technische inlichtingengploeg die het onderzoek heeft uitgevoerd.
- Y. Datumtijdgroep en kenmerk van de afzender van het COMTECHREP.
- Z. Welke energie wordt gebruikt voor de bewegende delen die geen verband houden met de voortdrijving.
- AA. De tijd, die naar verwachting nodig is om het onderzoek te completeren.

(3) COMTECHREP - model C

- A. Datumtijdgroep en kaartcoördinaten van aantreffen van de buit.
- B. Soort uitrusting en de hoeveelheid.
- C. Herkomst van de uitrusting.
- D. Beschrijving van de uitrusting en punten waaraan de uitrusting kan worden herkend.
- E. De toestand van de uitrusting.
- F. De technische kenmerken voor zover die van onmiddellijk belang zijn.

DIENSTGEHEIM

DIENSTGEHEIM

- G. Aanbevolen behandeling van de buit.
- H. Welke naamplaten zijn gefotografeerd.
- I. Welke ander foto's zijn genomen.
- J. Alle andere informatie.
- K. Naam van de commandant van de technische inlichtingenploeg die het onderzoek heeft uitgevoerd.
- L. Datumtijdgroep en kenmerk van de afzender van het COMTECHREP.

DIENSTGEHEIM